

በሙት መንፈስ
አገር ሲታመስ

ከአንዳርጌ መሥፍን

አ.አ

2005 ዓ.ም

© የደራሲው መብት በሕግ የተጠበቀ ነው።

የመጀመሪያ እትም - ግንቦት 2005 ዓ.ም

የሁለተኛ እትም - ህዳር 2006 ዓ.ም

ምስጋና

የጅ ጽሑፉን ደከመኝ ታከተኝ ሣትል የእረፍት ጊዜዋን መስዋዕት አድርጋ ለተየበችልኝ ወይዘሪት ብርቱካን መንገሻ ምስጋናዬ እጅግ የላቀ ነው። እንዲሁም የቴክኒክ ሥራውንና ፎቶ ግራፎችን በማሰባሰብ ለረዳኝ ወንድወሰን ክንፈ ምስጋናዬ የላቀ ነው። በተረፈ ሥራዬ የተቃና እንዲሆንና ለውጤት እንዲበቃ በሐሳብ ላልተለያችሁኝ እንጋፋ ምሁራንና የሥራ ባልደረቦቹ ወጣቶች ምስጋናዬ በየላችሁበት ይደረሳችሁ!!

ደራሲው

ማውጫ

አንደ መንደርደሪያ 5

ክፍል አንድ

- በዋዜማው 9
- አንደ ንግርት 16
- የጠ/ሚንስትሩ ዜና ረፍት 20
- ሕዝቡ ለጠ/ሚንስትሩ ሐዘኑን የገለጠው ካንጄት ነው ካንገት? 24
- የቀብሩ ሥነ ሥርዓት 32

ክፍል ሁለት

- ጊዜ ነው ዘመዱ 35
- የፕሮፓጋንዳ ዶፍ! 40
  - በሙት መንፈስ አገር ሲታመስ 43
  - ታሪክ ፍቆ ታሪክ መሥራት አይቻልም! 45
- ካዲሱ ጠ/ሚንስትር ምን ይጠበቃል? 50
- ታላቅነት ምን ማለት ነው? እንዴትስ ይበየናል? 58
  - ያንድ መሪ የቋንቋ አጠቃቀም ምን መሆን አለበት? 59
  - በወሰኑት ውሳኔ ያለመፅናት 63
- “የታላቁ መሪዎችን ራእይ!” 67
  - ያቶ መለስ እውነተኛ ራእይ 59
  - “ዓባይን የደፈረ ጀግና!” 75
  - ጀግንነት እንዴት? 80
  - አንደበተ ርቱዕ 83
- ያሰብ የባሕር በር 87
- ነሠኝነት አድሏዊነት ነው 91
- ባማራ ሕዝብ ላይ በቀልተኛው ሕወሐት 95
  - ያድዋ ድል 98
  - ክርስትና ሃይማኖት 99
  - ዓባይ ሦስተኛው ጠላት የገዛል? 100
- የሕወሐት ሰዎች ምን እየቀበሩ ነው? 103
  - ፍኖተ ገድል ወይንስ ፍኖተ ገደል? 103
  - ለካ አማራ ጠፍቷል?! 114
  - አናት ሲመታ አግር መቆም አይቻልም! 117
  - “ሆዱ ጨቤ አፋቅቤ!” 119

- የሽብር ራሕይ! 122
- የፀረ-ሽብር ሕገ 124
- የፀረ-ሽብር ሕገ ለምን አስፈለገ? 126
  - የድኩህና የነብር ኑሮ ለምን? 127
  - መልካም አሥተዳደር እንዴት? 132
- ሽብር ፍለጋ ሞቃዲሾ ድረስ? 136

ከፍል ሦስት

- አንቀጽ 39 እንደ ዋሥትና 140
- አፄ ቴዎድሮስ 145
- አፄ ዮሐንስ 4ኛ 151
  - “ምን ብጠላው በወንድሜ ላይ ደም አልይበት!” 152
  - ካሣ ምርጫ አፄ ከሆኑ በኋላ የወሰዱት ርምጃዎች 154
  - ስህተት 1 በወሎ መሰሊዎች ላይ የወሰዱት ርምጃ 156
  - ስህተት 2 በቤጌምድር ሕዝብ ላይ የፈፀሙት ነውረኛ ተግባር 158
  - ስህተት 3 ከሪር አድሚራል ሔዊት ጋር ያደረጉት ስምምነት 161
  - ስህተት 4 ራስ አሉላን ማጋዛቸው 164
  - ስህተት 5 በጎጃም ሕዝብ ላይ የወሰዱት ያልተገባ ርምጃ! 168
- ዳግማዊ አፄ ምኒልክ 175
- አፄ ኃ/ሥላሴ 185

ከፍል አራት

- የበቀል ማስታወሻ ሐውልቶች! 190
- ፓርቲዎች ማደሪያዎች ወይንስ ማደናገሪያዎች 202
- “ከኔ ወዲያ ላሣር!” 211
- ብሔር ብሔረሰቦችና የባንዲራ ቀን! 219
- “ልማታዊ መንግሥት!” 223
  - ንፅፅር 225
  - የመሬት ቅርምት 231
- ኑ - እንወቃቀስ! 236
  - ብሔራዊ ርቅ 236
  - ዳሞትራ 242
  - ማጠቃለያ 244
- ዋቢዎች 245

እንደ መንደር

የኢትዮጵያ ታሪክ ከሥር መሠረቱ ሲመረመር የጦርነት ታሪክ ነው። በመሆኑም የሦስት ሺ ዘመን ታሪካችን በደም የቀለመ ነው። ታሪካችን የጦርነት ታሪክ በመሆኑም ሥልጣን ርክክቡም በሰላማዊ መንገድ በሕዝብ ይሁንታ ሳይሆን እንደ ሌላውን ገሎ ወይንም በጦርነት ድል አድርጎ ነው። ድል አድራጊው በተራው ድል ሆኖ ወይንም ተገሎ፣ ቁናውን በቁና ተሠፍሮ እስከነ ሥልጣኑና ሥርዓቱ ያልፋል። ታሪካችን እንዲህ እየሆነ በቁምና በበቀል እየተቋጠረ ካንዱ ዘመን ወደ ሌላው ዘመን ወይንም ካንዱ መሪ ወደ ሌላው መሪ በመሸጋገፍ ላለንበት ዘመንም ተስፋን የሚፈነገቱ ሃይሆን የሚያጨልም ሆኗል።

ያገርን ከብር ላለማስደፈር ከውጭ ወራሪዎች ጋር የተደረጉትን የመከላከል ጦርነቶች ሣንጨምር በሥልጣን ንጥቂያ ምክንያት በየዘመኑ የተካሄዱት ጦርነቶች ይችን አገር ወደ ቴክኖሎጂ እንዳታመራ ደፍቀዋት ቆይተዋል። ዛሬም ቢሆን ከሰበሰበ የጦርነት አዙሪት ውስጥ መውጣት አቅቶን ሀገራዊ ኃላፊነት በጎደለው ሁኔታ እየደፈቅናት እንገኛለን። በጎሣ ሥርዓት የተዋቀረ መንግሥት አገሪቱን እንደ ጎስ ሊያበናት ተቃርቧል።

በጦርነት ተፀንሰን፣ በጦርነት ተወልደን፣ በጦርነት ያደግን በመሆናችን ለሰላም ያለን ግምት በጣም ዝቅተኛ ነው። በመሆኑም አምባገነን መሪዎች እንደፈለጉ የሚነዱን ፍጡሮች ሆነናል። ለምን? እንዴት? ለሚሉት ምክንያታዊ ጥያቄዎች በቂ የሆኑ መልሶች የሉንም። ርሳስ እንደ ቆሎ እየቆረጠመ ያደገ ፋኖ ቡድን ገንፎ በቅቤ ልዋጥ ቢል ያንቀዋል።

መሪዎችን በወቅቱ መግራትና አቅጣጫ ማስያዝ ባለመቻላችንና ምቹ በመሆናችን በዘመናቸው ሕዝብ የፈለገውን ሳይሆን እነሱ የፈለጉትን ሠርተው እንደፈለጉ ፈንጭተውና አተራምሰው፣ አንዱን ከሌላው አናከሰው ቁምና በቀልን አውርሰው ያልፋሉ። የኋለኛው አምባገነን መሪ ከፊተኛው ድክመት ወይንም ውድቀት ቅንጣት ሳይማር በደመናቸው እየተመራን፣ እንደ አደጉት አገራት ተፈጥሮን ሳንገራት አሷ ገርታን የመጨረሻ አጣችን ድህነት ሆነ።

ዛሬ ኢትዮጵያ ጥቂቶች በቁንጣን ጮቤ እየረገጡ የሚፈነገጡበት ብዙዎች ደግሞ በጠኔ እንደ ቅጠል የሚረገፉበት አገር ሆናለች። የኑሮ ውድነቱ ብቻ ሳይሆን ልዩነቱ የሰማይና የመሬትን ያህል ተራርቋል።

ለማመንም ያቸግራል። ጥቂቶች ሰማይ ጠቀስ ፎቆችን ባጭር ጊዜ ውስጥ ሲገነቡ አብዛኛው ሕዝብ ግን አንገቱን የሚያስገባበት ደሳሳ ጎጆ አጥቶ በመኖርና ባለመኖር መሀከል ሆኖ ሲንጠራወዝ ይታያል። የዚህ መልሱ ቀላል ነው። አምባገነን መሪዎች ከሥልጣን ላይ ለመቆየት ሲሉ በሚፈበርኩት ጦርነት አምራቹ ኃይል የሆነው ወጣቱ ከፍል በውትድርና እየተመለመለ ስለሚማገድ ነው። የሚለኩት ጦርነቶች ደግሞ የስበስ በመሆናቸው አልህ አስጨራሾችና ያገርን አንጡራ ሀብት እንዳለ የሚያወድሙ ናቸው።

እጅግ የራቁትን የጦርነት ታሪኮች ትተን ከ1953 ዓ.ም ወዲህ ያሉትን ብንጠቅስ እንኳን የመራባችንና የኋላ ቀርነታችን መንስዔ የስበስ ፍልሚያ ለመሆኑ ቅንጣት የሚያጠራጥረን አይደለም። የ1953 ዓ.ም የለውጥ ሙከራ ዓላማ ከዚያ በፊት ይደረጉ የነበሩ የስበስ ደም አፋሣሽ ጦርነቶችን አስቀርቶ በሰላማዊ መንገድ የዘውዱ ሥርዓት ተጠብቆና ሕገመንግሥታዊ አድርጎ አገሪቱ በጠቅላይ ሚኒስትር እንድትመራና ወደ ተሻለ የእድገት ጎዳና እንድታመራ ለመደረግ እንደነበር በወቅቱ የለውጥ አራማጆች ይዘዋቸው ከተነሱት ዓላማዎች መረዳት ይቻላል። ዳሩ ግን የዚህ ዓላማ ያልገባቸውና ቢገባቸውም ከታሪካችን የወረሱት ደም ማፍሰስ በደማቸው ውስጥ አለና የለውጡ ሙከራ በጥቂቶች ተቀልብሶ አሣዛኝ ደም ሊፈስ ችሏል። በወቅቱ ገነተ ልዑል ቤተ መንግሥት (የዛሬው አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ) 15 ከፍተኛ ባለሥልጣናትና ሚኒስትሮች መፈንቅለ መንግሥቱን በመፍት ኃይሎች ጭዳ ሆኑ። በ1967 ዓ.ም ደግሞ የዚህ ቁና ባራት አጥፍ አድጎ 60 ከፍተኛ ባለሥልጣናትና ሚኒስትሮች ባሰቃቂ ሁኔታ ተረሽነው ባንድ ጉድጓድ ውስጥ ተቀበሩ። ከነዚህ ባለሥልጣናት መሀከል አብዛኛዎቹ ልዑል አሥራተ ካሣን ጨምሮ በ53 ዓ.ም የለውጥ እንቅስቃሴ ላይ ቀዝቃዛ ውሃ የቸለሱ ነበሩ። የዚህ ቁና በነበሩበት የጦር ከፍሎች እንኳን በቅጡ በማይታወቁ የበታች ሹሞችና መሥመራዊ መኮንኖች በሻለቃ መንግሥቱ ኃ/ማርያም (በኋላ ኮሎኔል) በሚመሩ እጅ ላይ ወደቁና ጥፋታቸው ምን እንደሆነ በውል ተለይቶ ሳይታወቅ በጅምላ ተረሽነው ባንድ ጉድጓድ ውስጥ ተከተው አፈር ተመለሰባቸው። ይህ ዓይነቱ ርምጃም ቂምና በቀልን ለትውልድ አውርሶ አለፈ።

ኢትዮጵያ ገናና አገር አንዳልነበረች ሁሉ 60 ባለሥልጣናት ባንድ ሌሊት ተረሽነው፣ ባንድ ጉድጓድ ውስጥ የመቀበራቸው ሁኔታ እጅግ አስደንጋጭና አሸማቃቂ መሆኑ ብቻ ሳይሆን የኢትዮጵያን ክብርና መልካም ገጽታ ያጎደፈና ያራዊት አገር ያስባለ ነበር።

ደርግ አንድ ዐይና ኢትዮጵያን ሥሎ “ያለ ምንም ደም ኢትዮጵያ ትቅደም” በሚል ተስፋን አለምላሚ መርህ ይዞ ቢነሣም በዚህ አቋሙ አልዘለቀም። ርቅ ሳይቆይ 60ዎቹን በመረሸን ከደም አዙሪት ውስጥ ተዘፍቋል። ከዚህ በኋላ “አብዮት ልጅን ትበላለች” በማለት ድመት ይመስል ቀንበጦችንና አብረውት የተሰለፉትን ሳይቀር ቆርጥሞ በልቷል።

አምባገነኖች ሥልጣን ላይ ሲወጡ መጠነ ሠፊ ደም አፍሰሰውና ያገርን ንብረት አውድመው ስለሆነ በሰላማዊ መንገድ ሥልጣን መልቀቅን አይሞክሯትም። እስቲወድቁ ድረስ ግን በሕዝብ ስም እየማሉና እየተገዙቱ፣ የሰላም አየር ባገሪቱ ውስጥ እንዳይነፍስ በሕዝቦች መሀከል ውዥንብር እየነዙ ሰላምን አነሱ አደፍርሰው “ጅራፍ ራሱ ገርፎ ራሱ ይጮሃል” እንዲሉ መልሰው እየጮሁ በሉዓላዊነት ስም ዜጎችን በመዋጮና በባዛር ሰንገው በመያዝ እንደ መዥገር ተጣብቀው ንብረቱን ብቻ ሳይሆን ደሙንም ይመጡታል። ዛሬ ኢትዮጵያ ያለችበት ሁኔታም ቁልጭ አድርጎ የሚያሳየን ይህንን ሀቅ ነው።

ደርግ ከ1953 ዓ.ም ውድቀት አንዳች ትምህርት ሳይማር፣ ንጉሠ ነገሥቱን ጨምሮ “ፀረ-አብዮተኞች” የሚላቸውን “በፍየል ወጠጤ” ሸለላ “አድሃሪያን፣ ገንጣይ አስገንጣይ! ያረብ ምንደኞች! ግልገል ፋሽቮች! የሜሪካን ኢምፔሪያሊዝም! ሂዮናዊት እስራኤል. . .” በማለት 17 ዓመት ሙሉ አንድን ትውልድ በመንግሥትነቱ መዳኘት ተሰናት ራሱ ግንባር ቀደም ተዋናይ በመሆን በነጭ ሽብርና ቀይ ሽብር አቧደኖ ከጨፈጨፈና ካጨፋጨፈ በኋላ በመጨረሻ በ1981 ዓ.ም በተደረገው የመፈንቅለ መንግሥት ሙከራ በዕለቱ ሜጀር ጀኔራል መርዕድ ንጉሤ የጦር ኃይሎች ኤታማጆር ሹምና ሜጀር ጀኔራል አምኃ ደስታ ያየር ኃይል አዛዥ ራሳቸውን ሲገሉ፣ ሜጀር ጀኔራል ፋንታ በላይን በምርመራ ወቅት እጅግ በሚዘገንን ሁኔታ ቀጥቅጠው ገለዋቸዋል። አሥመራ ላይም እነ ጄኔራል ደምሴ ቡልቱን 102 አየር ወለድ ከፍለ ጦር ከገደላቸው በኋላ ራሳቸውን ባሥመራ ጎዳናዎች በመጎተት አሣፋሪና አሸማቃቂ ተግባር ፈፅሞባቸዋል። ይህ ድርጊትም ይችን አገር ደግሞ ያረመኔዎች አገር ያስባለና አንገት ያስደፋ ነበር። ቀሪዎቹን 12 ጀኔራሎችም ለታሪክ ምስክርነት እንዳይተርፉ በፍርድ ስም መንግሥቱ ኃ/ማርያም ረሽነዋቸዋል።

በመጨረሻም ይህንን ሁሉ ጥፋት ካያረሱ በኋላ የደርግ ቁንጮ ፕሬዚዳንት መንግሥቱ ኃ/ማርያም እንዳንበሣ ባገሱበት አገር እንደ ዉሻ ጅራታቸውን ሸጉጠው ወደ ሀራሬ ኮበለሱ። የቀሩትም ባገኙት አጋጣሚ

ሁሉ ወደ ጎረቤት አገራትና “ኢምፔሪያሊዝም” እያሉ ሲያወግዙት ወደ ነበረችው አሜሪካን ፈረጠጡ። የመሹለኪያ ቀዳዳ ያላገኙት ደግሞ የሰላም ሰንቅ ሳይኖራቸው፣ እንደ ተዘረከረኩ አሁን በሥልጣን ላይ ላሉት እጃቸውን ሰጡ። ይህ ተግባራቸውም የሚያመልከተን ቀናውን በቁና መሰፈርን ነው።

ከዚህ ላይ ግን ደርግን ብቻ አገር አጥፊ ብሎ መውቀስ አግባብ አይደለም። ሁሉም የድርሻውን ማንሣት አለበት። በተለይም መኢሶንና ኢሕአፓ የጎላ ድርሻ ነበራቸው። ይህንን ሀቅ ዛሬ መካድ አይቻልም። ዋናው ነገር ይኸ ሁሉ በዚያን ጊዜ ሆኖ አልፏል። ዛሬ ነው ዛሬን ሆኖ ማለፍ ያልቻለው። የሚያስቆጩው ደግሞ ካለፉት ስህተቶች ቅንጣት መማር አለመቻላችን ነው። ምን ይሻላል? እንጠያየቅ፣ እንመካከር፣ የመመካከሪያው ጊዜው አሁን ነው። ከዚህ በተረፈ የበረደውን ታሪክ ትተን ወደ ትኩሱ እንሸጋገር።

መልካም ንባብ።

ከፍል አንድ

“ሥንቅና ውሽት እያደር ይቀላል” አበው

በዋዜማው

የ2004 ዓ.ም አየር ፀባይ እንደ መሪዎቹ ከፍቷል። በጋውን በሙሉ ፀሐያማና ርጥበት አዘል አየር ያልታየበት ወቅት ነበር። በልግ አብቃይ አካባቢዎች እንኳን ጠብታ ዝናብ አላዩም። አገሪቱን ተደጋጋሚ ድርቅ የመታት በመሆኑ አሁንም ይመታት ይሆን የሚል ሥጋትን ፈጥሮ አልፏል።

ከተፈጥሮ ድርቅ ጎን ለጎንም አገሪቱን ማጎበራዊ ድርቅ እያነኩታት ነው። በፍትሕ እጦት፣ በፍርድ መዘባት፣ በሙስና ዝቅጠት ቀውስ ውስጥ ተዘፍቃ መልሕቅ እንደሌላት መርከብ እየዋዠቀች ትገኛለች። ይህንኑ የፍትሕ እጦትና የሙስና ዝቅጠት ታንዛኒያ የሚገኝ “ኪሊማንጃሮ” የተባለ ድርጅት አምስት መንግሥታዊ ተቋማትን በመውሰድ የሥርዓቱን ብልሹነት አጋልጧል።

ባገሪቱ ውስጥ ፍትሕ ከመጥፋቱና ባለሥልጣናት ሙስና ውስጥ መዘፈቃቸውን ጠ/ሚንስትር መለስ ዜናዊ አምነው በተወካዮች ምክርቤት ባሰሙት ንግግር “የመንግሥት ሌቦች” ሲሉ በምሬት ገልፀዋቸዋል።

ፍትሕና ርትዕ ከመጥፋቱ የተነሳ ዜጎች በምሬት ከላያቸው ላይ ቤንዚን እያርከፈከፉ ከብሪት በመጫር ራሳቸውን እያቃጠሉ ተሰውተዋል። ለምሳሌ፡- በደቡብ ክልል ደውሮ ዞን ዋካ ከተማ መምህር የኔሰው ነብሬ የተባለ ወጣት ህዳር 1 ቀን 2004 ዓ.ም በራሱ ላይ ቤንዚን አርከፍከፎ

ከብሪት ጭሮ በመለኮስ ራሱን አቃጥሎ ገሏል። መምህር የኔሰው ገብሬ ይህንን አስቃቂና ዘግኝ ርምጃ በራሱ ላይ ለመውሰድ የተገደደው እስከ ጠ/ሚንስትሩ ድረስ በየደረጃው አቤት ቢልም ለደረሰበት በደል መልስ የሚሰጠው ባለሥልጣን በማጣቱ ተስፋ ቆርጦ ነው። የሚያሳዝነው ደግሞ የዘኑ ባለሥልጣናት “ብሔሩ አርሞ እንደሆነና አእምሮው ንክ ነበር” ማለታቸው ነው። አርሞ ይሁን አማራ፣ ትግሬ ይሁን ሌላ የኔሰው ገብሬ ቢያንስ ሰው በመሆኑ እንደ ሰው ሊታዘንለት የሚገባ ዜጋ ነበር። እንደ ዜግነቱም ፍትሕ ማግኘት ነበረበት። ከሞተ በኋላ “አእምሮው ንክ ነበር” ማለት ግን አሥከሬን ጥላሽት መቀባት ነው። ይህ ደግሞ የኢህአዴግ ዋናኛ ባህሪው ነው። አንድ ጊዜ ብቻ ሳይሆን ሬሳንም ዳግም ጥላሽት በመቀባት ይገላል።

ራሱን አቃጥሎ የገደለው መምህር የኔሰው ገብሬ

ፍትሕ ባገሪቱ ውስጥ ከመጥፋቱ የተነሳ እንደ የኔሰው ገብሬ ዓይነት ተመሳሳይ ርምጃ የወሰዱ ጥቂቶች አይደሉም። ደብረማርቆስ ከተማም አንድ ዜጋ እንዲሁ በፍትህ እጦት ራሱን አቃጥሎ ገሏል። ከዚህ አዲስ አበባም

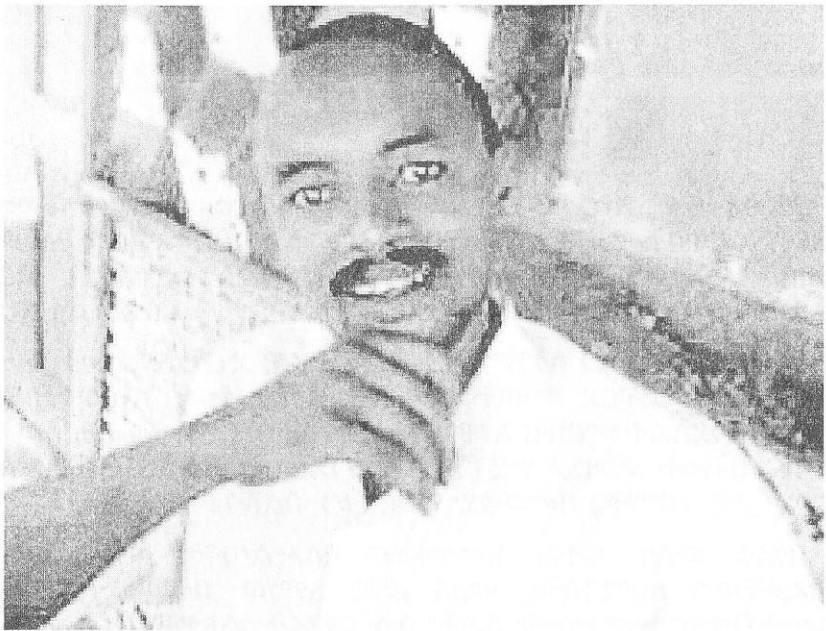
ጊዮርጊስ አደባባይ አንድ ፖሊስ ከመደበኛ ሥራው በመባረሩ በጠራራ ፀሐይ አንድ ቆርቆሮ ቤንዚን በላዩ ላይ አርክፍክፎ ከብሪት ጭሮ በመለኮስ ራሱን አቃጥሎ የካቲት 12 ሆስፒታል ገብቶ ተሰቃይቶ ሕይወቱ ሊያልፍ ችሏል። ይህ ዜጋ በእሳት እየተለበለበ እንዳለ “ራቦኝ፣ የምበላው አጣሁ!” እያለ ሲጮህ ባቅራቢያው የነበሩ ሰምተውታል።

በኑሮ ውድነት፣ በፍትሕ እጦት እየተማረሩ አንገታቸውን በገመድ እየሸመቀቁ የሚገሉም እየተበራከቱ መጥተዋል። ከፍትሕ ድርቀቱ እየከፋ መምጣት የተነሣ ከተጠቀሱት ለየት ያለ ርምጃ ለመውሰድም የሞከሩ ዜጎች አልታጡም።

በዚህ በደቡብ ክልል ዳውሮ ዞን የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የሰው ኃይል ኃላፊ የነበሩት አቶ ብሩክ አየለ የተባሉ “ፍትሕ አጣሁ” በማለት ፍ/ቤቱ ግቢ ውስጥ ካለ ረጅም ዛፍ ላይ እንደ ጦጣ ወጥተው “በዚች አገር የፍትሕ ሥርዓት አስካልሰፊና ድረስ አልወርድም” በማለት ያካባቢውን ሕዝብ ማስጨነቃቸውን (ፍኖተ ነፃነት ጋዜጣ ቅፅ 2 ቁጥር 37 ማክሰኞ ሚያዝያ 2 ቀን 2004 ዓ.ም) ለንባብ አብቅታለች።

ሌላው ከከፋ ጊዜ ላይ የመድረሳችን ምልክቱና በዚህ ዘመን ሰው ሆኖ መፈጠርን የሚያስጠላው አስከሬን በመኪና ተጎትቶ መጥቶ መሀል ከተማ ተሰጥቶ ውሎ እንደገና መሠቀሉ ነው። ይህ ዓይነቱ አሠቃቂ ርምጃ ዜጎች በፍርሃት ሰጥ ለጥ ብለው እንዲገዙ መቀጣጫ ለማድረግ ነው። በጥንቱ ልማድ ከፍተኛ ጥፋት አጥፍተዋል የተባሉ ሰዎች የሚወስንባቸው የቅጣት ዓይነት እስከህ ሕይወታቸው ያጠፋት ጥፋት በግልጽ ተነግሮ ለመቀጣጫነት ባደባባይ መስቀል ነበር። ከሞቱ በኋላ አሥከሬን በመኪና መጎተትና እንደገና ከዛፍ ላይ መስቀል ግን ሥርዓቱ በራሱ የሞተ መሆኑን የሚያረጋግጥ ነው። ይህ ባሥከሬን መጫወት ባገራችንም ሆነ በሰው ልጅ ባህሪ የተለመደ አይደለም። ይህንን እኩይ ተግባር ግልጽ ማድረግ ተገቢ ነው። አንዲህ ነው።

በግንቦት ወር 2004 ዓ.ም በሰሜን ጎንደር ታች አርማጭሆ ሳንጃ ከተማ አካባቢ አቶ ሸንከሩ ከፍ ያለውና አቶ ዳኛቸው አያሌው የተባሉ ሁለት ግለሰቦች ከፀጥታ ኃይሎች ጋር ባደረጉት የተኩስ ልውውጥ ይገደላሉ። ፖሊስ ግዳይ ስለቀናው አስከሬናቸውን በመኪና እየጎተተ አምጥቶ ሳንጃ ከተማ በማጋደም ሕዝብ እንዲመለከታቸው ጸድርዳል። በወቅቱ የዳኛቸው አባትና እናት እንዲሁም አያቶች ነበሩ። በሰሜን እየተናጡ ለማልቀስ

ራሱን አቃጥሎ የገደለው መምህር የኔሰው ገብሪ

ሲሞከሩ በቆመጥ ቀምሰዋል። የሚችሉ ወላጆች አስከሬኑን ወስደው ለመቅበር ጠይቀው ተከልከለዋል። በመጨረሻ ዘ ሰዓት ላይ እግራቸው በገመድ ታሰሮ ከፖሊስ ጣቢያው ጀርባ ካለ ዛፍ ላይ ጭንቅላታቸውን ወደታች ዘቅዝቆ ፖሊስ ሰቅሏቸዋል። ይህ ዓይነቱ አሰቃቀልም የጭካኔ መገለጫ ይሆን እንደሆነ አንጂ የተለመደና የሰው ልጅ ባህሪ አይደለም (ፍኖተ ነፃነት ቅፅ 2 ቁጥር 45 ማክሰኞ ግንቦት 28 ቀን 2004 ዓ.ም)

ከፍ ብዬ የገለፅኩትን የጭካኔና የበቀል ርዝመት እግዚአብሔር በውኑ ገና ከመጀመሪያው ለምን የሰውን ልጅ የፍጥረታት ሁሉ የበላይ ገዥ አድርጎ በመፍጠሩ በጣም መፀፀቱን አራት ዘፍጥረት ምእራፍ 6፣ ቁ 6-7 ተመልክቷል። ሌላ ማስረጃም ልጩምር፡-

እግዚአብሔር የሰውን ልጅ ሲፈጥር ተቃራኒ ስታዎች አድርጎ ነው። ይህም መልካም ነገር ነበር። ይህ ግን በውኑ ፈርሷል። ተመሳሳይ ስታዎች ጋብቻ እየፈፀሙ ናቸው። እነዚህ ግብረ ሠዶማውያን በ2004 ዓ.ም በተቀደሰችና በተባረከች አገራችን መጥተው ስብሰባ አካሂደው የልባቸውን ሠርተው እነሱም ተሠርተው በከብር ተመልሰዋል።

ሌላው የ2004 ዓ.ም የሕዝብ ንቅናቄ ዓወሊያ ት/ቤት የተጫረው የሙስሊሙ ማንበረሰብ ሃይማኖታዊ ነፃነታችን ይከበርልን ጥያቄ ነው። ይህ ንቅናቄ እጅግ የሰከነና ጥበብ የተሞላበት በመሆኑ የፀጥታ ኃይሎችን ቆመጥና የሠርጎ ገብ የደህንነት አባላትን ተንኮል ተቋቁሞ ሳይከፋፈል መጓዝ አስከቻለበት ጊዜ ድረስ ተጉዟል። መንግሥት እንደተለመደው የተለያዩ ድራማዎችን በመሥራት ለመከፋፈል ቢሞክርም አልሆነለትም። የመምህራን የደመወዝ ርከን ማስተካከያ ጥያቄም ሌላው ያመቱ ከሰተት ነበር። ይህ የመምህራን የደመወዝ ይጨመርልን ጥያቄ ቁጥራቸው በትክክል ያልታወቁ መምህራንን ከመደበኛ የማስተማር ሥራቸው ላይ አፈናቅሏል ወይንም ለመቆጣጫነት ከሥራቸው ተባረዋል።

መንግሥት እንደ መንግሥትነቱ በጨዋነት “የመምህራኑ ጥያቄ ተገቢ ቢሆንም ባሁኑ ወቅት ደመወዝ ለመጨመር ያገሪቱ አቅም አይፈቅድም” ብሎ ባጭሩ መልስ መሥጠት ሲችል ጠ/ሚንስትሩ በተወካዮች ም/ቤት የመምህራን ክብር በሚነካና በሚያዋርድ መልኩ እያበሻቀጡ በቁጣና በግለት ዘልፈዋል። ከዚህም ባለፈ ብዙዎች ከሥራ ገበታቸው በመፈናቀላቸው ምክንያት “ይቅርታ ጠይቁ” እየተባሉ ዳግም ውርደትና ሞት እንዲሸከሙ ተገደዋል። ይህ የከፋ ርምጃ ለመምህሩ ብቻ ሳይሆን ለሌሎች ዜጎችም

የወዮላችሁ የማስጠንቀቂያ ደወል ጭምር እንደሆነ ነው የሚታወቀው። የኢህአዴግ በትር ሁልጊዜ አንድን ሰው ሲፈነክት ሺዎች እየተሸማቁ አንገታቸውን ደፍተው እያማጡ እንዲኖሩ ዲላማ የሚያደርግ ነው።

በሦስተኛ ደረጃ የ2004 ዓ.ም አብይ ንቅናቄ የዋልድባ ገዳም መነኮሳት የድረሱልን ጨኸት ነው። መንግሥት የገዳሙን ዙሪያና ከፊል የገዳሙን ይዞታ “ለሥኳር ፋብሪካ አፈልገዋለሁ” በሚል መነኮሳቱንና መናኒያኑን “ልቀቁልኝ” በማለቱ አሳዘኗል። ከክርስቶስ ልደት በፊት ጀምሮ የተገደመን ገዳምና የምንኩስና ሥርዓት ለመጀመሪያ ጊዜ የተከናወነበትን የተቀደሰ ቦታ ደፍሯል። ይህንንም እኩይ ተግባር መነኮሳቱ ባለች ደካማ አቅማቸው ተቃውመዋል። ለኢትዮጵያ ሕዝብና ለዓለም ዓቀፍ የሰብዓዊ መብት ተሟጋች ድርጅቶች፣ ለዜና አውታሮች ባገኙት አጋጣሚ ሁሉ ደምፃቸውን ከፍ አድርገው የድረሱልን ጥሪም አሰምተዋል። ይህንን በማድረጋቸውም “ፀረ - ሰላም ኃይሎችና ሽብርተኞች” እየተባሉ በሚያሣፍር መልኩ ታስረዋል። ተንገላተዋል። ከዚህ አዲስ አበባ ድረስ ወኪሎቻቸውን ልከው ለጠቅላይ ቤተ ክህነት አቤት ቢሉም ሰሚ አላገኙም። ከዚህ በኋላ መነኮሳቱ ፍርድ ወደ ማይዛባቤቱ አምላክ መስቀላቸውን ዘቅዝቀው ሱባዔ መግባት ነበር። ሆኖ ያለፈውም ይኸው ነበር።

ኢህአዴግ ካላጣው ቦታና መሬት ይህንን ዕድሜ ጠገብ የሆነ የተቀደሰ ገዳም ለምን ደፈረ? የሚለውን ጥያቄ መልሱን የሚያውቁት አንጋፋው ተጋዳላይ ዓባይ ፀሐይዬ ናቸው። በነገራችን ላይ ገዳም ማለት በግዕዝ ቋንቋ ደን፣ ጥቅጥቅ ያለ ጫካ፣ ማንም የማይደፍረው የተቀደሰ ቦታ ማለት ነው። በኢሕአዴግ ጊዜ ግን ተደፈረ፤ ረከሰ፤ ተናቀ፤ ለመሆኑ የሃይማኖት አባቶች ከፓትሪያርኩ ጀምሮ በተዋረድ ያሉት አባቶች ይህ የተቀደሰ ቦታ ሲደፈር ምን አሉ? ለምንስ ዝም አሉ? ብለን በገጠይቅ መልሱ የዚህ ዘመን ጳጳሳት በቆባቸው ስር ያለው ክፋትና ጎሰኝነት በእምነቱ ላይ አጥልቶበታል የሚል ይሆናል።

አንዳንድ አዛውንቶች እንደሚሉት ከሆነ፣ መንግሥት ይህንን የሩቅ ጊዜ የተከበረ ገዳም ለማፍረስና በውስጡ ቅጠል በልተው፣ ቅጠል ለብሰው፣ ከከፋት ርቀው፣ በምን በፀሎት የሚኖሩ መነኮሳትና መናኒያንን መኖሪያ አሳዮቶ ለማጥፋት ታጥቆ የተነሳበት ምክንያት የሦስት ሺ ዘመን ታሪክ ያላትን አገር ቅርሳቅርሳቷንና አሻራዎቿን ከታሪክ መደለዝ ጀምሮ ፍቆ ለማጥፋት አልሞ የተነሳው ፋኖ ከነበረበት ጊዜ እንስቶ በ21 ዓመታት የሥልጣን ዘመኑ ያልፈነቀለው ደንጋይ ያልቆፈረው ጉድጓድ የለም ይላሉ።

የዚህ እኩይ ተግባር ሰለባ የሆነው አንዱ የዋልድባ ገዳም መሆኑ ነው። ኢሕአዴግ አስከህኑን እንዳየነው ከሆነ የኢትዮጵያን ነባር አሻራዎች ከምድረ ገጽ አጥፍቶ የራሱን አሻራ ለመትከል ከዜሮ ተነስቶ በሰባ ቋንቋ “አዲሲቷ ኢትዮጵያ” የሚላትን ለመፍጠር ነው። ይህንን በተመለከተ ወደፊት ደረጃ በደረጃ የምናየው ይሆናል።

አራተኛው የ2004 ዓ.ም አሣዛኝ ከስተት የኢትዮጵያን ሕዝብ ሕሊና ያደማና የዓለምን የመገናኛ ብዙሃን ትኩረት የሰጠው የጉራፈርዳ ኗሪዎች (አማርኛ ተናጋሪ ዜጎች) ባቶ ሸፈራው ሸጉጤ የደቡብ ክልል ፕሬዚዳንት ቀጥታ ትእዛዝ ባንድ ቀን ብቻ በሺዎች የሚቆጠሩ ከኖሩበት አካባቢ ቤት ንብረታቸውን እየተነጠቁ መባረራቸው ነው። በዚህ ዜጎችን ለረጅም ጊዜ ከሚኖሩበት ቀዳ የማባረር ዘመቻ አንዲት እናት በወለደችበት ዕለት ደሟን እያንጠባጠቦች አዲስ አበባ ገብታለች። አንድ ወጣትም እየተደበደበ መኪና ላይ ቢጫንም በደረሰበት ድብደባ ተበሳጭቶ ከመኪናው ላይ ተወርውሮ በመፈጥፈጥ ራሱን ገሏል።

አቶ ሸፈራው ሸጉጤ ይህንን ዜጎች ከሚኖሩበት ቀዳ ለቃችሁ ውጤት እዛዝ ሲያስተላልፉ በራሳቸው እነሣሽነት እንዳልሆነ በግልጽ ይታወቃል። ይህ ባይሆንም ኖሮ የፈደራል መንግሥት ለምን ዝምታን መረጠ? “ያማራ ወኪል ነኝ” የሚለው ብአዴንስ ለይስሙላ እንኳን ለምን ድምፁን አላሰማም?

እነዚህ በገዛ አገራቸው ስደተኞች እንዲሆኑ የተፈረደባቸው ዜጎች ወንጀል በ1997 ዓ.ም እና በ2002 ዓ.ም አገር አቀፍ ምርጫዎች ኢሕአዴግን አልመረጣችሁም የሚል እንደሆነ ስደተኞቹ ራሳቸው በሃገራት ይገልጻሉ። ይህንን የዘር ማፅዳትና የጥፋት መንገድ አንድነት ፓርቲ በወቅቱ “ዜጎችን የማፈናቀልና የማባረር ተግባር ባስቸኳይ ይቆም!” በሚል ርእሰ በፍኖተ ነፃነት ጋዜጣ (በፓርቲው ልሳን) ቅጽ 2 ቁጥር 36 ማክሰኞ መጋቢት 25 ቀን 2004 ዓ.ም በርዕስ አንቀጽ ላይ የሚከተለውን አስፍሯል፡-

“ገዥው ፓርቲ ሲያስፈልግ ብቻ እንደ ላንቲካ የሚጠቀስ ግን ደግሞ አንድ ሺ አንድ ጊዜ የሚረግጠውንና የሚደፈጠጠውን፤ ሲያሻው ደግሞ የሚቃወሙትን ለማጥቂያነት የሚያወጣውን ሕግ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ የመዘዋወር መብት አንቀጽ 32 እንዲህ ይላል ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ወይም በሕጋዊ መንገድ አገሪቱ ውስጥ የሚገኝ የውጭ ዜጋ በመረጠው የሀገሪቱ አካባቢ የመዘዋወርና የመኖሪያ ቦታ የማግኘት እንዲሁም በፈለገው

ጊዜ ከሀገር የመውጣት ነፃነት አለው ይላል። ይህንን የማንኛውም ኢትዮጵያዊ ብቻ ሳይሆን ለውጭ ዜጋም የተሰጠን የመዘዋወር፤ ሀብት የማፍራት መብት ገዥው ፓርቲ የጣሰው ዛሬ ብቻ አይደለም። ካለፉት 21 ዓመታት በኢሕአዴግ ዕድሜ ልክ አብሮ ኖሯል። . . . ቤንች ማጅ ዞን ጉረፋርዳ ወረዳ ብቻ 22 ሺ የሚሆኑ አርሶ አደሮች እንዲወጡ እንደተፈረደባቸው ከራሳቸው ከተፈናቃዮቹ አንደበት ያገኘው መረጃ ያመለክታል። . . . ምን እየተከናወነ እንደሆነ ምንም የማያውቁ ግን ደግሞ ነገ ሀገሪ የት ነው? ብለው የሚጠይቁ ህፃናትን ጠውልገው ማየት በጣም ያማል። . . . እነዚህ ዜጎች ቤተክርስቲያን ለመጠለል ሲገቡ በፖሊስ እየተገፈተሩ እንዲወጡ መደረጋቸውን ከተበዳዮቹ ሰምተናል. . .” በማለት አንድነት በስፋት ከዘረዘረ በኋላ በመጨረሻ ተፈናቃዮቹ የደረሰባቸውን በደል ለኢትዮጵያ ሕዝብና መንግሥት እንዲሁም ያማራ ሕዝብ ወኪል ነኝ ለሚለው ብአዴን እንዲያውቁት ጥሪውን አስተላልፏል። ለጥሪው መልስ የሰጠ አካል ግን አልነበረም። ብአዴንም ለነሱ ጆሮ የለውም። ብአዴን አማርኛ ተናጋሪ የሕወሓት ክንፍ እንጂ ያማራ ሕዝብ ወኪል አለመሆኑን የኢትዮጵያ ሕዝብ ጠንቅቆ ያውቀዋል። ለዋልድባ ገዳምም ሆነ ለጉረፋርዳ ተፈናቃዮች ፈጥኖ የደረሰላቸው አንድየ ብቻ ነው።

እንደ ንግርት

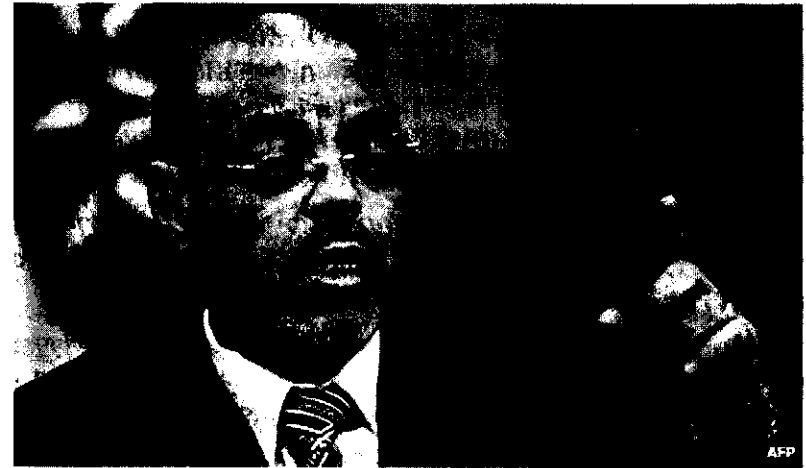
ግንቦት 20 ቀን 1983 ዓ.ም ጀግናው ሕወሓት ኢትዮጵያን ከደርግ ላይ የተረከበበት አለት ነበር። ከ21 ዓመታት በኋላ ግን የግንቦት ወር ለሕወሓት ተጋዳሪዎች የተመቸች ወር አልሆነችም። ከድርቁ በርታት የተነሣ ንቦቹ የሚቀስሙት አበባ አላገኙም።

ግንቦት 10 ቀን 2004 ዓ.ም አሜሪካን አገር በሬገን ማዕከል የቡድን ስምንት አገራት መሪዎች “የምግብ ዋስትናን” በተመለከተ ታላቅ ጉባዔ ከፍተው ነበር። በዚህ ታላቅ ጉባዔ ላይ የኢትዮጵያው ጠቅላይ ሚኒስትር መለስ ዜናዊ ተገኝተው ነበር። ተራ ደርጊቸው መናገር ሲጀምሩ ባልተጠበቀና ይሆናል ተብሎ ባልተገመተ ሁኔታ ካዳራሹ ውስጥ በምብ የተወረወረ ያህል የሚያስደነግጥ ነገድ-ጓዳማ ድምጽ ተሰማ። በመጀመሪያ በእንግሊዘኛ ቀጥሎ ባማርኛ በመጮህ አዳራሹን አናጋው።

“Meles Zenawi is a dictator! Meles Zenaw is a dictator! Food without Freedom is nothing!” (መለስ ዜናዊ አምባገነን ነው! መለስ ዜናዊ አምባገነን ነው! ምግብ ያለ ነፃነት ምንም አይደለም!) በማለት እንደ ብራቅ በመጮህ የተሰብሳቢዎችን ቀልብ ባንድ ጊዜ ለመቆጣጠር ችሏል። ያድምፅ በሰደት የሚኖረው የጋዜጠኛ አበበ ገላው ድምፅ ነበር። ያ ድምፅም የኋላ ኋላ ከላይ የታዘዘ የንግርት ድምፅ እንደነበር በብዙዎች ታምኖበታል።

ጋዜጠኛ አበበ ገላው

ጠ/ሚኒስትር መለስ ዜናዊ በቡድን 8 ጉባዔ ላይ

የጠቅላይ ሚኒስትር መለስን በቡድን 8 ጉባዔ ላይ መገኘትን በተመለከተ ፍኖተ ነፃነት ጋዜጣ ግንቦት 14 ቀን 2004 ዓ.ም በቅጽ 2 በቁጥር 43 እትሟ “ኮንግረስ ማን ክሪስ ስሚዝ አቶ መለስ ቡድን 8 ጉባዔ ላይ መገኘታቸውን አወገዙ” በሚል ርዕስ የባለሥልጣኑን ሐሳብ እንደሚከተለው አሥፍራ ነበር፡-

“የቡድን 8 አገራት ጉባዔ ላይ አቶ መለስ ዜናዊ መገኘታቸው ከጉባዔው ዓላማ ጋር ይቃረናል። . . . ፕሬዚዳንት አባማ የቤኒን፣ የጋናና የታንዛኒያ መሪዎች ጋር በመሬት ቅርምትና በሰብዓዊ መብት ጥሰት የሚኮነኩትን ጠ/ሚኒስትር መለስ ዜናዊንን መጋበዛቸው ከጉባዔው መንፈስ ጋር አይሄድም” የጥቅሱ መጨረሻ።

ኮንግረስ ማን ክሪስ ስሚዝ

እንደ ንግርት

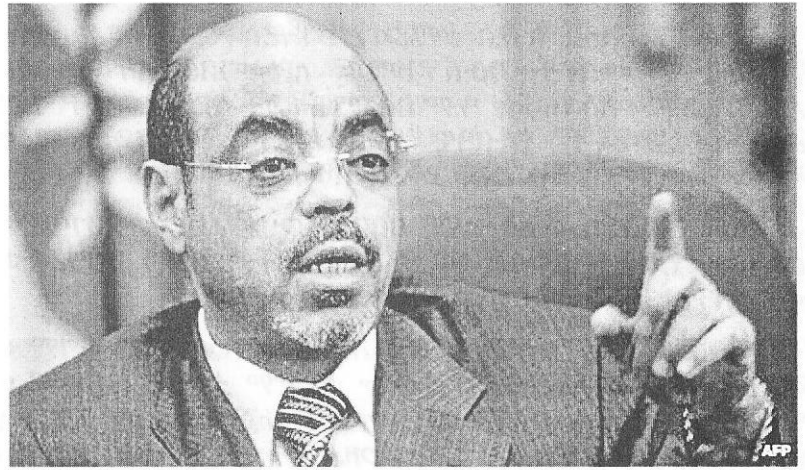
1983 ዓ.ም ጀግናው ሕወሓት ኢትዮጵያን ከደርግ ላይ ባር። ከ21 ዓመታት በኋላ ግን የግንቦት ወር ለሕወሓት ቸ ወር አልሆነችም። ከድርቁ ብርታት የተነሣ ንቦቹ ላገኙም።

2004 ዓ.ም አሜሪካን አገር በሬገን ማዕከል የቡድን ሪፖርት “የምግብ ዋስትና” በተመለከተ ታላቅ ጉባዔ ህ ታላቅ ጉባዔ ላይ የኢትዮጵያው ጠቅላይ ሚኒስትር ገተው ነበር። ተራ ደርጅቸው መናገር ሲጀምሩ ለ ተብሎ ባልተገመተ ሁኔታ ካዳራሹ ውስጥ በምብ ሚያስደነግጥ ነጎድጓዳማ ድምጽ ተሰማ። በመጀመሪያ ባማርኛ በመጮህ አዳራሹን አናጋው።

is a dictator! Meles Zenaw is a dictator! Food is nothing! (መለስ ዜናዊ አምባገነን ነው! መለስ ! ምግብ ያለ ነፃነት ምንም አይደለም!) በማለት እንደ ሰብሳቢዎቻችን ቀልብ ባንድ ጊዜ ለመቆጣጠር ችሏል። ፍረው የጋዜጠኛ አበበ ገላው ድምፅ ነበር። ያ ድምፅም ዘ የንግርት ድምፅ እንደነበር በብዙዎች ታምኖበታል።

ጋዜጠኛ አበበ ገላው

ጠ/ሚኒስትር መለስ ዜናዊ በቡድን 8 ጉባዔ ላይ

የጠቅላይ ሚኒስትር መለስን በቡድን 8 ጉባዔ ላይ መገኘትን በተመለከተ ፍኖተ ነፃነት ጋዜጣ ግንቦት 14 ቀን 2004 ዓ.ም በቅጽ 2 በቁጥር 43 እትሚ “ኮንግረስ ማን ክሪስ ስሚገዝ አቶ መለስ ቡድን 8 ጉባዔ ላይ መገኘታቸው አወገዙ” በሚል ርእስ የባለሥልጣኑን ሐሳብ እንደሚከተለው አሥፍሮ ነበር፡-

“የቡድን 8 አገራት ጉባዔ ላይ አቶ መለስ ዜናዊ መገኘታቸው ከጉባዔው ዓላማ ጋር ይቃረናል። . . . ፕሬዚዳንት አባማ የቤኒን፣ የጋናና የታንዛኒ መሪዎች ጋር በመሬት ቅርምትና በሰብዓዊ መብት ጥሰት የሚኮነኩት ጠ/ሚኒስትር መለስ ዜናዊንን መጋበዛቸው ከጉባዔው መንፈስ ጋር አይሄድም” የጥቅሱ መጨረሻ።

ኮንግረስ ማን ክሪስ ስሚገዝ

ኮንግረስ ማን ከሪስ ስሚስ ያሜሪካን ኮንግረስ ማን፣ ያፍሪካ የዓለም ጤናና ሰብዓዊ መብቶች ንዑስ ኮሚቴ ሊቀመንበር ናቸው። እኒህ ባለሥልጣን አቶ መለስ በ1997 ዓ.ም በሰላማዊ ዜጎች ላይ በፈፀሙት ግድያና በሰፊው በሚያካሂዱት የሰብዓዊ መብት ረገጣ ምክንያት ማዕቀብ እንዲጣልባቸው የሚያስችል ረቂቅ ያቀረቡ ሰው ነበሩ።

ጠቅላይ ሚኒስትር መለስ ዜናዊ ባበበ ገላው መፈክር መደንገጣቸውና ኮስሰው መታየታቸው አውነት ነው። ለደቂቃዎችም ቢሆን ንግግራቸውን አቁመው አንገታቸውን ደፍተው ሲቆዝሙ ተስተውለዋል።

ጠ/ሚኒስትሩ እንደ ተሸማቀቁ ወደ አገር ቤት ቢመለሱም ዳግም ወደ መድረክ ብቅ ብለው አልታዩም። ተውሎ ታድሮም ታመው ለህክምና ወደ ውጭ አገር እንደ ሄዱ በሹከሹከታ መወራት ተጀመረ። የት አገር? የት ሆስፒታል? የተቸነከረ ምስጢር ነበር። ጋዜጠኞች ግን አውነቱን ፈልፍለው ለሕዝብ ለማሳወቅ ጉዳዩ የሚመለከታቸውን ባለሥልጣናት ሰገገው ያዙ። አቶ ሸመልስ ከማል የኮሙኒኬሽን ሚኒስትር ዲኤታ ስለጠቅላይ ሚኒስትር መለስ ሀመም ማብራሪያ እንዲሰጡ ሲጠየቁ “ይህ የኢሳትና የእሳት ወሬ ነው” ሲሉ ሸመጠጡ። እንዲህ እንዲህ እየተባለ የተጨበጠ ነገር ሳይገኝ ያፍሪካ ሕብረት 19ኛ የመሪዎች መደበኛ ጉባዔ ሐምሌ 7 ቀን 2004 ዓ.ም ከዚህ አዲስ አበባ ሲካሄድ ጠቅላይ ሚኒስትር መለስ ዜናዊ አለመገኘታቸውና በምክትላቸው ባቶ ኃይለማርያም ደሳለኝ መወከላቸውን ተከትሎ የሴኒጋሎ ፕሬዚዳንት ማኪ ሳቤ “አቶ መለስ በገጠማቸው ሀመም ምክንያት በመሀከላችን ባይገኙም ፈጣሪ ምህረቱን ይስጣቸው!” በማለት ድብቁንና በሹከሹከታ ይወራ የነበረውን ይፋ አደረጉት። ከዚህ በኋላ የመንግሥት ኮሙኒኬሽን ጉዳዮች ሚኒስትሩ አቶ በረከት ስምዖን በተከታዮቹ ቀናት “ታመው ነበር፤ በቅርብ ቀን ድነው ሥራቸውን ይጀምራሉ” ሲሉ ግልጽነት የጎደለው የተወገረገረ መልስ ሰጡ።

ትንሽ ተሰነባብቶ ደግሞ በውጭ የሚኖሩ አንዳንድ ኢትዮጵያውያን “እመኑን ጠቅላይ ሚኒስትሩ ሙተዋል!” ሲሉ ርግጠኞች በመሆን በተለያዩ የመገናኛ አውታሮች አሠራጩ። ይህንኑ ዜና ዋቢ በመጥቀስ ፍትሕ ጋዜጣ 30,000 ቅጅ ለማሳተም ብርሃንና ሰላም ድርጅት ከፍያ ፈፅመው እንዳትታም በመታገድ ድርጅቱ ከ80 ሺ ብር በላይ ኪሣራ እንደ ደረሰበት የዝግጅት ክፍሉ ጋዜጠኞች አስታወቁ። የኋላ ኋላም ፍፍተ ነፃነት ጋዜጣም የፍትህ አጣ ደረሰባት።

ይህ በእንዲህ እንዳለ መታመማቸው እንኳን በቅጡ ሳይሰማ ፓትሪያርኩ ብፁእ ወቅዱስ አባ ጳውሎስ ነሐሴ 10 ቀን 2004 ዓ.ም ድንገት ማረፋቸውን የብዙሃን መገናኛዎች ይፋ አደረጉ። አሚሚታቸውን በተመለከተ የፓትሪያርኩ የቅርብ ረዳት የሆኑ አንድ አባት እንደገለፁት ከሆነ አሁን እንደነበርና ማክሰኞ ወደ ማታ ገደማ ባልቻ ሆስፒታል ገብተው ረቡዕ እኩለ ሌሊት ላይ የፃዲቅ ሞት መሞታቸውን እንባ እያነቃቸው መጠነኛ ማብራሪያ ሰጡ። ፓትሪያርኩ ነሐሴ 17 ቀን 2004 ዓ.ም ታላላቅ የሃይማኖት መሪዎች ከፍተኛ የመንግሥት ባለሥልጣናትና የእምነቱ ተከታዮች በተገኙበት በቅድስት ሥላሴ ካቴድራል ቤተክርስቲያን ሥርዓተ ቀብራቸው ተፈፀሟል።

የጠ/ሚንስትሩ ዜና ረፍት

ማከሰኞ ነሐሴ 15 ቀን 2004 ዓ.ም ከመሰንበቻው ትንሽ ፊታ ያለ ቀን ነበር። ጧት ለሥራ ጉዳይ 4 ኪሎ አካባቢ ስለነበርኩ ሬዲዮ የማዳመጥም ሆነ ቴሌቪዥን የማየት እድሉ አልነበረኝም። 3 ሰዓት ላይ አንድ ጓደኛዬ ሞባይሌ ላይ ደውሎ፡- “ሰማህ?” አለኝ።

“ምኑን?” ስል መልሼ ጠየኩት።

“ጠቅላይ ሚንስትሩ አረፉ!” አለኝ።

“ማን ነገረህ? እንዴት አወከ?”

“አሁን በሬዲዮ እየተነገረ ነው። ካንድ ቡና ቤት ጎራ በልና ተከታተል” አለኝ። እውነትም አርበኞች ሕንፃ ሥር ካለው ካፍቴሪያ ቁጭ ብዬ ቡና አዘዘኩና መከታተል ያዘኩኝ። የሐዘን ማርሹ፣ ዋሽንጌ አንጀት በሚበላ መልኩ ይተላለፋል። የሐዘን እንጉርጉሮውና የሐዘን ማርሹ ባጭር ጊዜ ውስጥ የተዘጋጀ እይመስልም። ጊዜ ተወስዶ የተቀናበረ ነው የሚመስለው።

ከዚያው ካፍቴሪያ እንደተቀመጥኩ ከፓርላማው ጽ/ቤት ፊት ለፊት ካለው ህንፃ በርካታ ወጣቶችና ሴቶች በሰልፍ ሆነው እየተፈተሹ ወደ ውስጥ በጥድፊያ ሲገቡ አየሁ። ለምን ጉዳይ እንደተሰበሰቡ የገባኝ አሥከሬኑ በምሽት ወደ አገር ቤት ሲገባ ነበር።

የጠቅላይ ሚንስትሩ አሥከሬን ለምን በምሽት ወደ አገር ቤት እንዲገባ እንደተፈለገ ግልፅ የሆነ ነገር ባይኖርም የፀጥታ ጉዳይ መንግሥትን ሳያሳስበው እንዳልቀረ መረዳት ይቻላል። ቀን እንዲገባ ያልተመረጠበት ምክንያት አንዳንድ በሥርዓቱ ለ21 ዓመታት ሲገፉና ሲንበሳቆሉ የነበሩ ዜጎች እንዲሁም ተምረው ሥራ ያጡ ወጣቶች በአለታዊ ስሜት ተገፋፍተው ሁከት ቢፈጥሩ ሁኔታዎች ሊበላሹ ይችላሉ በሚል ሥጋት ሊሆን እንደሚችል መገመት ይቻላል። በምሽት ቢገባ ግን ሁሉም በየቤቱ ከትት ስለሚል በተረጋጋ ሁኔታ አሥከሬኑን ቤተ መንግሥት ማስገባት እንደ ሚቻል ታምኖበታል።

አሥከሬኑ ካይርፕላን ሲወርድ ወ/ሮ አዜብ መሥፍን እንጣጥ ፍርጥ እያሉ ለያዥ ለገራዥ ሲያስቸግሩ ለመጀመሪያ ጊዜ የሕዝቡን ቀልብ ለመሳብ ችለዋል። ቀን ከፓርላማው ፊት ለፊት ካለው ጽ/ቤት ሲገቡ ያየኋቸው

ወጣቶችና ሴቶች ፎረሞችና ሊጎች ኖረው አሥከሬኑን እጅበው የቦሌን ጎዳና በርጋታ ጉዞ እንደተጀመረ በየጎዳናዎቹ ዳር ያለው ኗሪ ሕዝብ አዲስ ክስተት ስለሆነበትና አሥከሬኑ በምን ዓይነት ሥነ ሥርዓት ተጉዞ ቤተ መንግሥት እንደሚገባ ለማየት በየቤቱ በራፍ አገርግሮ በመቆም በኢትዮጵያዊ ጨዋነት ከንፈሩን በሐዘን እየመጠጠ ሲገልጽ ወጣት ሊጎች በበኩላቸው “ጀግና አይሞትም!” እያሉ በጭፈራ መልክ ዳንኪራ ሲረገጡ ሌሎች ወጣቶች በስሜት እየተገፉ ከዳንኪራኞቹ በመቀላቀል የሐዘንተኛውን ጉዞ አደመቁት። አንዳንድ ርምጃ በተሄደ ቁጥርም ሕዝቡ በተለይም ወጣቶች እየተጨመሩ የሐዘንተኛውን ቁጥር ከማበራከትና ከማድመቅ አልፈው ጎርፍ አደረጉት። ይህ ሁኔታ ለካሜራና ለቪዲዮ ቀራጮች (ለመንግሥት ብዙሃን መገናኛዎች) ያልታሰበና ያልተጠበቀ ጮማ ሆነላቸው። በቀጥታ ስርጭት በማስተላለፍም አዲስ ታምር ለመፍጠር ችለዋል። ይህ ክስተትም አሥከሬኑ ምነው ቀን በመጣ የሚል ቁጭትን ሳይፈጥር አልቀረም።

ከዚህ በኋላ እስከ ቀበሩ ፍፃሜ ድረስ በክልሎችና በዞኖች ከጫፍ እስከ ጫፍ ድረስ ደረት ደላቂዎች ሕዝቡን በተሰበሰበበት ሁሉ እየተገኙ አስደልቀውታል። አንዲህ ዓይነት ሐዘንም ለመሪዎች በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ስለመታዘዙ የሚጠቁም የታሪክ ማስረጃ የለም። ካንጀት ነው ካንገት ቆይቼ እመለስበታለሁ።

በማግስቱ ረቡዕ ነሐሴ 16 ቀን 2004 ዓ.ም የኮሙኒኬሽን ሚንስትሩ አቶ በረከት ስምዖን በግዮን ሆቴል ለጋዜጠኞች በሰጡት አጭር ጋዜጣዊ መግለጫ “ጠ/ሚንስትሩ ድንገት በተፈጠረ ኢንፌክሽን ነው ሕይወታቸው ያለፈው” ሲሉ አስታወቁ። ከዚህ ባለፈ ግን ዝርዝር ማብራሪያ ለመስጠት ፈቃደኛ አልሆኑም። “የቀበር ሥነ ሥርዓት አሰፈፃሚ ብሔራዊ ኮሚቴ የተቋቋመ ስለሆነ በዚያ በኩል ማንኛውም ነገር ይገለጻል” ብለው ዘጉ።

ኢሕአዴግ ሕዝቡ የሐዘኑ ቀጥታ ተካፋይ መሆኑን ሲያረጋግጥ የቀበሩን ሥነ ሥርዓት ለ12 ቀናት በማራዘም የፖለቲካ ቁማሩን ይቆምር ጀመር። በዚህ ጊዜ ውስጥ ግን ታዋቂ ሰዎችን፣ አትሌቶችን፣ የሙዚቃ ሰዎችን፣ አዛውንቶችንና ወጣቶችን በቴሌቪዥን መስኮት ብቅ እያደረገ የፖለቲካ ትርፍ አግባብብሷል። ለምሳሌ፡-

አንጋፋው አትሌት ኃይሌ ገ/ሥላሴ በ97 ዓ.ም የቅንጅት አመራሮች ተጋፈው በታሰሩበት ወቅት ከኢሕአዴግ ጋር ለማደራደር ከተሰለፉት ሽማግሌዎች መሀከል አንዱ ነበር። ከዚህ ውጭ ኃይሌ በ10 ሺ ሜትር

አራጭነቱ እንጂ ስለፖለቲካ ተሳትፎውና አቋሙ የሚታወቅ ነገር የለም። በዚያች ረቡዕ ማለዳ ግን ስቴዲየም ለዚህ ተግባር ተብለው በተሰበሰቡ አትሌቶች ፊት እንባውን በመንታ በመንታ በጉንጮቹ እያፈሰሰ ጠ/ሚንስትሩን የገለፀበት አኳኋን ግርምትን ፈጥሯል። ኃይሌ በሥራ እንጂ ከመንገድ ዳር ተገልተው አምስት ሣንቲም ምፅዋት ለሚጠይቁ ልቡ ጠግር ነው እየተባለ የሚነገርለት ኃይሌ ያን ዕለት ለጠ/ሚንስትሩ ያፈሰሰው እንባ ገራገርና ሆደ ቡቡ መሆኑን አጉልቶ የሚያሳይ ነበር።

ከዚህ በኋላ ገዥው ፓርቲ ታዋቂ ሰዎችን በቴሌቪዥን እያቀረበ የጠ/ሚንስትሩን ትክለ ሰብእና እጅግ በማምጠቅ መገንባቱን ተያያዘው። ታላቅነታቸውን፣ ሩጎሩጎነታቸውን፣ ቅንነታቸውን፣ ለዚች አገር መድኃኑን ሆነው የተፈጠሩ መሆናቸውንና የጀመሩትን ሕዳሴቸውን ለማስቀጠል “ቃል እንገባለን!” እያሰባለ ወደ ማሰማል ተሸጋገረ።

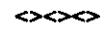
በሕዝቡ ያልተጠበቀ የሐዘን ተሳትፎ የተደናደነው የኢሕአዴግ መንግሥት የቤተ መንግሥት በሮችን ለሕዝብ ክፍት በማድረግ አዲስ ምዕራፍን ለመክፈትም ችሏል። ለፊርማ የሚሰለፈው አዛውንት፣ ወጣት፣ እሮጊት፣ በእድር፣ በቀበሌ፣ በፎረም፣ በሠራተኛ ማኅበራት፣ ባሥተዳደር... ቀጥታ ትእዛዝ ጧት የተሰለፈ አህል ውሃ ሳይቀምስ ወረፋ በመጠበቅ ብቻ ምሽት የሚገለግለው ሕዝብ ቁጥር እጅግ በርካታ ነበር። የመንግሥት የመገናኛ ብዙሃንም ዙር ጥምጥም የተሠለፈውን ሕዝብ ሌት ተቀን ተጠምደው በቀጥታ ሥርጭት በማስተላለፍ የፕሮፓጋንዳ ምርቱን አትረፍርፈውታል። ይህ ሁሉ ሲሆን ግን በመሀከል እንዳንድ እንከኖች አልተፈጠሩም ማለት አይደለም።

የሐዘን ጊዜው በመራዘሙና በመንዛዛቱ የተነሣ ሕዝቡ ወረቱን ጨርሶ በመሰላቸቱ በተለይም የቀበሌ መዝናኛዎችና ሙዚቃ ቤቶች በመዘጋታቸው ወይም መዝናኛ ነክ እንዳያስተላልፉ በመከልከላቸውና ጭር በማለታቸው የተነሣ እንዳንድ ሙዚቃ ቤቶች የዕለት ኑሯቸውን ለማሟላት ሲሉ ዓለማዊ ዘፈኖችን በማሠማታቸው በፀጥታ ኃይሎች ጉሽሜና እንግልት ደርሶባቸዋል። እንዲሁም ቃሊቲ አስር ቤት “በጠ/ሚንስትራችን ሞት ተደስተሃል፣ ሰቀሃል” በሚል ድብደባ የደረሰበት መሆኑን ባለቤቱና ልጆቹ ፍኖተ ነፃነት ዝግጅት ከፍል መጥተው እያለቀሱ ቃላቸውን ሲሠጡ አስተውያለሁ።

የሐዘኑ ቀን ከመራዘሙ የተነሳ በየአለቱ አዲያዲስ ተውኔቶችን በቅስቀሳ መልክ ለሕዝቡ በሬዲዮም ሆነ በተሌቪዥን ከመተላለፍ አልተቋረጠም።

<የሕዳሴው ግድብ በታላቁ መሪዎችን ስም እንዲሰየም> ከሚለው ጀምሮ ለቁጥር የሚያታክቱ መልዕክቶች ተላልፈዋል። ጥላሁን ጉግሳ የመቶ ብር ኖት በመያዝ “የታላቁ መሪዎችን ፎቶ በመቶ ብር ኖት ላይ እንዲወጣና ስንሸጥም ሆነ ስንገዛ ፎታቸውን እያየን ራእያቸውን እንድንተገብር...” እያለ ሲወተውት የቀበሮዋን አባባል አስታውሶናል።

ቀደም ሲል ከመቶ ብር ላይ የነበረው ያርበኛ ምስል “ያማራ ነፍጠኛ” ነው በሚል የተዛባ ትርጉም በመሥጠት ከኤርትራ መጎረድ ጋር ያርበኛውም ምስል አብሮ ተፍቋል። ዛሬ ታዲያ ምን ዓይነት ታምር ቢሠራ ነው የተጋዳላይ መለስ ምስል ከመቶ ብር ኖት ላይ እንዲቀመጥ የሚቀነቀነው? ሁሉንም ጊዜ ይፍረደው። ለማንኛውም ሕዝቡ ላቶ መለስ ያዘነው ካንጀቱ ነው ካንገቱ? ወደሚለው እንሸጋገር።

ሕዝቡ ለጠ/ሚንስትሩ ሐዘኑን የገለጠው ካንጄት ነው ካንገት?

ሕዝብ በጠ/ሚንስትሩ ሞት ካንጄት ነው ካንገት ያዘነው? እንዴትስ ባንድ ጊዜ ከዳር ዳር ሊንቀሳቀስ ቻለ? ለሚለው ጥያቄ ብዙ መልሶች ሊኖሩት ይችላሉ። ቀደም ሲል ለመግለጽ እንደ ሞከርኩት በመጀመሪያ የመንግሥት ሥጋት የነበረው አሥከሬኑን በሌሊት እስከማሰባሰብ የደረሰውና ለረጅም ጊዜ ከሕመማቸው ጀምሮ ዜና ረፍታቸውን ደብቆ የቆየው ሰፊ ዝግጅት ለማድረግና ሕዝቡ አመፅ አንስቶ ወዳልተፈለገ እቅጣጫ ሊሄድ ይችላል በሚል ሥጋት እንደሆነ ለመገመት ከባድ አይሆንም። ለዚህ ደግሞ በመንግሥት በኩል ሲታሰረብ በቂ የሆኑ ምክንያቶች ነበሩት።

ሕዝቡ በታሪኩ መሪን አዝኖ ቀብሮ አያውቅም። ያምጻል፤ አልጋ ሊነቀንቅ ይችላል እየተባለ ይደበቃል። ውሎ አድሮ ግን “የሞትንም እኛ፣ የነገሥንም እኛ፣ ተረጋግተህ ሥራህን ሥራ” ተብሎ ባዋጅ መልክ ይነገረዋል።

በሌላ በኩልም የመንግሥት ሥጋት በዚህ 21 ዓመታት ውስጥ በጠ/ሚንስትሩ የጎሳ ሥርዓት ያልተማረረና አገሩን ጥሎ ያልተሰደደ፣ ከሥራው ያልተባረረ፣ ጡረታውን ያልተነጠቀ፣ ቤቱ በላዩ ላይ ያልፈረሰበት፣ ልጁ ያልተገደለበት፣ ባሏ ያልታሰረባት፣ የማምለኪያ ቦታዎቿ (ቤተ ክርስቲያናት፣ ገዳማትና መስጊዶች) ያልተቃጠሉበትና ያልተደፈሩበት ዜጋ ባለመኖሩ የጠ/ሚንስትሩን ሞት እንደ መልካም አጋጣሚ ወይም ብሥራት በመጠቀም የዕልልታና የደስታ ፍንጥዝያ ሊያሳይ ይችላል የሚል ፍራጅና ሥጋት በመንግሥት በኩል አልነበረም ማለት አይቻልም። አንዳንዶች እንዲያውም ሐዘኑን የትግሬኛ ተናጋሪዎች ብቻ ሳይሆን አይቀርም ብለውም የሠጉ እንደነበሩ ከሁኔታዎች መረዳት ይቻላል። ለዚህ ደግሞ በቂ የሆኑ ምክንያቶች ነበሯቸው። አንዳንድ አልቃሾች ሐዘናቸውን ይገልፁ የነበሩት በቅጡ አልነበረም። ጠ/ሚንስትሩ ልክ በፀረ ሰላም ኃይሎች ወይም በሽብርተኞች እንደ ተገደሉ አድርገው ነበር በአልህና በቁጭት እየዘለሉ ደረት ይደልቁ የነበሩት። የዚህ ምክንያቱ ደግሞ የፓትሪያርኩና የጠ/ሚንስትሩ ሞት በሦስት ቀናት ልዩነት ተከታትለው መሞታቸው ነበር። ይህንን ክስተትም ከንግርት ጋር ያያዙት ጥቂቶች አይደሉም። እንደተባለው ከሆነም የዋልድባ ገዳም መነኮሳትና መናኒያን መስቀላቸውን ዘቅዝቀው “አመብርሃን

የፍልሰታን ያም ሳንጨርስ ታምር ካላሳየሽን. . .” ብለው ሱባዔ ገብተው ነበር እየተባለ ያንሰምን በግልጽ ተወርቷል። እንዲሁም በዚህ ወር ባጋጣሚ የረመዳን ያም ተገጣጥሞ ስለነበር ሙስሊሙ ማኅበረሰብ ዱዓ ገብቶ ነበር ተብሏል። የጉራፋርዳ ስደተኞች እንባም በከንቱ ፊሶ አልቀረም የሚሉ ጥቂቶች አይደሉም። ለመቀጣጫነት ከመደበኛ የማስተማር ተግባራቸው የተባረሩ መምህራን ሕሊናም አልቆሰለም ማለት አይቻልም። ይኸ ሁሉ ተደማምሮ የሁለቱ ያንድ ቀዩ ልጆች፣ ያንድ ዘመን ፈላጭ ቆራጮች ባንድ ጊዜ ተከታትለው ማለፋቸው ሥጋዎቻቸውን፣ አድናቂዎቻቸውንና የጥቅም ተጋሪዎቻቸውን አንጄት በልቷል። ይህ አውነት ነው። እናም ከእግዚአብሔር ጋር እልህ የተጋቡም አስመስሏቸው ነበር። ይህ በግልጽ ተስተውሏል። አንድ ተራቢ ወዳጄ “እነዚህ ሰዎች በእግዚአብሔር ላይ ያጋዘን ክፍለ ጦር ሣያዘምቱበት አይቀርም” ሲል ትዝብቱን ገልፀዋል። የኢትዮጵያ ሕዝብ ግን ይህንን ሁሉ ገልብጦ አስነበባቸው።

የኢትዮጵያ ሕዝብ ጨካኝ መሪዎች ምንም ያህል ግፍ በፈፀሙበት ከሞቱ በኋላ በክፉ አያነሳቸውም። ወይም አይወቅሳቸውም። ከሞት በላይ ሌላ ቅጣት ስለሌለ ይቅር ባይ ነው። ላቶ መለስ ያሳየው ቀናነትና ሐዘንም ከዚህ የመነጨ ነው። ካድሬ ባለሥልጣናትና የጥቅም ተጋሪዎች ግን ይህንን የሆነቱንና ቀናነቱን እንደ መልካም አጋጣሚ በመጠቀም በሀገሪቱ ዙሪያ ከጫፍ እስከ ጫፍ ለ12 ቀናት ሕዝቡን የዕለት ጉርሮውን እንኳን እንዳይዘጋ ሥራ አስፈትተው አዲስ አበባን ጨምሮ በክልል ዋና ዋና ከተማዎች በየሙቶ ሜትር ርቀት ግዙፍ ግዙፍ ድንኳኖችን አስጥለው ደፈት ማስደልቅን ተያያዙት። ከዚህ ከፍ ሲልም አሥከሬን ቤተ መንግሥት አጋድመው የክብር መዝገብ በማዘጋጀት “ና ተሰናበት፣ ና በራእያቸው ልትመራ በፈርማህ አረጋግጥ!” እያሉ የፖለቲካ ግብአት አግባብሰሱበት።

ሕዝቡ ግን ወደ ቤተ መንግሥት የጎረፈበት ምክንያት ከዚያ በፊት በምንም አጋጣሚ ገብቶ ስለማያውቅ፤ ቤተ መንግሥት ምን ይመስላል? የሚል ጉጉት ስላደረበት በዚያች አጋጣሚ የተለየ ነገር ለማየት እንጂ ለጠ/ሚንስትሩ መለስ ሞት መሪር ሐዘን ተሰምቶት አሥከሬናቸውን ለመሰናበት እንዳልሆነ ከማንም የበለጠ ኢሕአዴጋውያን ጠንቅቀው ያውቁታል። ርግጥ ነው በኢትዮጵያውያን ዘንድ፣ በሰው ልጅ ባህሪም አንድ ሰው ከሞተ በኋላ አይወቀስም፤ አይከነንም፤ መጥፎ ሥራ ሠርቶም ከሆነ ለታሪክ ነው የሚተወው። ሕወሐት ግን ያዩ ምኒልክን አጥንት ከመፍጨት ጀምሮ አንድን ብሔረሰብ ብቻ ነጥሎ “ነፍጠኛ!” በማለት ነፍጥ ቀርቶ በትር ባልያዘበት ዘመን ውሃ ሲወግጥ ይውላል። ባንፃሩ ጠቅላይ ሚንስትር መለስ

ለዚህ አገር ታምር እንደሰፋና ታምርም ለመሥራት ራዕይ እንደነበራቸው የጥርጉጥ ደፍ በማውረድ በመጠንም ሆነ ባይነት ፎቶግራፋቸውን ባዲስ አበባ ከተማም ሆነ በሌሎች ከተሞች በገፍ በማራገፍ ኢሕአዴግ እንደ ጉድ ቸብቸቧል። “ባንድ ድንጋይ ሁለት ወፍ. . .” የሚባለው እንዲህ ያለው ነው። ኢሕአዴግ መቸም ቢሆን ገንዘብና ጥርጉጥን ጠግቦ አያውቅም።

ፒያሳ አካባቢ አንድ ወጣት በግለት ድምፁን ከፍ አድርጎ “የታላቁ መሪያችን ፎቶዎች በሦስት ብር፣ ባምስት ብር፣ ባሥር ብር፣ ሙቶ እንኳን ሥራ ፈጣሪ!” እያለ በስሜት ይጮሃል። ሰው በሚያስደንቅ ሁኔታ እየተሻማ ይገዛል። አንዳንድ ደግሞ እየሳቀ ፈጥኖ ወደ ጉዳዩ ይሄዳል። ወጣቱ ወትወታውን ቀጥሏል። ገረመኝና ወደሱ ጠጋ ብዬ።

“እየቀለድከ ነው ከምርህ ሙቶ እንኳን ሥራ ፈጣሪ የምትለው?” ስል ጠየኩት።

“እየቀለድኩ አይደለም ፋዘር፤ ከምሬ ነው። እሱ ባይሞት ኖሮ ዛሬ የሱን ፎቶ ሸጬ ትርፍ አላገኝም ነበር” ሲል ፈገግ አሰኝቶኛል።

እንዲህ እንዳሁኑ አንደ አቶ መለስ ፎቶ የቀድሞው ሠራዊት ሞት ተፈርዶበት በጅምላ በተበተነበት ወቅት ምንም ቤሣ ቢሰቲን የሌላቸውና መጠጊያ ያጡ የመንግሥቱ ኃይለማርያምን ፎቶ ግራፍ ከፊታቸው ደርድረው። “ስለቆራጡ፤ በቆራጡ ሞት አትለፉን!” እያሉ ምፅዋት ይጠይቁ ነበር። በዚህ ወቅት ልጆቻቸው በቀይ ሽብር የተገደሉባቸው፤ ቤት ገብረታቸው የተወረሰባቸው ሁሉ በሐዘን ከንፈራቸውን እየመጠጡ መፅውተኞቻቸው ያላቸውንና ያገኙትን ሰጥተዋቸዋል። አንዳንድ የተቀደሱ ዜጎችና ትንሽ ርሽ ያላቸው የሠራዊቱ አባላት ወደ ተወለዱበት ቀየ እንዲሄዱ መሣፈሪያ የሠጡ እንደነበሩ የዚህ ጽሑፍ አዘጋጅ ያይን ምሥክር ነኝ።

ይህ ሁሉ ምፅዋትና ለወገን እጅን ዝርጋታ ግን መንግሥቱ ኃይለማርያምን ወደና አክብሮ ወይንም አፍቅሮ አልነበረም። መንግሥቱን መውደድ ወይንም መጥላት ሌላ ነገር ነው። ለተራቡና ለተቸገሩ መመፅወት የነበረና ያለ የሚኖርም የሰው ልጅ ከቡር ተግባር ነው። በተለይም ያገሩን ዳር ድንበር ሲያስከብር የነበረ ሠራዊት የቁም ሞት ሲበየንበት ሕሊናን ይሠቀጥጣል።

እንደዚሁም ሁሉ መለስን መውደድም ሆነ መጥላት ሌላ ነገር ነው። ለሞተ ማዘን ግን ሰብዓዊነትና ታላቅነት ነው። ይህም ሆኖ አንዳንዶች በጠ/ሚንስትሩ ደንገተኛ ሞት አላዘኑም፤ አንጂታቸው አልተቆረጠም ማለት

አይቻልም። መሪር ሐዘን የዋጣቸው፤ ያለጠቅላይ ሚንስትሩ መኖር የማይችሉ የሚመስሉ ግለሰቦችንም አስተውለናል። ይህም አዲስ አይደለም። አባት ቢሞት ልጆች እኩል እንዲያዝኑ አይጠበቅም። አንደ ቀረቤታቸው፤ አንደ ጥቅማቸው፤ አንደ አፈጣጠር ባህሪያቸው የሐዘን ደረጃቸውም ይለያያል። ይህ ሀቅ ነው። አንባ ዝም ብሎ የመቋጠሪያ ከረጢቱን በጥሶ ወይንም ፈቶ አይፈሰም። ከዚህ አንጻር ባቶ መለስ ሞት ከልባቸው ካዘኑት አንዱ ታዋቂው ቱጃር ሼክ ሙሐመድ አልዓሙዲን አንዱ ናቸው። የሜድሮክን ሠራተኞች መስቀል አደባባይ አሠልፈው አንባ እየተናነቃቸው ያሠሙት ግግግር ከአውነተኛ የልብ ወዳጅ የመነጨ ነበር። ከዚህ በላይ ማዘን አይችሉም እንጂ ቢያዝኑም እንኳን ሲያንሣቸው ነው። ሩብ ኢትዮጵያን የተቆጣጠሩ፤ የሻኪሶንና የላገደንቢን የወርቅ ማዕድን በንብረትነት የያዙ ኢንቬስተር ለጠ/ሚንስትሩ ሞት ቢደንግጡና ከልብ ቢያዝኑ የሚያስገርም አይደለም። ከኢንቬስተርነትም አልፈው ጓዶችም በመሆናቸው የሐዘናቸው ጥልቀት ከዚህም ሊልቅ ይችላል። በመሆኑም፡- “ጅምራቸውን፤ ራእያቸውን እናሳካለን፤ እንጨርሠዋለን. . .” ሲሉም በሠራተኞቻቸው ፊት ቃል ገብተዋል። በእንዲህ ዓይነቱ የልብ ወዳጅ አበው ስንኝ አላቸው።

“የበላ ሆድ ያልቅስ፤ የጠጣ ሆድ ያልቅስ የኛማ እንባ ደርቋል ቤታችንን ሲፈርስ!”

የሐዘኑን ድባብ በተመለከተ በሌላ መልኩም እያነፃፉ ማየት ይቻላል። ወይንም ገልብጦ ማንበብ ተገቢ ነው። እንደሚታወቀው 97 ዓ.ም ኢሕአዴግ ሚያዝያ 29 ቀን መስቀል አደባባይ በጠራው ሕዝባዊ ስብሰባ ወደ 500 ሺ የሚጠጋ ሕዝብ ተገኝቶ ነበር። ይህ ሕዝብ ግን በማባበልም ሆነ ነፃ ትራንስፖርት እየቀረበለት በከናቲራና በቁልፍ መያዣ እየተደለለ ተግባራት የመጣ ሕዝብ ነበር። ጠ/ሚንስትሩ በሕዝቡ ብዛት ከመስከራቸው የተነሳ “ይህንን ሕዝብማ ይዘን እንከን የለሽ ምርጫ እናካሄዳለን! ያላንዳች ማጭበርበር እናሸንፋለን! አሳዩዋቸው! ቅጧቸው!” ሲሉ የድንፋታ ግግግር አደረጉ።

በማግስቱ ሚያዝያ 30 ቀን የታየው ትዕይንት ሕዝብ ግን ቆሽታቸውን አደበነው። ይህ ትእይንት ሕዝብ በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ታይቶ እንደማይታወቅ ብዙዎች ይናገራሉ። “ትናት ለከናቲራችን ዛሬ ላላማችን!” እያሉ ወጣቶች፤ አዛውንቶች፤ ሴቶች፤ ወገኖች ወደ መስቀል አደባባይ መትመም የጀመሩት ገና ከጧቱ ጀምረው ነበር። የህዝቡን ብዛት እስከ ሦስት

ሚሊዮን እንደሚጠጋ በወቅቱ ተዘግቧል። በዚህ ታሪካዊ ትእይንት ሕዝብ ላይ ጠጣዎች፣ ዝንጆሮዎች፣ ውሻዎችና ርግቦች ተካፋይ ሆነዋል። አንድ ውሻ ቁምጣ ሱሪውን ታጥቆ ከጌታው ፊት በኩራት በመቆም ምላሱን አያውለበለበ።

“አጥንት ከጋጥኩ ድፍን 15 ዓመቱ!” የሚል መፈክሩን በከረባቱ አንጠልጥሎ ይዞ ተመልካቹን ሲያስቅ ውሏል። ይህ እንግዲህ ትናንት ሆኖ ያለፈ ነው። በነገራችን ላይ ከ97 ዓ.ም ሚያዝያ 30 ቀን ወዲህ ኢሕአዴግ ከራሱ በስተቀር ለተቃዋሚ ፓርቲዎች ትእይንት ሕዝብ በመስቀል አደባባይ ቀርቶ በትልልቅ አዳራሾች እንኳን ላለመፍቀድ ምሏል። ሕዝብ ግን ከኔ ጋር ነው ብሎ ልቡ ወልቋል።

ኢትዮጵያ በሀቀኛ ልጆቷ ጥረት በአንድነት ጸንታ ትኖራለች!!

ሚያዝያ 30 ቀን 1997ዓ.ም. ትዕይንት ሕዝብ

ይህንን አውነት ለማረጋገጥ እስቲ ደግሞ በዚህ 21 ዓመታት ውስጥ በጠ/ሚንስትሩ የንሣ አመራር የተሰቃዩት፣ ቤታችሁ በላያችሁ ላይ የፈረሰባችሁ፣ አገር ያጣችሁ፣ ከምትኖሩበት ቀየ ንብረታችሁን እየተዘረፋችሁ የተባረራችሁ፣ ባሎቻችሁ ወይም ልጆቻችሁ በአሥር ቤት እየማቀቁባችሁ ያሉ፣ ወገኖቻችሁ አገር ጥለው የተሰደዱባችሁ፣ ጧሪ ቀባሪ ያጣችሁ፣ ባሎቻችሁ፣ እንዲሁም አህት ወንድሞቻችሁ የተገደሉባችሁ፣ እስቲ እናንተ ደግሞ መስቀል አደባባይ ወጥታችሁ በተፈጠረው አጋጣሚ ደስታችሁን ግለፁ ቢባል መሬት ልትሸከመው ከምትችሉው በላይ የሕዝብ ሱናሚ መስቀል አደባባይን አይደለም አዲስ አበባን ባሰጠማት ነበር።

በሌላ በኩልም የሐዘኑ ሁኔታ ባህላዊ ይዘትም አለው። በኢትዮጵያውያን ዘንድ በተለይም ባማራው ሕዝብ የቆየ ጠንካራ ባህል አለ። ይኸውም በሩቅ ጊዜ የሞቱ ሁሉ በትኩሱ ሬሳ እየተታወሱ እንደ አዲስ ደለቀሰላቸዋል። አንድ ምሳሌ ልጥቀስ፡-

ያዲ ቴዎድሮስ 2ኛ ባለቤት የእቴጌ ጥሩወርቅ አባት ደጃዝማች ውቤ ኃይለማርያም በእስር ላይ እንዳሉ ይሞቱና እቴጌይቱ ቤተመንግሥት ይረዳሉ። በዚህ ጊዜ በቴዎድሮስ ቤተመንግሥት ታላቅ ሐዘን ይሆናል። ደጃዝማቹን የማያውቋቸውም የማያውቋቸውም ተንሠቅስቀው ያለቅሳ ሉ። ይህንን ያስተዋሉ አንዲት የቤጌ ምድር ወይዘሮ፡-

“ደጃዝማች ውቤ ሁልጊዜ ደግነት

ዛሬ እንኳን ለድሃ እንባ አተረፉለት!” ብለው ማልቀሳቸው

ይነገራል። የዚህ ምክንያቱ ግልጽ ነው። በቴዎድሮስ ጊዜ በየማግስቱ ዘመቻ ስለነበር በየፍልሚያው ሜዳ የሚሰውት እየተበራከቱ በመምጣታቸው መርዶ የሚባል ቀርቶ ነበር ይባላል። በዚህ ምክንያት በእቴጌይቱ አባት ሞት አስመስለው ባሎቻቸው የሞቱባቸው፣ ልጆቻቸው እንደወጡ የቀሩባቸው ተንሠቅስቀው በማልቀስ የቆየ ርማቸውን አውጥተዋል። ዛሬም ለጠቅላይ ሚንስትር መለስ የታዘነው የሐዘን ድባብ ከላይ ከጠቀሰኩት ጋር በጥብቅ የሚመሳሰል ነው። ለዚህ ምሳሌ የሚሆነኝ አንድ ወዳጄ ያንድ ትልቅ መንግሥታዊ መ/ቤት ባልደረባ ነው። በቴሌቪዥን በመሰረብ ዐይኖቹን እየጨመቀ አንባ ለማውጣት ሲታገል አየሁት። የዚህ ወዳጄ አንዱ ወንድሙ በ98 ዓ.ም በተባራሪ ጥይት መርካቶ ላይ ተገሎበታል። ሌላኛው ወንድሙ በዚህ ተባራሪው በኬንያ እንደወጣ ቀርቷል። ነገሩ ስለከነከነኝ ማታ ስልክ ደውየ፡-

ኢትዮጵያ በሀብቱ ልጅቷ ጥረት
በአንድነት ጸንታ ትኖራለች!!

“ካንጄትህ ነው ካንገትህ ለሐዘን የተሰለፍከው?” ስል ጥያቄ አቀረብኩለት።

ከት ብሎ ሣቀና “የመንግሥት ሠራተኛ እንደመሆኔ መጠን ሐዘኔን እንደማንኛውም ሠራተኛ መግለጽ የግድ ነበረብኝ። በሌላ በኩልም በኔ የደረሰውን ግፍ ታውቀዋለሁ። እንዲያው ወንድሜ ተገሏል፤ ሌላው ደግሞ ተሠዷል። እንባ አልወጣ አለኝ እንጂ ደስታምኮ ያስለቅሳል። አትሌቶች ሲያሸንፉ ያለቅሱ የለም እንዴ?” ሲል መልስ ከኔ ሳይጠብቅ ስልኩን ዘጋብኝ። በወቅቱ እንዲህ ዓይነት አስመሳዮችም መኖራቸው እውነት ነው።

ሌላው ሐዘኑን የምር ያስመሰለው የገዥው ፓርቲ የሚከተለው የከፋ የጥርነፋ ሥርዓት ነው። ሁሉንም የመቆጣጠርና የመጠርነፍ አባዜ የተጠናወተው በመሆኑ ለእንደዚህ ዓይነቱ ከስተት በሠልፍ ለማስወጣት አመችቶታል። በተለይም ከ97 ዓ.ም ወዲህ ከሀፃን እስከ ሸማግሌ፣ ከወጣት እስከ አዛውንት፣ የሠፈር አርጊቶችና የሃይማኖት አባቶች ሳይቀሩ ስለ5 ተጠርንፈዋል። ገዥው ፓርቲ ሰውን የሚያህል ከቡር ፍጡር በየምክንያቱ እንደቁሳቁስ ጠፍሮ መንቀሳቀሻ ማሳጣት ታሪክ ይቅር የማይለው ብሔራዊ ውርደት እየፈጸመ ይገኛል። በገጠር እናቶች በጤና ኤክስቴንሽን ስም አባወራዎች በርከን ሥራ ስም ስለ5 ተጠርንፈዋል። ተማሪዎች ባስጠኝ ስም ስለ5 ተጠርንፈዋል። አስተማሪዎች በት/ቤት በመምህራን ማህበር ስም ተጠርንፈዋል። የከተማ ወጣቶች በኩብል ስቶን፣ በጥቃቅንና አነስተኛ አምራቶች ስም፣ ሸማ ሠሪዎች በሸማኔዎች ማህበር ስም፣ ነጋዴዎች በነጋዴዎች ማህበር፣ ሠራተኞች በሠራተኞች ማህበር ስም ተጠርንፈዋል። ሙያተኞች በሙያ ማህበራቸው በኩል ተጠርንፈዋል። ወጣቶች በሊግ፣ ሴቶች በፎረም ስም ተጠርንፈዋል። ብቻ ምኑ ቅጡ ሁሉም በየለበት ስለ5 ተጠፍሯል። ሌላው ቀርቶ እስረኞች እንኳን ከስለ5 ጥርነፋ አላመለጡም።

ምናልባት አንዳንዶቻችን ያልተጠረነፍን ነፃ ሰዎች ሊመሰለን ይችላል ይሆናል። ግን ነፃ ሰዎች አይደለንም። ባንድ ወይንም በሌላ ምክንያት ሳናውቅ በጥርነፋው ውስጥ ተካተናል። በሠፈር ውስጥ ለውስጥ በሚሠሩ መንገዶች ወይንም የወል ፅዳትን በተመለከተ ወይንም በፀጥታ አጠባበቅ ስም ባንዱ ወይንም በሁሉም መጠርነፋችንን ርግጠኞች ሁኑ። በነዚህ ሁሉ የለሁበትም የምትሉ ካላችሁ ደግሞ በዕቁብ ወይንም ላስከሬናችን መውጫ ብለን ባቋቋምናቸው አድሮች ስም ተጠርንፈዋችኋል። በዚህ ርግጠኛ ሁኑ። እድሮቻችን የኢሕአዴግ ካድሬዎች መፈንጫዎች ከሆኑ ቆይተዋልና። ባጭሩ ኢሕአዴግ ጓዳችን ድረስ ዘልቋል።

በዚህ የጎሣ ዘመን ሌላው ቀርቶ ባልና ሚስት ሰላም የላቸውም። በኑሮ ውድነት ይጠበሳሉ፤ በትራንስፖርት ችግር፣ በፍትሕ እጦት ይታመሳሉ። አንድ ሆነው ተመካከረው በባልና ሚስት ወግ የቤት ውስጥ ችግሮቻቸውን መፍታት አይችሉም። ባልን ለማጥመድ ሚስት በማታውቀው ሁኔታ ተጠርንፈዋለች። ሚስት ነቃ ያለች ከሆነች ደግሞ ባል በትንሽ ነገር ተደልሎ የገዛ ሚስቱን ይጎዳል። ወይንም ያናድዳል። በተለይም የተለያዩ ጎሳዎች ከሆኑ ችግራቸው የከፋ ነው። ቀልዳቸው ሁሉ ምር ሆኖ በተለያዩ አቅጣጫ ይመነዘርና ለብጥብጥ ይዳርጋቸዋል። አራትና አምስት ልጆችን ወልደው ትዳራቸውን የፈቱና ልጆቻቸውን የበተኑ ጥቂቶች አይደሉም። በዚህ በዚህ ምክንያት ዛሬ የኢትዮጵያ ሕዝብ ፈዟል፤ ደንዝዟል፤ እንዲህ በመሆኑም መስሎ አዳሪ፣ ቀጣፊ፣ አጎብዳጅ፣ ሠጋጅ ሆኗል።

እንግዲህ በዚህ ሁኔታ የተፈራቀቀ ሕዝብ ስለ5 ተጠርንፎ ለሚተላለፍለት አስቸኳይ ጥሪ ቅፅበታዊ መልስ ከዳር ዳር ቢሠጥ አይፈረድበትም። ዘመኑ ደግሞ ዘመነ ቴክኖሎጂ ነው። ከሞባይል ጀምሮ የተራቀቁ የመገናኛ አውታሮች የተዘረጉበት ዘመን መሆኑን ልብ ልንል ይገባናል። በተረፈ ግን ሕዝቡ ለጠ/ሚንስትሩ ሞት ያሳዩው የሐዘን ተሳትፎ ካንጄት ነው ካንገት ለሚለው ጥያቄ በቂ የሆነ መልስ ባሁኑ ሰዓት መስጠት አስቸጋሪ ነው። ቀላሉ መልስ ለታሪክ ማቆየቱ ነው የሚሻለው።

የቀብሩ ሥነ ሥርዓት

ዕለቱ ነሐሴ 27 ቀን 2004 ዓ.ም ነው። ጧት ያየሩ ፀባይ ደመናማና የጨፈገገው ቀን ቢሆንም ዝናብ አልነበረም። እየቆየም ፈታ ያለ ቀን ሆነ።

አሥከሬኑ ላንደየና ለመጨረሻ ጊዜ ለሥንብት በጧት በከፍተኛ ወታደራዊ ማርሽ ታጅቦ ከቤተመንግሥት ወጥቶ መስቀል አደባባይ ከተዘጋጀለት ቦታ በከብር አርፏል።

ያፍሪካ መሪዎች ጥቂቶች ተገኝተዋል። ጥቂቶች ደግሞ ወኪሎቻቸውን ልከዋል። የዓለም ታላላቅ መሪዎች አንዳቸውም ባይገኙም የተወሰኑት አሜሪካንን ጨምሮ ወኪሎቻቸውን ልከዋል።

ሁሉም በተዘጋጀላቸው ፕሮግራም መሠረት በቅደም ተከተል መሪዎቹ ንግግር አድርገዋል። እጅግ የተንዛዛና አሰልፎች ንግግር ያደረጉት ያሜሪካዋ ተወካይ ነበሩ። በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ አቶ ኃይለማርያም ደሳለኝ ነበሩ። ከኩብል ስቶን ሠራተኞች ጀምረው አላስፊላጊ የሆነ ምሥጋና እየደረደሩ ማራቶን ንግግር ነበር ያደረጉት። ይልቅ አጭርና ግልጽ ንግግር ያደረጉት የሟቹ ባለቤት ወይዘሮ አዜብ መሥፍን ነበሩ። ከላይ እስከታች ከል ለብሰው።

“መለስን የማውቀው ገና ልጅ ሆኜ ነው። መለስ አሥተማሪዬ ነው። መለስ ፍቅረኛዬ ነው፤ መለስ ባሌ ነው፤ መለስ የልጆቼ አባት ነው፤ መለስ ለኔም ሆነ ለልጆቼ ከፍተኛ ፍቅርና አክብሮት ነበረው። ይሁን እንጂ ከኛ ጋር የሚዝናናበት ጊዜ አልነበረውም። ጊዜውን ለኛ ሠውቶ አያውቅም። ሌትም ቀንም ይሠራ ነበር። አሁን እኔ ብቻዬን ነኝ። ለልጆቼ እናትም አባትም ሆኜ የማሳደግ ኃላፊነት ወድቆብኛል። ወደፊት ከኢትዮጵያ ሕዝብ ጋር ሆኖ የባለቤቴን ጅምሮች ሳይሸራረፉ እንዲቀጥሉ የበኩሌን ጥረት አደርጋለሁ። ለዚህ ደግሞ ፍርዱን ለኢትዮጵያ ሕዝብ አተወዋለሁ...” ነበር ያሉት።

የመስቀል አደባባይ ሥነ-ሥርዓት በመንዛዛቱ ምክንያት ከሰዓት በኋላ ዶፍ ዝናብ በመውረዱ ሐዘንተኛውን ተፈታትኖታል። በሠልፍ የቆሙት ከፍተኛ መኮንኖች ይህንን ከባድ ወዝቦ ተቋቋመውታል። አሥከሬኑን ጥለው መጠለያ ፍለጋ አልሄዱም። ማርሽ የሚያሠሙ ሙዚቀኞችም ከሠልፍቸው ንቅንቅ አላሉም። በዚህ ሁኔታ አሥከሬኑ በከብር ታጅቦ ቅድስት ሥላሴ ካቴድራል ደርሷል።

አሥከሬኑ በኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ እንደተጠቀለለ ከመኪና ወርዶ ግብዓተ መሬት ወደ ሚገባበት ሲወሰድም ባረንጓዴ፣ ቢጫና ቀይ ቀለማት እንደተጠቀለለ ነበር። በመጨረሻም ወደ መቃብር ሲወርድ በሰንደቅ ዓላማ እንደተጠቀለለ ነበር። ጠቅላይ ሚንስትሩ በሥልጣን ዘመናቸው “ጨርቅ” እንዳሏት እንደ ጨርቅ በሷው ተጠቅልለው ላንደየና ለመጨረሻ ጊዜ ወደ መቃብር ሲወርዱ ብዙዎችን አሳዘኗል።

ሰንደቅ ዓላማ ያንዲት አገር የከብሯና የሉዓላዊነቷ መገለጫ፣ ከሌሎች አገሮች ተለይታ የምትታወቅበት ልዩ ምልክቷ መሆኑ እየታወቀ እንደተራ ጨርቅ ተጠቅልላ አብራ ስትቀበር ያገር ከብርና ግንብ አብሮ የተቀበረ ያህል የሚያስቆጥር ተግባር ነበር የተፈፀመው። “የኢሕአዴግ ባለሥልጣናት ምን እየሠሩ ነው?” ብለው የጠየቁም ጥቂቶች አይደሉም።

የጠ/ሚንስትሩ አሥከሬን በባንዲራ መገናፀፉ ወይንም መሸፎኑ ነውር የለበትም። ነውሩ አብሮ ከመቅበሩ ላይ ነው። በመጋረጃ ታጋርዶ ባንዲራው ተገፎ መቅረት ነበረበት። ፋኖዎቹ ግን ይህንን ሥርዓት የሚያውቁ አይመስሉም። ወይንም ቢያውቁም ለባንዲራ ያላቸው ንቀት አሁንም እንዳልወጣላቸው ማረጋገጫ ነው።

ሌላው ከቀብሩ በኋላ እንደ ትንግርት ይወራ የነበረው “ጠ/ሚንስትሩን አሜሪካኖች ናቸው በጨረር የገደሏቸው” የሚል ነው። ለዚህ ወሬ መነሻ ምክንያት የሆነው በሬገን ማዕከል የቡድን 8 መሪዎች ውይይት በሚያደርጉበት ወቅት ካቶ መለስ አጠገብ ተቀምጠው የነበሩት የጋናው መሪ ወዳገራቸው እንደተመለሱ ወዲያውኑ በመሞታቸውና ባጭር ጊዜ ልዩነት ደግሞ አቶ መለስ በመከተላቸው ያሜሪካኖቹ እጅ እንዳለበት መላ ምተኞቹ አምነው ሌሎችን ለማሳመን ወሬውን በሥፋት አሠራጩት።

የጋናውን መሪ ዴሞክራት ስለነበሩ “እሱም ብሎ ዴሞክራት፤ እኛ ባፍሪካ ሙስጥ ከማስመሰል ያለፈ የዴሞክራሲ ነፋስ ሸው እንዲል እንፈቅድም!” በማለት ጥቅም ስላስቀሩባቸው ፕሮሶቻቸውን ነክሰውባቸው ነበር። ጠ/ሚንስትሩ መለስን ደግሞ “ከሄትለር የባሰ የዘር በሽታ የተጠናወተው አምባገነን ነው! መወገድ አለበት!” በሚል ወደ ቻይናዎች ፊቱን በማዘር ስለቀለደባቸው ቂም ቋጥረውበት ስለነበር ጋዜጠኛ አበበ ገላውን ወደ አዳራሽ እንዲገባ ፈቅደው “ነፃነት! ነፃነት! መለስ ዜናዊ አምባገነን ነው!!” በማለት አስጨኸው ሁለቱ መሪዎች በድንጋጤ ወደ አበበ ዙረው ሀይኖቻቸውን ሲያፈጡ በጨረሻ አንጫረኞቻቸው ሲሉ ይተርካሉ።

በመሠረቱ ይህ ዓይነት በመረጃ ያልተደገፈን ተራ አሉቧልታን እውነት ነው ብሎ አምኖ ለመቀበል ይከብዳል። ከዚህ ላይ አንደ ትልቅ ነገር ያሠፈርኩት ግን የኢትዮጵያ ሕዝብ ሁልጊዜ ለአንደነዚህ ላሉ እውነትነት ለጎደላቸው መናኛ ወሬዎች ተጋላጭ መሆኑን ለማሳየት ነው።

ያም ሆነ ይህ ጠ/ሚንስትሩ ሊሠሩ በሚችሉበት የዕድሜ ደረጃ ላይ ደርሰው ማረፋቸው የሚያሳዝን ነው። ለዚህ ደግሞ ተጠያቂ የሚሆነው በሳቸው ሳንባ ሲተነፍስ የኖረው ፓርቲያቸው ነው። ለዚህም ነው ዛሬ በሳቸው ሙት መንፈስ እንግዛቸው የሚሉን። በሥልጣን ዘመናቸው የተሠሩ ጥፋቶች ሁሉ ወሾን ያነሳ ወሾ ተብለው ከሳቸው ጋር እንዲቀበሩና በራእያቸው ሕዝብ ሲገዛ እንዲኖር ከጅምላ ጠመቃ ወደ ጅምላ መሀላና ቃል ማስገባት የተሄደው። ምንም ይሁን ምን ይዘገያል አንጂ የሳቸው ሙት መንፈስ ከተጠያቂነት አያድንም። ሁሉም ነገር ልክ ሊኖረው ይገባል። ሙትን ማስወቀስና ማስረገምም ሊሆን አንደሚችል ግንዛቤ ሊያዝበት ይገባል። ከዚህ ይልቅ የተሻለ የሚሆነው እሳቸውን “ነፍሳቸውን ይማረው” ብሎ እያንዳንዱ ባለሥልጣን የራሱን ራእይ ይዞ ነው መቅረብ ያለበት።

ክፍል ሁለት

ምን ያለው ዘመን ነው ዘመነ ውጥንቅጥ
በሬ አግሩን ነቅሎ በገደል ላይ ሲርጥ
ዝንጀሮ አንዳልጠት ተንከባሎ ሲፈርጥ
ወሻ ከዛፍ ወጥቶ ፍሬ ሲሸመጥጥ
ጠጣ ከሥር ሆና አጥንት ስትግጥ
ዶሮ ወተት ሠርቆ አድፍጦ ሲጨልጥ
ድመት ጥራጥሬ ጭራ ስጠለቅጥ
በዔሊ ፍጫ መሬት ሲንቀጠቀጥ
ቅጥፈት እንደገንፎ ሳይላመጥ ሲዋጥ
ወሸት እንደ ማር ለጆሮ ሲጣፍጥ
ምን ያለው ዘመን ነው ዘመነ ውጥንቅጥ!!

ጊዜ ነው ዘመዱ

እበው ከሞታቸው ይልቅ አሟሟታቸው ያስጨንቃቸዋል። ለዚህም ነው “አሟሟቴን አሳምረው” በማለት አዘውትረው ሲፀልዩ የሚደመጡት። ይህ እውነት ነው። ጊዜ ሲከፋ አሟሟትም፣ የቀብር ሥነ ሥርዓትም አብሮ ሊከፋ ይችላል። ምን በጎ ነገር ቢሠሩት ጊዜ ካላገዘ አወደደቅ ይከፋል። ጊዜ ሲያግዝ ደግሞ ጨካኞችና አረመኔዎች በሠፈሩት ቁና ሳይሰፈሩ የክብር ሞት ሙተው በክብር ይቀበራሉ። “አሟች ከማዘንና ከማልቀስ ይልቅ ለጊዜ ነው “ሃልቀስ” የሚባለውም ያለ ምክንያት አይደለም። ጠቢቡ ሰለሞንም “ለሁሉም ጊዜ አለው!” ሲል ገና ቀድሞ ተናግሮታል።

እንደሚታወቀው የኢትዮጵያ ሕዝብ በሦስት ሺ የመንግሥትነት ዘመኑ በታሪኩ መሪዎቹ በሞት ሲለዩ ባንዲራውን ዝቅ አድርጎ ሰቅሎ ብሔራዊ የሕዝን ቀን አውጆ አዝኖ አያውቅም። ይህ የቆየ ባህሉ ዛሬ በጠ/ሚንስትር መለስ ዜናዊ ሞት ምክንያት ጥቁሩ መጋረጃ መቀደዱ መልካም ጅምር ነው። እሳቸውም የዚህ ታሪክ የመጀመሪያ ባለቤት መሆናቸው እድለኛ ያደርጋቸዋል። ሕዝቡም ጨዋነቱን አስመስክሯል። የቤተመንግሥት በሮችም ከፍት ሆነው ዜጎች መሪያቸውን እንዲሰናበቱ መደረጉም የሚያስወቅስና የሚያስነቅፍ አይደለም። የሚያስወቅስውና የሚያስነቅፈው የፖለቲካ ትርፍ ለማግበስበስ ሲባል አጋጣሚውን በመጠቀም ይህንን ቅንና ገራገር ሕዝብ “ና ቃል ግባ!” እያሉ በጅምላ ቃለ መሀላ ከማስገባቱ ላይ ነው። ይህ ድርጊት ነውር ብቻ ሳይሆን ሕዝብንም መናቅ ነው። ለእንዲህ ዓይነቱ የዘቀጠ ፐሮፓጋንዳ አበው ጥሩ ሥነ ቃል አላቸው።

“ኧረ ሰው አትናቁ ሰው አንዴት ይናቃል?

ትጓን አንኳን ባቅሙ አልጋ ያስለቅቃል!” በማለት ያቅራራሉ ወይንም ይሸልላሉ። መነሻዩ ወይንም የዚህ ጽሑፍ ዋና አርአኑት ጉዳዩ “ጊዜ” ስለሆነ ስለጊዜ ሳሰብ አንድ ነገር ትውስ አለኝ።

አውቁ አቀንቃኝ ጥላሁን ገሠሠ ከ97 ዓ.ም በፊት አርፎ ቢሆን ኖሮ እንኳን በሠረገላ ታጅቦ በከብር ሊሸኝ ቀርቶ ዜና ረፍቱንም በቅጡ አይነገረንም ነበር። እንዲያውም “አሳይህ በለው ያንን ወንበዴ!” የሚለው ዜማው እየተጠቀሰ ቢያንስ ላንድ ወር ያህል ይብጠላል ነበር። ዳሩ ግን ጥሌ ጊዜ ዋስ ሆነችውና በጊዜ ተሸኘ። ባንፃሩ ጊዜ ያላገዛቸው ታዋቂው ምሁር ፀጋዬ ገ/መድህን ከ97ዓ.ም በፊት በማረፋቸው ዜና ረፍታቸውን የሰማነው ባሜሪካን ሬዲዮ ድምፅ ነበር። የዚያን ዕለት የኢትዮጵያ ሬዲዮ ማዶና በ18 ዓመቷ ተደፈረች ሲል ቁጭቱን ተረከልን። የቀዳማዊ ኃይለሥላሴ አሟሟት ደግሞ ከዚህም የከፋ ነበር።

አበው “ጊዜ ሲከፋ ያሳይጉት ወሻ ይናከሣል!” ይላሉ። ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ከቦይ አስካውት ጀምረው ከትኩተው ባሳይጓቸው ወታደሮቻቸው ታንቀው ወይንም በትራስ ታፍነው ተገለው የትም ሽርንቁላ ውስጥ ተጣሉ። አፄ ኃይለሥላሴ እንደማንኛውም መሪ የሚወቀሱባቸውና የሚነቀፉባቸው በርካታ ህፀዎች ቢኖሩም ታንቀው የሚገደሉ መሪ ግን አልነበሩም። ላገራቸው እድገት ብዙ የደከሙ መሪ ነበሩ። በተለይም በዲፕሎማሲው መስክ አንቱ የተባሉ ተግባራትን አከናውነዋል። ጥቂቶቹን ለመጥቀስ ያህል፡-

1. ኤርትራን ያላንዳች ደም መፋሰስ ከናት አገሯ በመቀላቀል አገራቸውን የባህር በር ባለቤት አድርገዋል። ለዚህ ደግሞ ጠ/ሚንስትር አክሊሉ ሀ/ወልድ ትልቅ ባለድርሻ ነበሩ። እኒህ የኢትዮጵያ ባለውለታ ታላቅ ሰውም ወንጀላቸው ምን እንደ ሆነ ሳይታወቅና የኢትዮጵያ ሕዝብ ሳያውቀው ከ60ዎቹ ጋር አብረው ተረሸኑ።
2. አፍሪካ አንድነት ድርጅት ከመሠረቱት አንጋፋ መሪዎች መሀከል በግንባር ቀደምትነት የሚጠቀሱ መሆናቸው ብቻ ሳይሆን ዋና ጽ/ቤተ አዲስ አበባ እንዲሆን ጥረት አድርገዋል።
3. አፄ ምኒልክ የጀመሩትን ዘመናዊ ሥልጣን ገፍተውበታል፤ ወይንም አስፋፍተው ካባታቸው በውርስ ያገኙትን ትልቅ ግቢ ያሁኑን አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ለቀው የመጀመሪያውን ዩኒቨርስቲ በዘመናቸው በመክፈት የእውቀት ብርሃንን ፈንጥቀዋል። ታሪካቸውን በተመለከተ በመጠኑ በክፍል ሦስት የቀረበ ስለሆነ ከዚህ ላይ ዝርዝር ውስጥ አልገባም።

ደርግ ባቋራጭ ሥልጣን በመጨበጥ የንጉሠ ነገሥቱን መልካም ስምና ዝና ከታሪክ ማህደር ፍቆ ለማጥፋት ያልፈነቀለው ድንጋይና ያልቆፈረው ጉድጓድ አልነበረም። ቆልምም ከገደላቸው በኋላ እንኳን የደርጉ ቁንጮ መንግሥቱ ኃይለማርያም ከቢሮው ሥር ቀብሮ 17 ዓመታት ተቀምጠዋል ይባላል።

ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ በወታደሮቻቸው ሥልጣናቸውን እስከ ተነጠቁበት ጊዜ ድረስ “ፀሐዩ ንጉሥ” እስከመባል የደረሱ ንጉሥ ነበሩ። ከዚህም ባለፈ አንዳንዶች አባቶቻቸውን እየተው “ኃይለሥላሴ ይሙት” እያሉ ይምሉባቸው ነበር። እሳቸውም ንግግር ባደረጉ ቁጥር “የምን ወድህና የምትወደን ሕዝባችን” በማለት ይናገሩ ነበር። ከዚህ ላይ ግን አንድ መታወቅ ያለበት ቁምነገር ያለ ይመስለኛል። ይኸውም ሕዝቡና ንጉሠ ነገሥቱ አንድም የድብብቆሽ ጨዋታ ይጫወቱ ነበር፤ አለያም የሕዝቡ አቋም ልክ ዛሬ እንደምናየው ከጥቅምና ከጊዜ ጋር አብሮ የሚዋዥቅ፤ አስመሳይና መስሎ አዳሪ ነበር ማለት ነው።

የኢትዮጵያ ሕዝብ የገዥ መደቦች የሚፈፀሙበትን ግፍና በደል በግልጽ ለመቃወምና የተጫነበትን የቀንበር ማነቂያ ቆርጦ ለመጣል አንድ አይደለም። ብሶቱን የሚገልፀው በድብቅና ከፍ ሲልም በሥነ ቃል ነው። በሌላ አገላለጽ አሸማቂ ነው። ገዝግዘ የሚጥል እንጂ ባንድ ጊዜ የተጠመደበትን ቀንበር ሠባብሮ የሚገል አይደለም። እስከዚያው ግን

መሰሎ አዳሪ ነው። እየከፋው ይስቃል፤ እየተረገጠ ከረጋጮች ጋር ሆኖ አብሮ ራሱን ይረግጣል። አስገራሚ ሕዝብ ነው።

ደርግ ንጉሠ ነገሥቱን ባሮጌ ሾልሰዋንን ጭኖ ወደ 4ኛ ክፍለ ጦር ሲወስዳቸው ባቅራቢያው የነበረው ወጣት “ሌባ! ሌባ!” እያለ ሲያፏጭባቸው “የእጃችሁን አትጡት!” ብለው እንደሚረገጡ ምንም ጥርጥር የለውም። በመሆኑም ወጣቱ ትውልድ በነጭ ሽብርና በቀይ ሽብር ተባደኖ በመተራረድ ልክ እንደሳቸው አሥከሬን የዚያ ሁሉ ወጣት ሬሳ በየጎዳናው ዳርና በየሽርንቁላው እንደ ወሻ ሬሳ ተጣለ። ይህ እንግዲህ እጅግ ዘግናኝና አሣፋሪ የታሪክ ጠባሣ ነበር። ይህ ሁሉ ደም ፈሶም ያ-ትውልድ የጓጓለትን ሥልጣን ተረከቦ ቢሆን ኖሮ አያስቆጭም ነበር። የሆነው ግን የተገለበጠሹ ነው።

ኤርትራን ተዋግቶ ላስገንጠለና የባህር በር ላሣጣ፣ ባንድ ጎሣ ላይ መሠረቱን ለጣለ ፋኖ ቡድን አገርን አሥረከቦ በዓለም ዙሪያ እንደ ጨው ዘር ተዘርቶ ባዛኝ ሆነ።

ተረኛው ባለጊዜ ኢሕአዴግ አዲስ አበባ ጉብቶ አገሪቱን ከተቆጣጠረ በኋላ ሥልጣኑን ለማደላደል ከተጠቀመባቸው ሥልጣኖች መሀከል አንዱና ዋናው በደርግ ጊዜ የተጨፈጨፉትን አፅም ከየተቀበሩበት ሠዋራ በታ እያስቆፈረ በማውጣት ደረት እያስመታ የብዙ እናቶችን ቀልብ ለመሣብ ሞክሯል። እውነተኛ የሕዝብ ልጅ መስሎ ለመታየትም ጥራት አድርጓል። የቀዳማዊ ኃይለሥላሴን አፅምም ከተጣለበት አገኘሁ ብሎ ቆፍሮ በማውጣት ተወዳጅነትንና እንባ አባሽ መስሎ ለመታየትም ጥሯል። ውሎ አድሮ ግን የንጉሣውያን ቤተሠቦች የንጉሡ አፅም በንጉሣዊ ክብር ከተገቢ በታው እንዲያርፍ በጠየቁት ጊዜ እንደማንኛውም ተራ ዜጋ መቅበር ትችላላችሁ ማለት ብቻ ሲበቃው ደርግ 17 ዓመታት ከዘፈነባቸው እጅግ በከፋ መልኩ ባንድ ምሽት የቴሌቪዥን ፕሮግራም ጥላሽት ቀባቸው። እውነተኛ ባህሪው ይህ ነበር።

የሕወሓት ቁንጮ ባለሥልጣናትና ካድሬዎች ገና ጫካ ሳሉ ጀምረው ታሪክን መናድና የሕዝቦችን ሥነ ልቦና መስለብ፣ ያለፉ ነገሥታትን አፅም ማንበሳቆልና ጥላሽት መቀባት ዋና መለያቸው ነው። በተለይም ያዩ ምኒልክ ክቡር አፅም ወደ አፈርነት ተቀይሮ ባለበት የዕድሜ ዘመን ላይ ተደርሶ ባገኙት አጋጣሚ ሁሉ እንደ ጠላ አህል እየተቆላ ይፈጫል። ዛሬ ግን ጊዜ ደጉ “ለራስ ሲቆርሱ አያሣንሱ” እንዲሉ የባህር በር ቆልፈው ጉሮሮውን

ያነቁትን ሕዝብ ልክ እንደ ባለውለታ ተቆጥረው አቶ መለስን “ታላቁ መሪያችን!” ብለው ለማወደስና ሕዝብን ቃለ መሀላ ለማስገባት ነፋስ እንኳን አልቀደማቸውም።

የቀ.ኃ.ሥላሴንና ያቶ መለስን የክብር አቀባበር እንዲሁም የሐዘን ድባብ በተመለከተ አንድ አዛውንት ቁጭታቸውን ሲገልፁ፡-

“ከእንግዲህ ለዚች አገር ቅን መሪ አያስፈልጋትም!” ሲሉ በምሬት ተናግረዋል።

በመሠረቱ ጠ/ሚንስትር መለስ ዜናዊ ጊዜ አገዛቸውና በክብር ተሸኙ እንጂ ሌላው ቢቀር በ97 ዓ.ም በአግዳዚ ጦር ባስጨፈጨፏቸው ወጣቶችና በዚህ 21 ዓመታት ውስጥ ባንድ ብሔረሰብ ላይ ባካሄዱት የዘር ማፅዳት ዘመቻ ወንጀል ተከሰው በዓለም ዓቀፉ ፍ/ቤት መቅረብ የሚገባቸው ሰው ነበሩ። ዳሩ ግን ከሞት በላይ ሌላ ዋጋ ሊከፍሉ አይችሉምና ከተጠያቂነት አምልጠዋል። ወደዚች ዓለምም ዳግም በይግባኝ አይመጡም። ይህ ሲባል ግን በታሪክ አይጠየቁም ማለት አይደለም። ጊዜው ሲፈቅድ የተደበቀውና የተቀበረው ሁሉ እየተቆፈረ ይወጣል። እስከዚያው ግን በሙት መንፈሳቸው እየታመሰን እንቆያለን።

የፕሮፓጋንዳ ዶፍ!

ከጠ/ሚንስትሩ ቀብር ማግስት ጀምሮ በዋና ዋና አደባባዮች በታላላቅ ሕንፃዎች፣ በከፍተኛ መ/ቤቶች የጠ/ሚንስትሩ ፎቶ ግራፎች በቢል ቦርድ ማስታወቂያ (Bill Board) እየተሠራ አዲስ አበባን አጥለቅልቋል። አንዲሁም መሪ ቃሎች ወይም መፈክሮች (ሞቶ) በዋና ዋና ጎዳናዎች ዳር ለዳርና መስቀልያ መንገዶች ፎታቸው በቀለም ባጌጠ ታጅቦ አይረሱ እንዲሆኑ የታሰቡና ጠ/ሚንስትሩን ይወክላሉ ወይም ታላቅነታቸውን ያጎላሉ የተባሉ ሐረጎችና ቃላት ተገጥጦባቸዋል። አንዳንዶቹ እሳቸው በሥልጣን ዘመናቸው በነበሩበት ጊዜ የተናገሯቸው ናቸው። አንዳንዶቹ ግን የፈጠራ ሆነው ባደናቂዎቻቸው የቀረቡ ናቸው። እነሆ፦

- ❖ “ታላቁ መሪዎችን ያወረሰንን ሀገራዊ ፍቅር፣ የዓላማ ፅናትና አይበገሬነትን ተቀብለን የሀዳሴ ጉዟችንን ለማስቀጠል ቃል አንገባለን!”
- ❖ “ጀግና ቢሞትም ሥራው አይሞትም!”
- ❖ “መለስ የኢትዮጵያ ሕዳሴ መሐንዲስ!” (በመንግሥት ኮሙኒኬሽን ጉዳዮች ጽ/ቤት ት/ሚንስትር ፊት ለፊት) በነገራችን ላይ ት/ሚንስትር ምን ሆኖ ነው የሙዋለ ህፃናት ት/ቤት የመሰለው?
- ❖ “የሕዳሴው ግድብና ሰንደቅ ዓላማችን ብሔራዊ አርማችን ናቸው”
- ❖ “ታላቅና እጅግ አርቆ አሳቢ መሪዎችን ሥራህ ሕያው ነው!” (ኡራኤል የቧንቧ ሥራዎች ነጋዴዎች)
- ❖ “ብሩሕ ተስፋ ሕልሙን አርቆ ሠቅሎ ሩቅ እንደማተረ ከ40 ዓመት በላይ ያለ ረፍት ለወገኑ ቀንዲል ሆኖ ስለብርሃን አንደኖረ ያለፈ!” (አልፋ ሴራሚክ ካዛንቺስ)
- ❖ “ባለራዕይዎች ይሞታሉ! ራሳያቸው ግን አይሞትም!” (ኢሳይያስ ኡራኤል)
- ❖ “ጀግና አይሞትም! በመልካም ሥራው ሲታወስ ይኖራል! ሐዘናችን ጥልቅ ነው እንወድሐለን!” (ኢሳይያስ ማስታወቂያ)
- ❖ “ኢትዮጵያን አደራ!” ባምቢስ አካባቢ
- ❖ “ለሕዝብ የተፈጠረ! ለሕዝብ የኖረ! ለሕዝብ የሞተ! ታላቅ መሪ!” (ኤርምያስ ማስታወቂያ)

- ❖ “ያለምካትን ኢትዮጵያ እውን እናደርጋለን!” (ኢሳይያስ ማስታወቂያ ከየካ ከ/ከተማ ጋር በመተባበር)
- ❖ “ለወጣቶችና ሴቶች ተሳታፊነትና ተጠቃሚነት ያለመታከት የሠራ መሪ” (መገናኛ)
- ❖ “የሀገራችን ሕዳሴ መሐንዲስ!”
- ❖ “ለኢትዮጵያ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ነፃነት፣ እኩልነትና እድገት የታገሉ ታላቅ መሪ!”
- ❖ “ያበረከትክልን የእድገት ራሳይ ከኛ ጋር ይኖራል!” (ሙሐ የለሰላሳ ኢንዱስትሪ መጠጦች ሠራተኞች ማህበር!)
- ❖ “ራሳይህ ሕያው ሆኖ የሚኖር ያገር ሀብት ነው!”
- ❖ “ልማታዊ ራሳይህን ለማሳካትና የሠጠኸንን አደራ ለመፈጸም ቃል አንገባለን!”
- ❖ “የእድገት ብርሃን የፈነጠቀ ራሳይህ በሚሊዮኖች ብርታት ሆኖ ይዘልቃል!”
- ❖ “ለዲሞክራሲ፣ ለሰላምና ለልማት የተጋ አፍሪካዊ መሪ!” (መስቀል አደባባይ)
- ❖ “ለመጭው ትውልድ ልማትን እንጂ ልመናን እናወርስም!”

አንግዲህ መሪ ቃሎቹ እስካሁን የጠቀስኳቸው ናቸው። እነዚህ ብቻ ናቸው ማለት ግን አይደለም። በከተማው ውስጥ በየሥር ሜትሩ ተገጥጦታል። በመሪ ቃሎቹ ላይም ምንም ዓይነት አስተያየት መሥጠት አልፈለኩም። አንባቢ በጥልቀት አንብቦ የራሱን ፍርድ እንዲሰጥ ነው የፈለኩት።

ያም ሆነ ይህ ከጠ/ሚንስትሩ ረፍት በኋላ ሁሉም ከፍተኛ ባለሥልጣናት አቶ ኃይለ ማርያም ደሳለኝን ጨምሮ የየራሳቸውን ራሳይ ይዘው ወደ ሥራ ቢገቡ ኖሮ እንዴት የተሻለ በሆነ ነበር። ዳሩ ግን ሌትና ቀን እንደ ዶፍ የሚወርደው ፕሮፓጋንዳ እንቅልፍ የሚያስተኛ አይደለም።

ለመሆኑ “የመለስ ራሳይ ሳይሸራረፍ ይቀጥላል!” ማለት ምን ማለት ነው? የመለስን ራሳይኮ የኢትዮጵያ ሕዝብ ለ21 ዓመታት እስቲያንገሸገሸው ድረስ ያውቀዋል። ዛሬ የሚፈለገው ካዲሱ ጠ/ሚንስትር አዲስ ራሳይ ነው። አንዲያው ለመሆኑ አቶ ኃይለ ማርያም የራሳቸው የሆነ ራሳይ የላቸውም? ሕወሐቶች ከኋላ ሆነው በርቀት መቆጣጠሪያ እየተቆጣጠሯቸው ባቶ መለስ ራሳይ የሚመሩ ከሆነ ከባድ ፈተና ውስጥ ወድቀዋል። እስከመቸስ በሙት

መንፈስ አገር ሊመሩ ነው ት ይህ ከባድ ጥያቄ ነው። ከሁሉም በላይ የሚያሳዝነው ደግሞ የኢትዮጵያ ሕዝብ ነው። ሁልጊዜ በሙት መንፈስ ሲገዛ አንዲኖር ባፈቀላጠዎችና በጥቅም ተጋሪዎች ይበየንበታል። አንድ የሩቅ ጊዜ ምሳሌ ልጥቀስ፡-

አፄ ምኒልክ ካረፉ በኋላ በቅሏቸው ሰባት ዓመታት በሙት መንፈሳቸው ገዝታላች ይባላል። ይህ አንዴት ሊሆን ይችላል? ለሚለው ጥያቄ መሞታቸው ለሕዝብ በመደበቁ ምክንያት ነበር። ንጉሠ ነገሥቱ በሕይወት ያሉ በማስመሰል ጧት ጧት በቅሎይቱ ባማረና ባጌጠ የወርቅ መጣብር ትጫንና የንጉሡ ምስል ከኮርቻው ላይ ጉብ ብሎ ከታላቁ ቤተ መንግሥት ብቅ ሲሉ ከፊት ከኋላ፣ ከቀኝ ከግራ ልክ አንደ ቀድሟቸው አጃቢው እያረበረበ ወደ እንጦጦ ሲያቀኑ ባካባቢው ያለው ሕዝብ መሬት እስከሚነካ ድረስ እጅ ይነሳል። አጋራዎቻቸውም በሠለጠኑ ፈረሶች እየቀደሙ “ጃንሆይ መጡ! መንገድ ልቀቁ!” እያሉ ያጋፍራሉ።

አናም ከዲሊታት አንድ ቀን እንደተለመደው ምስላቸው ታጅቦ ከቤተ መንግሥት ወጥቶ ወደ እንጦጦ ሲያቀና ሕዝቡ ለጥ እያለ እጅ ሲነሣ አንድ ለሥራ ጉዳይ ሸቀ የመጡ ጎንደሬ በመገረም ቁመው ዝም ይላሉ። በዚህ ጊዜ ካጠገባቸው የነበሩ አንድ የሸቀ መኮንን ተቆጥተው፡-

“አንቱ ምን ተገትረው ያያሉ?! እጅ አይነሱም አንዴ?” ይሏቸዋል። ጎንደሬው በበኩላቸው ኮስተር ብለው፡-

“ለማን ነው እጅ የምነሣው?” ሲሉ ይጠይቃሉ።

“ለጃንሆይ ነቀ! አሁንኩ ያለፉት አፄ ምኒልክ ናቸው!” ይሏቸዋል። በዚህ ጊዜ ጎንደሬው ፈገግ ብለው፡-

“ሁልጊዜ አዋቂዎች ብልጥ እናንተ ብቻ

እኛ መቻ አጣናነው ባደውን ኮርቻ!” አሏቸው ይባላል። ይህ በያነዬ ትልቅ የማረጋገያ ጥበብ ሊሆን ይችላል። የሚገርመው ግን ዛሬም እንደትናንቱ ቅኝቱ ሳይቀየር በጊዳው ከፍለ ዘመን ኢሕአዴግ በጠ/ሚንስትር መለስ የሙት ራእይ አገርን አመራሉሁ ሲል ግርምትን ይፈጥራል። ከዚህ ላይ ግን ጠ/ሚንስትር መለስ በእውነት ሊታዘንላቸው የሚገቡ ሰው ናቸው። ስንቱን ዕቃ ተሸክመውት ኖሯል? ባንድ ወቅት ዶ/ር አሸብር “መተኪያ የሌላቸው መሪ!” ሲሉ አምካሽተዋቸው ነበር። ለካስ እውነታቸውን ኖሯል። ጠ/ሚንስትሩን ቁራጭ ሥጋ ላይ እንደሚሠፍር ጉንዳን ሠፍረውባቸው የነበሩትን አስተውለው ነው።

በሙት መንፈስ አገር ሲታመስ

አምባገነን መሪዎች አብራካቸው መሆን ነው። እነሱን የሚቀናቀኗቸውንና የተሻለ እውቀት ያላቸውን አንድም በሥልጣን ዘመናቸው ቆርጥመው ይበሏቸዋል፤ ወይም አገር ጥለው እንዲሰደዱ ያደርጋሉ። በተለይ ያፍሪካ መሪዎች ለዚህ ተጠቃሾች ናቸው።

ደርግ ቀ.ኃ.ሥን ከሥልጣናቸው አውርዶ “ያለምንም ደም ኢትዮጵያ ትቅደም” ብሎ ቢነሳም ብዙ ሳይቀር 60ዎቹን ረሽኖ ከደም አዙሪት ውስጥ ተዘፍቋል። አብረውት የተሠለፉትን ሳይቀር ረሽኗል። ይህ ሁሉ ሲሆን መፈክርና ፕሮፓጋንዳ እንደ ዶፍ ያወርድ ነበር። ሕዝቡም በመሪ ካድሬዎች አቀንቃኝነት እየተቀበለ እስከ መጨረሻው ድረስ “ካብዮታዊ መሪዎችን ከጓድ መንግሥቱ ኃ/ማርያም ብልህ አመራር ጋር ወደፊት!” እያለ በፈጣኑ ባቡር ተሣፍሮ ባቡሩ ሐዲዱን ለቆ ሲምዘገዝግ በየፈርማታው እየተፈናጠሩ ወይም እየተንጠባጠቡ የሚቀሩት ወይም ተደፍጥጠው ያለቁት ቁጥር የትየሌሎዎች ናቸው። በመጨረሻም የቁርጡ አለት ቆራጡና ብልሁ መሪዎችን ቆርጠው ዚምባብዌ ሲገቡ “የተናቀ ከተማ ባህያ ይወረራል!” እንዲሉ ኢሕአዴግ ሥንቁን ባህያ ጭኖ አዲስ አበባ ገባ። በእውነቱ የዚህ ዓይነት የጀግንነት ገድል የሚያስፈልገድቅ ነበር። ከዚህ የበለጠም ታላቅነትና ጀግንነት ሊኖር አይችልም። ይኸ ሁሉ ጀግንነትም ያንድ ግለሰብ ሳይሆን የወል ነበር። ዛሬ ተገልብጦ ግን ባቶ መለስ ሙት መንፈስ አገር ስትታመስ ማየት ይጎፈንናል።

ደርግ የኢትዮጵያን ሕዝብ በፕሮፓጋንዳና በመፈክር ጋጋታ አደንዘዘና ናላውን አዙሮ እሱ የሰሜን ፋኖዎችን መቋቋም አቅቶት ወሻ እንደገባበት መንጋ ዝንጀሮ ብትንትን ሲል ሁሉም ነገር ባዶ ሆኖ ርቃናቸንን ቀረን። ዛሬም ኢሕአዴጋውያን የሚያወርዱት ፕሮፓጋንዳ የጤና አይደለም። ራሳቸውን ሆነው መቅረብ ሲገባቸው ሊሆኑ ባለመቻላቸው ልክ በመንግሥቱ ኃ/ማርያም ሳንባ ሲተነፍሱ እንደነበሩ ባለሥልጣናት ግራ በመጋባት በያቅጣቻቸው ሕዝብን የውሃ ላይ ኩበት አድርገው እንደተበታተኑት ሁሉ ዛሬም ባቶ መለስ ሳንባ ሲተነፍሱ የነበሩ “ሠርገኛ መጣ በርበሬ ቀንጥሱ” ሆኖባቸው ግራ በመጋባት “ታላቁ መሪዎችን የተለሙልንን ሕዳሴ ከግብ እናደርሳለን!” በሚል መሪ ቃል ሕዝብን በሙት መንፈስ ለመግዛት ማቀድ በጣም ነውር ነው። ዝቅ ሲልም ንቀት ነው። አለያም ሰው ማጣት ነው።

ወይንም ደግሞ እንደተለመደው ሕወሐት ከሕዝብ በስተጀርባ የሚሸርበው ሴራ አለ ማለት ነው።

የኢትዮጵያ ሕዝብ በየዘመናቱ በል የተባለውን ሁሉ እያለ የኖረ ሕዝብ መሆኑን ቀደም ሲል ለመጠቆም ሞክረዋል። ለምሳሌ ያህል እጄ ምኒልክን “እምዬ” ይላቸው ነበር። ይህንን ሲል ግን ምክንያት ነበረው። ካጄ ቴዎድሮስና ካጄ ዮሐንስ አመራር ጋር ሲነፃፀር ባንፃራዊ መልኩ በዘመናቸው ሰላም በመስፈኑ እንደናት ተቆጥረው “እምዬ” እንደተባሉ የእድሜ ባለፀገች ይናገራሉ። መንግሥቱ ኃ/ማርያምም “ብልሁ፣ ቆራጡ፣” ይባሉ እንደነበር ቀደም ሲል ጠቅሻለሁ። የቁርጡ አለት ግን መንጌው እንደተባሉት ሆነው አልተገኙም። ቆራጥ አመራር ሰጥተው አገራቸውን ከውድቀት ማዳን አልቻሉም። የተሠጣቸው ወይንም የወጣላቸው የማንቆላጸሻ የቅፅል ስምና ተግባራቸው በጭራሽ አብሮ አልሄደም። ዛሬም ላቶ መለስ የሚዘንበው ፕሮፓጋንዳ አዲስ አይደለም። ከቆየው የቀጠለ ነው።

አንድ ሰሞን ደርግ በጦርነት ተወጥሮ በነበረበት ወቅት “ሁሉም ነገር ወደ ጦር ግንባር” የሚል መፈክር ነበረው። ዛሬም የኢሕአዴግ ከፍተኛ ካድሬዎችና ተከታዮቻቸው “ሁሉም ነገር ከታላቁ መሪያችን ጋር!” ወይንም “መንገዶች ሁሉ ወደ ካቴሩራል ቅድስት ሥላሴ ያደርሳሉ!” የሚሉ ይመስላሉ። ይኸ ሁሉ አዲስ አይደለም።

ቀ.ኃ.ሥላሴ ያልተባለላቸው ነገር አልነበረም። “ፀሐዩ ንጉሥ” ከሚለው ጀምሮ “የጠቅል አሽከር!” እየተባሉም ተጨባጭላቸዋል። ት/ቤቶች ሆስፒታሎች፣ ቴአትር ቤቶች ወዘተ በሳቸውና በልጆቻቸው ስም ተሰይመው ነበር። እነዚህ ሁሉ ዛሬ የሉም። ካብዮቱ ማግሥት ጀምረው ተፍቀዋል። ካለፈው ትምህርት አለመወሰዱ ደግሞ የሰውን ልጅ ከንቱነትና ስግብግብነት ያመለክታል።

ከሎንዶ መንግሥቱ የንጉሠ ነገሥቱን አሻራ አጥፍተው የራሳቸውን አሻራ ለማስቀመጥ ፕረት አድርገዋል። ፒያሣ የነበረውን ሐውልታቸውን አስፈርሰው የራሳቸውን የድል ሐውልት ጥቁር አንበሳ ሆስፒታል ፊት ለፊት አስቆመዋል። ደቡብ ክልል ሆሳዓና ከተማ በስማቸው የሚጠራ ሆስፓታልም ነበር። ዛሬ ስሙ ሣይቀየር አልቀረም። ኢሕአዴግም ይኸንኑ ፈለግ በመከተል አጠናክሯል።

የሕወሐት ኢሊቶች ሥልጣን እንደ ተቆጣጠሩ የኢትዮጵያን ታሪክ መቶ ዓመት ከሚለው ጀምሮ ባንዲራን “ጨርቅ” እስከሚለው ድረስ ብዙ ነገሮችን

ደልዘዋል። አማራ ክልል ዋና ከተማ በሆነችው ባሕርዳር ደርግ የሠራውን አይሮፕላን ማረፊያ “ግንቦት 20” ብለውታል። ግንቦት 20 ግን ለማራ ሕዝብ የመከራ ቋትን ያስታቀፈ ሥርዓት እንጂ የመና ዳቦ ከሠማይ ያዘነበለት ዕለት አይደለም። ምናልባት ሊሆን የሚችለው “ዶሮን ሲታልሷት በመጫኛ ባሏት!” ዓይነት ነው።

ከዚህ አዲስ አበባ በቅርብ ርቀት የሚገኘው አንጋፋው የጦር ት/ቤት (ሆለታ ገነት) “ኃየሎም አርአያ” ተብሎ ተሰይሟል። ይህንን ኋላ ላይ ለመለስበታለሁ። ለነገሩ ራሳቸውን ለመካብና ያልሆኑትን ሆነው ለመታየት የኢትዮጵያ መሪዎች ብቻ መለያ ባህሪ አይደለም። ያፍሪካ አምባገነን መሪዎች ጥቅል መገለጫ ባህሪ ነው።

ዳቪድ ላምብ የተባሉ ጋዜጠኛና ደራሲ “አፍሪካና አምባገነን መሪዎቿ” በተባለው መጽሐፋቸው እውነታውን አስቀምጠውታል።

... ሚቹ የኬንያ ፕ/ሬ ጆሞ ኬንያታ “ሙዜ” በሚባል ቅፅል ስም ይታወቁ ነበር። “ሙዜ” ማለትም በሷህሊኛ ቋንቋ “ብልሁ አዛውንት!” ማለት ነው። የታንዛኒያው መሪ የነበሩት ጁሊዬስ ኔሪሬ “መምህር” በመባል ሲንቆላጸሱ የማላዊው መሪ ደግሞ “የመሪዎች መሪ” ይባሉ ነበር። እንደኛው መሪ (አንደ አቶ መለስ “ታላቁ!” እየተባሉ እንደ ሚንቆላጸሱት ማለት ነው ወይንም እንደ ጥንት ነገሥታት “የንጉሦች ንጉሥ” ለማለት ነው።) ያይቬሪኮስቱ መሪ “የገበሬዎች ቅንጫ” ሲባሉ የኢኮሞቶሪያል ጊኒው ፕ/ሬ “በሐራዊ ታምር ሠሪ!” ይኸ ደግሞ የተቀናጡ ናቸው። የኡጋንዳው ኢዲ አሜን ዳዳ “የእንግሊዝ ቅኝ ግዛትን ድል የመቱ” ብለው ራሳቸውን በራሳቸው ያንቆላጸሱ ነበር። እሳቸው ግን የእንግሊዝ አምሳ አለቃ ነበሩ። (ገጽ 47)

ወደኛዎቹ መሪዎች እንመለስና እንጠይቅ፤ ለመሆኑ ደርግና ሕወሐት ወይንም ኢሠፓና ኢሕአዴግ ለምንድን ነው መንግሥቱንና መለስን ለማግነንና እጅግ ለማላቅ የሚፈልጉት? ብለን መጠየቅና መልሱንም መፈለግ ያለብን ይመስለኛል። በዚህ ዙሪያ ማጠንጠን ተገቢ ነው።

ታሪክ ፍቆ ታሪክ መሥራት አይቻልም!

ታሪክ እውነት ነው። እውነት በመሆኑም ማገበራዊ ሳይንስ ነው። ሙጥሬም ሆነ ደግ እንዳለ ትውልድ እንዲማርበትና እንዲያውቀው እንዳለ

መቆየት አለበት። ከዚህ ባሻገር ታሪክ መደለዝና ታሪክ ፍቆ የራስን ከንቱ ታሪክ ለማስቀመጥ መስገብገብ የከፋት መንገድ ነው። የትም አያደርስም። ታሪክ የሚሠራው ለተሠሩ ታሪኮች ዋጋ መሥጠት ሲቻል ብቻ ነው። የደርግም ሆነ የሕወሓት ስብሰቦች ያለፉ ታሪኮችን መኮነንና ማውገዝ አንድ የሚያደርጋቸው ነው። ርግጥ ነው ደርግ የሕወሓትን ያህል ታሪክ ለመደለዝና ለማጥፋት አልተንቀሳቀሰም። ይሁን እንጂ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴን ከታሪክ ማህደር ለመፋቅና አሻራቸውን ለማጥፋት ፏግሯል። ለምን? ጠይቁ።

እንደሚታወቀው ደርግ የሠራዊት ስብሰብ እንጂ እንደዚያን ዘመን ወይንም ወቅት አስተሳሰብ የነጋሢ ዘር ወይንም ደም ስለሌለው አልጋውን ወይንም ዙፋኑን ለመውረስ የሕግ ድጋፍ የለውም። ስለዚህ አልጋውን ለማፍረስና የሥርዓት ለውጥ ለማምጣት ብዙ ማስመሰልና መቅጠፍ ነበረበት። በመሆኑም ሥልጣኑ ተቀባይነት አስከሚያገኝ ድረስ ሕዝቡን በመጀመሪያ ለማረጋጋት ሲል ልዑል አልጋ ወራሽ አሥፋው ወሰንን የዙፋኑ ወራሽ እንደሚሆኑ ተናገረ። ይኸም አንዱ ወደ ሚፈለገው ግብ ለመሸጋገሪያነት አገልግሏል። ቀጥሎ ልጅ ሚካኤል እምናን ጠ/ሚንስትር አድርጎ ሾመ። ከውጭ አገር ወደ አገር ቤት ሲመጡ ቦሌ አይሮፕላን ማረፊያ ተቀብሎ ወደ ደርጉ ጽ/ቤት በመውሰድ ነፃ ሆነው እንዳይንቀሳቀሱና እንዳይሠሩ ቀይዶ በመያዝ በሌላ አገላለፅ ጥርስ የሌለው አንበሳ አድርጎ አስቀመጣቸው። ይህንን ሁሉ ሲያደርግም ንጉሠ ነገሥቱን ጭራቅና ስግብግብ፣ ወደ ዘ ሚሊዮን የሚጠጋ ብር ውጭ አገር በሚገኝ ባንክ እንዳስቀመጡ አድርጎ በብዙሃን መገናኛ ጭፍን ፕሮፓጋንዳ በመንዛት ርቃቸውን አስቀራቸው። የዘውዱንም ሥርዓት ሰው በውላና የበበሰበሰ ሥርዓት ስለሆነ ተገርሰሶና ከሰሩ ተመንግሎ መውደቅ እንዳለበት አጠንክሮ ሰበከ።

የዘውዱን ሥርዓት ለመገርሠስም ሆነ ንጉሠ ነገሥቱን እንዲተፋ ያደረጋቸውና ለደርግ እንደ ዋና ግብዓት የሆነው የወሎ ርሃብተኞች ምስል ነበር። ጆናታን ዲቢልቢ የቀረፀውን ፊልም ቤቴሌቪኸን በማስተላለፍ እንዲሁም በፊልም ቀርቦ በየክፍላተ ሀገራቱ እያዘረ በማሳየት ንጉሡን እስከነ ሥርዓታቸው እንዲተፋ አደረጋቸው። የናቶቻቸውን ጡት እንደነከሱ የሚያሸልቡ ህፃናትን በማሳየት ከጎን ደግሞ መሣፍንቱና መኳንንቱ ጮማ ሲቆርጡና በውስኪ ሲራጩ በማሳየት ንጉሡን የዲያቢሎስ ቁንጮ አድርጎ በማቅረብ ደጋፊና አዛኝ ተቆርቋሪ አሳጣቸው።

ደርግ ከዚህ በኋላ ንጉሠ ነገሥቱን መስከረም 2 ቀን 1967 ዓ.ም በቁጥጥር ሥር አውሎ በመቀጠልም ህዳር ወር መመሪያውን ሰሻሊዝም አድርጎ በየቀኑ አንዳንድ ተቋማትን እየወረሰ እምባካንነቱን እያጠናከረ፣ አግረመንገዱንም ተቀባይነትንም እያገኘ ይጓዝ ጀመር።

ደርግ አገላሉ የውጥበድናና የመፈንቅለ መንግሥት ዓይነት ስለነበር መጨረሻውም ማራገፍ ነበር የሆነው። እስከሱ ሳይቀር እንዳበዱ ወሾች ተቧጭቆ አገሪቱን ባደዋን አስቀርቶ ያመለጠው አምልጦ የቀረው ልክ የኃይለ ሥላሴ ባለሥልጣናት እጃቸውን በጅምላ ለደርግ እንደሰጡት ሁሉ የደርጉ ስብሰቦችም ቁና ነውና በጅምላ እጃቸውን ለኢሕአዴግ በመሥጠት ወደ እስር ቤት ታገሩ።

በንጉሠ ነገሥቱ ጊዜ መሣፍንቱና መኳንንቱ ከያደፈጡበት እየወጡ እጃቸውን ለደርጉ በሰላም ሲሰጡ ሕዝቡ ገርሞት የሚከተለውን ግጥም ቋጥሮ ነበር፡-

“ጥይት ሳይተኮስ በምብ ሳይፈነዳ
ያሁሉ መኳንንት እንደ በግ ተነዳ!” ተብሎ ነበር።

ደርግ በፈንታው ለኢሕአዴግ ተንጋግቶ ሀገር መከላከያ ሚንስቴር ሕንፃ ሄዶ እጁን ሲሰጥ፡-

“ኢሕአዴግ ሲመጣ ባምቦ በኩል ቆርጦ
መንግሥቱ ሮጠ በኬንያ አቋርጦ!
ደህና ደህናው ሱሪ የትም ተጣለና!
ገመናችን ታየ ቀዳዳው ቀረና!” ተብሏል።

ልብ እንበል፤ ድርግ ነባር የኢትዮጵያ ሠራዊት ነው። ግን ደግሞ ሥልጣን የያዘው በሕገ ወጥ መንገድ አዛውንቱን ንጉሥ አታሎ የሳቸው ታማኝ በመምሰል ነበር። ስለዚህ ከሥልጣን ላይ ለመቆየት ደግሞ ንጉሠ ነገሥቱንም ሆነ ሥርዓታቸውን መኮነንና ማውገዝ ነበረበት። ሕወሓት በበኩሉ ሥልጣን የያዘው በትጥቅ ትግል ደርግን አሸንፎ እንጂ በሕጋዊ መንገድ በሕዝብ ድጋፍና ምርጫ አይደለም። ወይንም የንጉሣውያን ደግሞ የለበትም። የፋኖ ስብሰብ ነው። መሠረቱም አንድ ጎሳ ነው። ከሁሉም በላይ ራዲዮና ዓላማው እንዲሁም የመዳረሻ ግቡ ኤርትራን አስገንጥሎ ኢትዮጵያን የባህር በር ማሳጣትና የትግራይን ሪፐብሊክ እውን ማድረግ ነው። ይህንንም ሲደርግ ልክ እንደ ደርግ አሱም ሥልጣኑ ተቀባይነት እንዲኖረው ራሱን

“ዲሞክራሲ!” አድርጎ ማቅረብ ነበረበት። በተጓዳኝም የዘውዱንና የደርግን የኮሚኒስት ሥርዓት ማውገዝና አራማጆቹንም መኮነንና ጭራቅ አድርጎ በመሣል ለሕዝብ ማሳየትና በማያቋርጥ ፐርፓጋንዳ ዛሬም ድረስ እንደ ዶፍ ማውረድ አለበት።

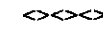
ሌላው ቀርቶ ኤርትራን ተዋግቶ ማስገንጠሉንና ኢትዮጵያን የባህር በር ማሳጣቱን ሕጋዊና ፍትሐዊ እንደሆነ አድርጎ ዛሬም ድረስ ይሰብካል፤ ይከራከራል፤ ይሟገታል። ይህንንም ሲያደርግ ደጋፊ አላጣም። የሚመራበትን ሥርዓት በጎሳ አዋቅሮ ከየጎሳው የጎሳ ተጠሪዎችን በሱ ዙሪያ በማሰለፍ አገራዊ አጀንዳ አስለቅቆ ልክ እንደ መንደር ጭቃ ሹም ከመንደራቸው ውጭ እንዳያሰቡ የነሱን ጥቅምና ክብር አስቀድሞ በመጠበቅ ያገርን ክብርና ጥቅም ሲጎዳ እያዩ እነዚህ የየጎሳው ወኪሎች አገር የተጎዳች አልመሰላቸውም። እንቁራሪት “እኔ ከምኖርባት ኩሬ ውጭ ሌላ ዓለም የለም!” ብላ እንዳለችው ዓይነት በመሆናቸው ሕወሓት ከሚያስበው ውጭ አያሰቡም። ሕወሓት የሚናገረውና የሚለው ሁሉ ለነሱ የመለኮት ቃል ነው። እነዚህ ዜጎች “እናቴን ያገባ ሁሉ አባቴ ነው!” የሚሉ ናቸው። ከዚህ በመነሳት ሕወሓት ምን እየሠራ ነው? ብሎ መጠየቅ ተገቢ ነው። ለምንድን ነው ከፍተኛ ካድሬዎቹና የጥቅም ደጋፊዎቹ “የታላቁ መሪችን ራእይ ሳይሸራረፍ እናስቀጥላለን?” የሚሉት? ጠይቁ።

ደርግ ነባር ሠራዊት ነበር ብለናል። ግን ደግሞ ነባሩን ሥርዓት ወይንም የዘውዱን ሥርዓት ይዞ ለመጓዝ ዙፋን የመውረስ ሕጋዊ መብት ስላልነበረው የዘውዱን ሥርዓት ማፍረስ ነበረበት። ይህንንም ሲያደርግ የሥርዓቱን አራማጆች ንጉሠ ነገሥቱን ጨምሮ ተከታዮቻቸውን ማውገዝና መረሸን ነበረበት። ባንፃሩ ሕወሓት የሥርዓት ለውጥ ቀርቶ ያሠራ ለውጥ እንዲኖር አይፈቅድም። የነበረው ሥርዓት ሳይሸራረፍ፣ ሳይበረዝና ሳይከለስ መቀጠል እንዳለበት ያምናል። ይህንንም ሲያደርግ የዚህ ሥርዓት ቁንጮ መሪ የነበሩትን አቶ መለስ ዜናዊንን ማድነቅና ማሞክሸት አለበት።

ወገን የሰው ልጅ ሟች ፍጡር ነው። ጠ/ሚንስትር መለስም ሰው ነበሩና እንደሰው አለፉ። የሳቸውን ጅምር ትውልድ ጅረት ነውና ለመለስ ብሎ ሳይሆን ለራሱ ጥቅም ሲል ይጨርሳቸዋል። በሳቸው ሙት መንፈስ እንግዛችሁ ማለት ግን ቀደም ሲል ለመግለጽ እንደሞከርኩት ሁሉ አሠጥ ውስጥ ሰው እንዳልነበር ሁሉ በኢሕአዴግ ውስጥም ሰው አለመኖሩን የሚጠቁም ነው። በማንኛውም መስፈርት ግን በሙት መንፈስ እንግዛችሁ ማለት ያሳፍራል።

በመሠረቱ የማይሞትና ዘለዓለማዊ እግዚአብሔር ብቻ ነው። የኢህአዴግ ከፍተኛ ባለሥልጣናት ግን አቶ መለስን ዘለዓለማዊ አድርገው ነው ያላንዳች ሐፍረት የሚሰብኩን። ከሙታን መሀከል ድንጋይ ፈንቅሎ የተነሣው ልጁ ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው። አቶ መለስን ማድነቅና ማወደስ የሚፈልጉ ካሉ በግላቸው ማድነቅ ይችላሉ። ሕዝብን ግን በሳቸው ሙት መንፈስ እንዲጨነቅ ማስገደድና በተለያዩ አጋጣሚዎች “የታላቁ መሪዎችንን ራእይ እናሳካለን!!” እያሉ ቃለ መሀላ ማስገባት ተገቢም አግባብም አይደለም።

በይደር ሊታዩና ለታሪክ ሊቆዩ የሚገባቸው ነገሮች ሁሉ ያለወቅታቸው ለየተፈለፈሉ እንዲወጡ የመቀየሻ መጋዘኝ ፐርስ ለየወጣላቸው ይመስለኛል። በተረፈ አዲሱ ጠ/ሚንስትር አዲስ ራእይ ነው ይዘው መቅረብ ያለባቸው። የነበረውን ከፋፋይ ሥርዓት ይዠ አስቀጥላለሁ ካሉ ከባድ ፈተና ይጠብቃቸዋል።

ካዲሱ ጠ/ሚንስትር ምን ይጠበቃል?

በመሠረቱ አዲስ ጠ/ሚንስትር ሲሾም ሕዝብ ብዙ ተስፋዎችን ይጠበቃል። ከነዚህ ውስጥ፡-

ሀ. እሥረኞች በምሕረት ይለቀቃሉ ብሎ ሕዝቡ ያስባል። ይህ ደግሞ የተለመደና ሲሠራበት የኖረ በመሆኑ በጉጉት የሚጠበቅ ነው።

ለ. በቆየው አመራር አስጨናቂና አፋኝ የነበሩ ሕጎችንና ፖሊሲዎችን ለምሳሌ (አንደ ሹብር ሕጉ፣ አንደ መሬት ሲዙ. . .) የመሳሰሉትን አንዲሻሻሉ ወይም አንድኛቸውን አንዲቀሩ ይደረጋሉ ብሎ ሕዝብ ተስፋ ያደርጋል።

ሐ. የሕዝብን ንቅናቄ የፈጠሩና በቂ መልስ ሳይሰጡባቸው ቅሬታን አንደፈጠሩ በአንጥልጥል ላይ ያሉትን አዲሱ ጠ/ሚንስትር መፍትሄ ይሰጧቸዋል ተብሎ ይጠበቃል። ለምሳሌ፡-

የሙስሊሞች ሃይማኖታዊ የነፃነት ጥያቄ ወይም ሃይማኖታዊ መብታችን ይከበርልን፣ የመምህራን የደመወዝ የማስተካከያ የርከን ጥያቄና ይህንኑ ተከትሎ ያለበቁ ምክንያት ለመቀጣጫነት ተብሎ ከማስተማር ሥራቸው የተባረሩ መምህራን ያላንዳች ቅድመ ሁኔታ ወደ መደበኛ ሥራቸው ሊመለሱ ይችላሉ ተብሎ በጉጉት ይጠበቃል።

መ. የዋልድባ ገዳም ጉዳይም ሌላው አልባት ያልተሰጠበት ጉዳይ በመሆኑ ያዲሱ ጠ/ሚንስትርን ውሳኔ የሚጠብቅ ነው።

እንግዲህ እነዚህንና እነዚህን መሰሎች ያልተፈቱና በአንጥልጥል ወደ አዲሱ አመት የተሸጋገሩ ችግሮች ቀና መፍትሄን የሚፈልጉ ናቸው። በማንኛውም መመዘኛ እነዚህና ሌሎችም ያልጠቀሱትን ውስብስብ ችግሮች እንዲቀጥሉ የሚሆኑ አይደሉም። ላዲሱ ጠ/ሚንስትር የከፋ ጋሬጣዎች ናቸው። መወገድ የሚገባቸው እንጂ እያስታመሙ አንኳን ለማቆየት የሚያስችሉ አይደሉም። እነዚህን ውስብስብ ችግሮች በጀርባ አዝሎ “የታላቁ መሪዎችን ራሕይ ሳይሻራረፉ እናስቀጥላለን!” እያሉ መጩከር አቶ ኃይለማርያም ደህላኝ ጭድ አዝሎ ወዘተ መሆኑን ሊገነዘቡት ይገባል።

አንኳንስ አንድ ጠ/ሚንስትር ይቅርና አንድ ሥራ አስኪያጅ ወደ አንድ መ/ቤት ተሹሞ ሲሄድ ያሠራ ለውጥ ያደርጋል። በምንም ሁኔታ የፈተኛው

ሥራ አስኪያጁ ይመራበት በነበረው ያሠራ መንገድ አይቀጥልም። የራሱን አዲስ ያሠራ ስልት ነው ይዞ የሚቀርበው። ይህንንም ሲያደርግ ቀደም ሲል የነበሩ ወይም ቅሬታ ፈጥረው የነበሩ ያስተዳደር በደሎች ካሉ እነዚያን የሚወገዱበትን ዘዴ ፈልጎ ካስወገደ በኋላ በምትኩ ከሠራተኛው ጋር ሊያጣጥሙት የሚችሉትን ያሠራ ወይም ያመራ ጥበብ ነው ይዞ መቅረብ ያለበት። ይህንን የማያደርግና በነበረው አሠራር የሚቀጥል ከሆነ ወደዚያ መ/ቤት ተሹሞ መሄዱ ፋይዳው ምንድን ነው? የሚል ጥያቄን ማስነሳቱ የግድ ነው።

ያቶ መለስ ራሕይዎችና ዓላማዎች ሳይበረዙና ሳይከለሱ የሚቀጥሉ ከሆኑ አቶ ኃይለማርያም ደህላኝ ያቶ መለስ እንደራሴ ወይም ወኪል ሆነው የተሾሙ እንጂ የራሳቸው ራሕይ ያላቸውና በራሳቸው የሚተማሙ ናቸው ብሎ አፍን ሞልቶ ለመናገር ይከብዳል። ከሁሉም በላይ ያቶ መለስን ዝርዝር አቅዶችና ትልሞች ሳይሸራረፉ ይዘው ለመጓዝ ማስታወሻዎቻቸውን ማገላበጥ የግድ ነው። ይህንን ለማድረግ ደግሞ በየቀኑ ወይም አዜብ መሥፍንን ደጅ መጥናትና መለማመጥ ሊኖርባቸው ነው። ይህ ደግሞ ከባድ ነው። የሚገርመው ደግሞ ቀደም ሲል ለመግለጽ እንደሞከርኩት ሕዝብ ካዲሱ ጠ/ሚንስትር አንዳንድ ለውጦችን ሲጠብቅ አቶ መለስ ከተቀበሩ ማግስት ጀምሮ እጅግ በሚያሳዝን ሁኔታ ቤት ፈረሃ እንደ አዲስ መቀስቀሱ ነው። ይህ ተግባርም “የታላቁ መሪዎችን” ራሕይ ሳይሸራረፍ የሚቀጥል መሆኑን ከበቂ በላይ ማረጋገጫ ነው።

ከ97 ዓ.ም የተሠሩ ቤቶች ባፍራሽ ግብረ ኃይል በታጣቂ አየታዝ በከተቤ ዙሪያ፣ በገርጅ፣ በካራ፣ በለገጣ፣ በሐና በሌሎችም አካባቢዎች በሺዎች የሚቆጠሩ ቤቶች ፈርሰዋል። ይህ ዓይነቱ ክፉ ድርጊትም ያቶ መለስን ነፍስ ለሲኦል ይበላት ብሎ ለማስረገም ካልሆነ በስተቀር ሀገራዊ ፋይዳ የለውም። ውጤቱም ምሬትንና የቁርሾ ሥንቅን የሚያስቋጥር እንጂ የአድገት ፈር ቀዳጅ አይደለም።

ደርግ ከኢሠጋኮ ወደ ኢሠጋ ሲሸጋገር አንዲት መዝሙር ቢጤ ነበረችው። “እኛው ነን! እኛው ነን! በችቧችን! በችቧችን!” የምትል ነበረች። እውነትም እነሱው ነበሩ። የተለወጠ ነገር ቢኖር ቅጠልያው ካኪ በሰማያዊ ካኪ መቀየሩ ብቻ ነበር። ዛሬም ኢሕአዴጋውያን አለመቀየራቸውንና በሙት መንፈስ እየተመሩ መሆናቸውን ቤት በማፍረስ እያሳዩን ናቸው።

አንዳንድ ጊዜ የኢሕአዴግ ሹሞች የሚሠሩትን ላጤነ ሰው የበቀላቸው መነሻ ምክንያት አይታወቅም። ዜጎች የሠሩትን ቤታቸውን አፈራርሰው

ቆርቆሯቸውን ነቃቅለው መውሰድ በምን ሚዛን ሊቀመጥ ይችላል? የመንግሥት መኖርስ ትርጉሙ ምንድን ነው? መንግሥት በዜጎቹ ላይ ከሸፈተስ በማን ሊዳኝ ነው? እንደዚህ ከሆነ ከመንግሥት አልባዋ ሰማሊያ እኛ በምን እንለያለን? ይህንን ሳትሰለቹ ጠይቁ::

የቀበሌም ሆኑ የወረዳ ባለሥልጣናት ቤቱ ተሠርቶ እስከሚያልቅ ድረስ በቅርብ ርቀት ሆነው ሲከታተሉ ይቆዩና ባለቤቱ ጓዙን ጠቅልሎ ሲገባ ጠብቀው ያፈራርሳሉ!! ከነዚህ ዓይነቶቹ ጨካኞች ጋር ነው እየኖርን ያለነው:: ምን ይሻላል? ጠይቁ::

የማፍረሻ የትዕዛዝ ደብዳቤው የራስጌ መሥመር መሪ ቃል “የታላቁ መሪያችንን ራሳይ ተግባራዊ እናደርጋለን!!” ነው የሚለው:: አስቡ እንግዲህ “የታላቁ መሪያችን” አንዱና ዋናው ራሳያቸው ዜጎች እንዳቅማቸው ጎጆ ቀልሰው እንዲኖሩ ሳይሆን እፍራሽ ግብረኃይል አቋቁሞ የሠሯትን ጎጆ አፈራርሶ ቆርቆሮ ነቃቅሎ መውሰድ ነው:: ይህንን ዓይነቱን ተግባርም በሕይወት ዘመናቸው ሲያስፈፁሙት የነበረ ነው:: አሣፋሪውና አሣዛኙ ጉዳይ እሳቸው ካለፉ በኋላ እንኳን እጅግ በከፋ መልኩ በሙት መንፈሳቸው እየታመሰን እንዲቀጥል መደረጉ ነው::

ልብ እንበል፤ ዓይጦች እንደፍጡርነታቸው የሚኖሩበት ጉድጓድ አላቸው:: ወፎችም ከዛፍ ላይ ጎጆቸውን ይቀልሳሉ:: ሌሎቹም ፍጥረታት እንደየ አኗኗር ልማዳቸው መጠለያ አላቸው:: ኢትዮጵያውያን ግን በነዚህ 21 ዓመታት ውስጥ የተረጋጋ ሰላም የላቸውም:: እንደ ታዳኝ የዱር አውሬ እየበረገጉ የሥጋት ኑሮ ነው የሚኖሩት:: ከረምት በመጣ ቁጥር ቤታቸው ከላያቸው ላይ እየፈረሰ በላይ ዝናብ በታች ጭቃ እያላቆጡ ይከርማሉ:: ግፉ ማከተሚያ አጣ:: ሻረ ምን ይሻላል? ጠይቁ:: መልስ ሰጭ ባተገኙም አንድየ ይሰማችኋል:: ይህንን አትጠራጠሩ::

“ፋሽሽቱ ደርግ” የሚባለው እንኳን የገጠርን መሬት ቢወርስም ለገጠሩ አርሶ አደር እንዳቅሙ አከፋፈለ እንጂ በመያዣነት ይዞ ለራሱ ጥቅም አላዋለውም:: የከተማ ቦታንና ትርፍ ቤትንም ቢወርስ ቤት ለሌላቸው ሰጠ እንጂ እንደ ዛሬዎቹ ባለሥልጣናት ዐይን ባወጣ መልኩ መሬትን በቁጥጥሩ ሥር አድርጎ በሚሰት ሰም፣ በልጆች ሰም፣ በዘመድ አዝማድ ሰም ከዚህም በከፋና በሚያሳፍር መልኩ በወሾችና በድመቶች ሰም ቦታ እየተመራ አዲስ አበባንና የክልል ዋና ከተማዎችን እሬ ቶራመተም:: ይህንን ጎምዛዛና ማፈሪያ ተግባር ነፍሳቸውን ይማረውና ፣ መለስ ባንድ ወቅት በተወካዮች

ም/ቤት ገልፀውታል:: የዚህ ሁሉ ፅዋ ሞልቶ ሲፈስ የዚች አገር አጣ ፈንታ ምን ሊሆን ይችላል? ጠይቁ::

ቀደም ሲል ለመግለጽ እንደሞከርኩት “አፋኙ ደርግ” እንኳን በነፃ ቦታ ለየሰጠ አቅመ ደካሞችን ከባንክ ብድር የሚያገኙበትን አመቻችቶ እንዳቅማቸው በማግበር ቤት ሠርተው እንዲኖሩ ያደርግ ነበር:: እንዳንድ ጊዜ እንዲያውም ቤት ካልሠራችሁ እያለ ያስገደደበትም ወቅት እንደነበር ይታወቃል:: ባንፃሩ “ዴሞክራቲ መንግሥት” መሬትን ነክሶ ይዞ የሕዝብ ጨሰኛ የመንግሥት ጉልተኛ ሥርዓት ዘርግቶ ወዳጆቹን ይተክላል፤ እሱን የሚቃወሙትን ወይንም እንደሰው ልጅነታቸው የተለየ ሐሳብ የሚያራምዱትን ይነቅላል:: መንቀል ብቻም አይደል እየተከታተለም ያሣድዳል::

በመጀመሪያ ነገር የመሬት ፖሊሲ የለንም:: በጅምላ ወይንም በደመነፍስ የዚህ ጎሣ የዚያ ብሔር ተወላጅ እየተባባሉ ዜጎች እስባላቸው ሲጋጩ አሕአዴግ ገመድ አጓታች ዳኛ ሆኖ በመቅረብ የሥልጣን ዕድሜውን ከሱ አልፎ ወደ ልጆቹና የልጅ ልጆቹ ሳይሸራረፍ እንዲቀጥል በትጋት ይሠራል:: የዜጎች አንድ መሆንና ሰላም ማግኘት ይጨንቀዋል:: የባሩድ ጭስ እያሸተተ ያደገ በመሆኑ የሰላም አየር ያስነጥሰዋል::

በመሠረቱ አንድ ዜጋ ያንዲት አገር ዜጋ ነኝ ሲል የመጀመሪያው መብቱ ያላንዳች ጥያቄ ወይንም ማመልከቻ ማንንም ፈቃድ ሳይጠይቅ በፈቀደበት ቦታ፣ በፈለገው ጊዜ ቤት መሥራት የቻለ እንደሆነ ነው:: ቤት በመሥራቱም በቆየው ወግ “ቤት ለንቦሣ” ይባላል እንጂ “ማን ሥራ አለህ?” ተብሎ አፍራሽ ግብረ ኃይል አይላከበትም:: ማን አፍራሽ? ማንስ አስፈራሽ? የዜግነት መብት አኩል ነው:: ባለሥልጣን፣ ተራ ዜጋ፣ ድሃና ሀብታም የሚባል ነገር የለም:: ለዚህም ነው የገጠሩ ሕዝባችን ግማሹ ጋራ ላይ ሌላው ሜዳ ላይ ወይንም ወንዝ ዳር. . . ተበታትኖ መንደር መንድሮ የሚኖረው የማንንም ፈቃድ ስለማይጠይቅ ነው:: ተበታትኖ መኖሩ ጥሩ ነው ባይባልም የዜግነት መብቱን መጠቀሙ ግን ያከራዋል::

በኢሕአዴግ ጊዜ ግን ይህ ዓይነቱ የዜግነት መብት ተፍቋል:: አርሶ አደሩ የመንግሥት ጢሰኛ በመሆኑ ከብቶቹን እንኳን ለማሠማራት ከገበሬው ሊቀመንበር በጎ ፈቃድ ማግኘት አለበት::

ወደ ከተማ ስንመጣ ደግሞ አንድ ዜጋ ቤት ለመሥራት የሚጠበቅበት ግዴታ በጥላን እንዲሠራ ብቻ ነው:: ያል ጥላን ሠርቶ ቢገኝ እንኳን እንዲያፈርስ የሚጠየቀው በሕግ ሆኖ የመሠረተ ልማት አውታሮች (እንደ

ውሃ፣ መንገድ፣ የመብራትና የሰልክ) ዝርጋታዎች መሰናከል ፈጥሮ ሲገኝ ብቻ ነው። እስከዚያው ግን ነፃና ባለሙብት ነው። በኢሕአዴግ ጊዜ ግን ይህንን መብቱን ተገኝቷል። መንግሥት “መሬቱን ለልማት ይፈልገዋል” ባለጊዜ ዜጎች ቤታቸው በላያቸው ላይ እየፈረሰ ከጊዜው ጋር የማይመጥን ካሳ ቢጤ እየተወረወረላቸው የትም ይጣላሉ። መሀል አዲስ አበባን አራት ኪሎ ከራስ መኮንን ድልድይ ጀምሮ እስከ ሸራተን ድረስ ያለውን፣ ሠንጋ ተራጎ፣ ልደታንና ጭርቆስን፣ ሌሎቹንም አካባቢዎች ያጤነ ዜጎች በዚህ ዘመን ተጠማኞች እንጂ (ያውም አሥጠማኝ ባለሥልጣን ከተገኘ) የዜግነት መብት የላቸውም።

ትንሽ ካዲስ አበባ ወጣ ስንል ደግሞ የሚገነቡት ፎቅ ቤቶችና ቪላዎች ትንግርት ያሰኛሉ። ዱከምን፣ ለገጣፎን፣ ሱልልታን፣ ወይራ ሠፈርን፣ ዓለምገናን፣ አየር ጤናን መመልከቱ በቂ ነው። በነዚህ አካባቢዎች የሚገነቡት ቤቶችና ድርጅቶች የዜጎቹን ማንነትና እነማን እንደሆኑ ቁልጭ አድርገው የሚያሳዩ ናቸው።

ኢሕአዴግ አገሪቱን እንደተቆጣጠረ ሰሞን አቶ መለስ ስለአዲስ አበባ ከተማ የወደፊት አጣፈንታ ተጠይቀው ሲመልሱ፡-

“ከቀዳማዊ ኃይለሥላሴ የሠፋች ከደርግ የጠበበች እንድትሆን እንፈልጋለን” ብለው ነበር። ያነዬ ኢ.አ እንዳሁኑ ሠንሻይንና አያት. . . የመሳሰሉ ግዙፍ ሕንፃ ገንቢ ድርጅቶች አልነበሩም። በመሆኑም የከተማዋ ስፋት እስከዚህም የሚደነቅ አልነበረም። ገርጅ አካባቢ እንኳን ጥቂት መንደሮች ብቻ ነበሩ። በሌሎቹም አካባቢዎች ስፋቷ እንዲሁ የተመጠነ ነበር። ዛሬ ግን በምስራቅ ያላንዳች ማጋነን አዳማ ከተማ ሊገጥም ትንሽ ቀርቶታል። ወደ አዋሳ መስመርም ሞጆን አልፎ ቆቃ ግድብ ደርሷል። በጅማ መሥመር ሠበታ ገጥሟል። በደሴ መስመር እንዲሁ ሠንዳፋን አልፏል። በጎጃምና ጎንደር መውጫ በኩልም ጫንጮ ገጥሟል።

ልብ እንበል፤ የከተማዋ መለጠጥ አይደለም ትንግርት የሚያሰኘው፤ እነማናቸው እንዲህ በጥድፊያና በወረራ መልክ መሬቱን እየተሻሙ ያሉት? የሚለው ጥያቄ ነው መመለስ ያለበት።

ኗሪው ሕዝብ እየተነቀለ ወይንም መደለያ ቢጤ እየተወረወረለት ኢንቬስተር ተብየዎች እጅግ በሚያሰደንቅ ሁኔታ ከወደቀ ጥንብ ላይ እንደ ሠፈሩ ጥንብ አንሳዎች በጉምጃታ የሚገጠሙት የዘመኑ ሹሞችና የባዕዳን ቱጃሮች ናቸው። ቻይናዎችና ሕንዶች ዋንኛዎቹ ናቸው። ሽሚያው ምን

ያህል እየተጠጠረ መሆኑን ማረጋገጫው ደግሞ ቀደም ሲል ለመግለጽ እንደ ሞከርኩት ሥግብግብ ባለሥልጣናት በወሸቻቸው ስም ሳይቀር መቀራመታቸው ነው። ሌላው መነሳት ያለበት ጥያቄ ሻጩ ማነው? የሚለው ነው።

እንደሚታወቀው አንድነት ፓርቲ “መሬት መሸጥ መለወጥ አለበት! ይህ የዜጎች የተሟላ መብት ነው!” ሲል በፕሮግራሙ አስፍሮ ይሟገታል። አንድነት እንዲህ ሲልም ከመብት አንፃር እንጂ ዜጎች መሬታቸውን እየሸጡ ይሰደዱ ማለቱ አይደለም። በመጀመሪያ ነገር መሬት ለኢትዮጵያውያን ከምንም በላይ ትርጉም እንዳለው ጠንቅቀው ያውቃሉ። “እትብቱ የተቀበረበት” የሚል ሕዝብ እንጂ መሬቱን እየሸጠ የሚሰደድ ሕዝብ አይደለም። የነቃ፣ ያወቀ ሕዝብ ነው።

አንድነት “መሬት መሸጥ መለወጥ” አለበት ሲልም በፍፁም ቅንነት ከመብት አንፃር ነው። ግለሰቡ ከፍ ሲልም ሕዝቡ የማይገሠሥ መብቱ ሊከበርለት ይገባል ማለቱ ነው። መሸጥ ከፈለገም ይሸጥ። ገዥም ኢትዮጵያዊ ነው። ሻጭም ሲሸጥ ለራሱ በቂ የሆነ አስቀርቶ ሌላውን ለተሻለ ኑሮና እድገት ቀይሶ እንጂ ዝም ብሎ ኢሕአዴግ እንደሚለው መሬቱን ሽጦ አረቂ ለመጠጣት አይደለም።

ለጊዜው ያንድነትን ፕሮግራም እናቆየውና የኢሕአዴግን “መሬት አይሸጥም አይለወጥም” የሚለው የማታለያ ሠብቅ ይዘን ሂደቱን እንመልከተው።

ኢሕአዴግ ባንድ በኩል ለሕዝብ የቆመ መስሎ “መሬት አይሸጥም” እያለ ይሰብካል። በሌላ በኩል ደግሞ የሠከረ አሳ ዓመለጠህ በሚመስል ዓይነት እንደሸቀጥ ዜጎችን ከሥር መሠረታቸው እየነቀለ ይቸባቸዋል። ነገ ትውልድ እንዴት ይሆናል? ብሎ የሚጨነቅ መንግሥት አይደለም። ጨካኝ ድርጅት ነው። ሹሞቹና ካድሬዎቹ ያላንዳች ርኅራኄ እንደ ቅርጫ ሥጋ መሬት ሲቀራመቱ እያየ ዝም ማለቱ ኃላፊነት የጎደለው ወይንም የሕዝብን አደራ መሸከም የማይችል ፓርቲ መሆኑን በቂ ማረጋገጫ ነው።

ኢሕአዴግ መሬትን ብቻ አይደለም ለውጭ አገር ቱጃሮች እየሸጠ ያለው፤ ዜጎችን ጭምር ነው። ኤጄንሲ አቋቁሞ ዘመናዊ የባርያ ገግድን እያፋፈመ በብዙሃን መገናኛዎች ግን ለይምሰል አስከፊነቱን ይገልጻል፤ የግል ኤጄንሲዎችን ያወግዛል፤ በጎን ግን የባርያ ፍንገላ ፈቃድ የሚሠጣቸው እሱ ነው። የሚወነጅላቸው ሕገጫቸው ናቸው ብሎ ሳይሆን “እኔ ብሸጣችሁ

ይሻላችኋል፤ ደህንነታችሁ የሚጠበቀውና ዋስትና የምታገኙት በኔ በኩል ስትሄዱ ነው” ለማለት ነው። ከግል ኤጀንሲዎች ጋር ጠቡ በጥቅም ብቻ ነው። ኢሕአዴግ ጉደኛ ድርጅት ነው። ገንዘብ አይጠግብም፤ ካይኑ ላይ ብር በቅሎበታል። እንግዲህ ኢሕአዴግ “መሬት አይሸጥም አይለወጥም” ሲል ሀቁ ከፍ ብዬ የገለፅኩትን ነው የሚመስለው።

በመሠረቱ አንድ የከተማ ዜጋ የከተማ ቦታን ለማግኘትና ቤት ሠርቶ ለመኖር በሦስት መንገዶች መጠቀም ይችል ነበር።

- ሀ. ወላጆቹ ከዚህ ዓለም በሞት ሲለዩ በውርስ
- ለ. በመመራት (በማዘጋጃ ቤት)
- ሐ. በመግዛት ናቸው። ዛሬ ግን ሦስቱም መብቶች የሉም።

የወላጆችን መውረስ ያለ ቢመስልም የቤቱን ጣራና ግድግዳ እንጂ መሬቱ የመንግሥት መሆኑን መዘንጋት የሉብንም። ጣራና ግድግዳውንም ቢሆን ስም ለማዛወር ውልና ማስረጃ ሲሄዱት ተቆልሎ የሚጠብቀው ገንዘብ ቤቱ ቢሸጥ አይወጣውም። ሌላው መነሳት ያለበት ጥያቄ ለምንድን ነው መንግሥት ራሱን ባለርሥት ሕዝብን ጠሰኛ በማድረግ የሚያስጨንቀው? ብለን ብንጠይቅ ሁለት መልሶችን እናገኛለን።

አንደኛው ከፍ ብዬ ለመግለፅ እንደ ሞከርኩት እያንዳንዱ የመንግሥት ባለሥልጣን ባገኘው አጋጣሚ ሁሉ ልክ እንደ ውጭ ወራሪ ኃይል ከቁጥጥር ውጭ በሆነ መልኩ ከከፋ የመሬት ቅርምት ውስጥ በመግባት መሬትን በመሸጥና በመለወጥ የንግድ ተቋማትን በማቋቋም ተሠማርቷል። መንግሥታዊ ሥራና ኃላፊነት ጨርሶ ተረሰቷል ማለት ይቻላል። ኢሕአዴግ “መሬት አይሸጥም አይለወጥም” ይላል እንጂ ደጋፊዎቹ ለሚላቸው ኢንቬስተሮች እንደ ጣቃ እየቀደደ በመሸጥ መጠነ ሠፊ ገንዘብ በማጋበስ ላይ ይገኛል። መልሶም ዜጎች ለመብታቸው እንዳይሟገቱ ለማፈኛነት ያውለዋል።

ሁለተኛው፤ መሬትን በቁጥጥሩ ሥር ያደረገበት ምክንያት በሥልጣን ላይ ለመቆየት እንደመያዣ ዋስትናው አድርጎታል። በገጠርም ሆነ በከተማ መሬትን አንቆ ይዞ “እኔን ካልመረጣችሁኝ ከመሬቴ እነቅላችኋለሁ!” እያለ በማስፈራራት እንደመልካም አጋጣሚ እየተጠቀመበት ይገኛል። ለዚህ ምሳሌ የሚሆኑን የጉራፈርዳ ተፈናቃዮች ናቸው።

እነዚህ ዜጎች አማራ በመሆናቸው ብቻ አይደለም በገዛ አገራቸው ስደተኞች እንዲሆኑ የተበየነባቸው፤ በ97 ዓ.ም እና በ2002 ዓ.ም አገር አቀፍ ምርጫዎች ኢሕአዴግን አልመረጣችሁም በሚል የብቀላ ርምጃ እንደተወሰደባቸው ተፈናቃዮቹ ራሳቸው እያነሱ ተናግረዋል።

እንግዲህ ይኸ ሁሉ ሠቆቃና የዜግነት መብት ገፈፋ፤ ቤት ማፍረስ፤ ከሚኖሩበት ቀዩ ንብረትን እየወረሱ ማባረር፤ “የታላቁ መሪዎችን” ራእይ ሳይሸራረፍ እንዲቀጥል የሚሹት የቅርምቱ ተካፋዮች ጩኸት በመሆኑ አያስገርምም። የሚያስገርመው ከረጋጮቹ ጋር ሆኖ ተረጋጩ አብሮ መጮሁና ራእያቸው እንዲቀጥል ቃለ መሀላ መግባቱ ነው። ይህ የሚገርም ነገር ነው። ወጣም ወረደ አዲሱ ጠ/ሚንስትር ይህንን ዓይነት ፍትሕ የጎደለው አሠራር ይዠ እገዛለሁ ወይንም አስቀጥላለሁ ካሉ የከፋ አደጋ ይጠብቃቸዋል። አቶ ኃይለማርያም ደሳለኝን ሕወሓት ከኋላቸው ሆኖ እየተቆጣጠረ የሚያሠራቸው ከሆነ ሊወጡት ወደማይችሉት ማጥ ውስጥ ይገባሉ። ወቅቱ ደግሞ ችግሮች ሊፈነዱ ጫፍ ላይ የደረሱበት ነው። ሥልጣን ላይ እንደመውጣቱና ቤተመንግሥት እንደመግባቱ በጭራሽ ቀላል ሊሆንላቸው አይችልም።

ታላቅነት ምን ማለት ነው? እንዴትስ ይበየናል?

“ታላቅነት” ምን ማለት ነው? ለሚለው ጥያቄ የግድ መዝገብ ቃላት ፍለጋ መሄድ አያስፈልገንም። በጥሬ ፍቺው፡- በዕድሜው የላቀ፣ የበኩር ልጅ፣ የታናሾቹ ታላቅ. . . ማለት ነው። በማግባቢያው ፍቺው ደግሞ “ታላቅነት” ማለት የተከበረ፣ ከሁሉም አንጋፋ፣ ምራቁን የዋጠ፣ መምከርና መዘከር የሚችል፣ ተፈርቶ የሚከበርና የሚፈቀር፣ የሚናገረው ሁሉ ተደማጭነት ያለው፣ ከወረዱ ሐስተሳሰቦች እጅግ የራቀ፣ አስተዋይ፣ አጭቶ የሚያገባ፣ የተጣሉን ተቆጥቶ የሚያስታርቅ. . . ማለት ነው። በዕድሜቸው አንጋፋ የሆኑ ሁሉ ግን “ታላቅ” ተብለው አይከበሩም። ፎሽኔሾችና ግልቦች ሆነው ሲገኙ “እንጨትም ይሹብታል” በማለት ይተቻሉ፤ ወይንም ይነቀፋሉ። እንዲህ ዓይነቶቹ አዛውንቶች ለታላቅ ቁምነገር አይታጩም። ባንፃሩ በዕድሜቸው ልጅ ቢሆኑም እንኳን በቁም ነገረኛነታቸው የሚታወቁ ከሆኑ “የልጅ አዋቂ” ተብለው ይከበራሉ።

“ታላቅነት” ባገር መሪ ደረጃስ እንዴት ይበየናል? ለሚለው ጥያቄ ባገር መሪ ደረጃ የሚሠጠው ዋጋና በሕዝቦች ሕሊና ውስጥ የሚያሳድረው ጫና በቀላሉ የሚገመት አይደለም። አበው “ከንጨት መርጦ ለታቦት፣ ከሰው መርጦ ለሹመት!” ሲሉ ከቡርነቱንና ታላቅነቱን በሥነ ቃል ይገልፁታል። ከዚህ እሳቤ ስንገሳ አንድ ያገር መሪ ታላቅነቱ በመጀመሪያ የሚመነጨው ከራሱ ተፈጥሯዊ ባህሪ ሲሆን ቀጥሎ ከወላጆቹ አስተዳደግና ባህሪ በከፊልም ቢሆን የሚወርሳቸው ባህሪዎች ይኖራሉ። እንዲሁም ካደገበት አካባቢ ማግባረስብ የሚወርሳቸው ጉልህ ባህሪዎች ይኖራሉ። “ሰው አካባቢውን ይመስላል” የሚባለውም ያለ ምክንያት አይደለም። በትምህርት የተገራና የተቃና እንዲሆንም ይጠበቅበታል። ከዚህ አንፃር ሲበየን አንድ ያገር መሪ “ታላቅ ነው” ሊባል የሚችለው በመጀመሪያ አበው “ካያያዝ ይቀደዳል! ካነጋገር ይፈረዳል!” እንደሚሉት አንድ ያገር መሪ አነጋገሩ ለዛ ያለው፣ ማንንም የማያስቀይም በዘመናዊ አነጋገር <ዲፐሎማት> የህዝብን ቀልብ የሚሰብ፣ ከፀያፍ አነጋገሮች በልማዳዊ አገላለፅ <ጋጠወጥ> ከምንላቸው አነጋገሮች የሚጠነቀቅ መሆን አለበት። ባጭሩ ያንድ አገር መሪ ንግግር ጨዋና ለጥቅስ የሚበቃ መሆን እንዳለበት ይጠበቃል። ይህ የሚገለፀው ደግሞ በቋንቋ ነው።

ያንድ መሪ የቋንቋ አጠቃቀም ምን መሆን አለበት?

ቋንቋ የተሟላ ሐሳብን ለመግለፅ ወይንም ለሌሎች ለማስተላለፍ ወይንም ከሌሎች የተሟላ መልእክትን ለመቀበል የሁሉም ነገር የመከፈቻ የምስጢር ቁልፍ ነው። እንደሚስጢር ቁልፍነቱም በተገኙ ሐረጎችና ቃላት እንደተፈለገ መልእክትን ማስተላለፍ አይቻልም። ከሌሎች አካላት ጋር ሊያጋጩ፣ ሊያስከፉ ከሚችሉ አገላለጾችና አነጋገሮች መጠንቀቅ የተናጋሪው ግዴታ ይሆናል። ውለው አድረው ሊመነዘሩ ከሚችሉ አገላለጾች መጠንቀቅ ደግሞ ካንድ ታላቅ መሪ የሚጠበቅ ውዴታ ብቻ ሳይሆን ግዴታም ነው።

አንድ መሪ በግልጽ ባደባባይ ንግግር በሚያደርግበት ወቅት ከሚመራው ሕዝብ ጋር የሚያላትመውን ንግግር ከተጠቀመ “ታላቅ” ሊባል ቀርቶ ትንንሾች በሚመዘኑበት ሚዛንም ሕዝብ አይመዝነውም። በተለይም እንደዘበት በማናለብኝ ዓይነት የሚወረወሩ ቃላት የሌሎችን ሕሊና የሚጎዱና የሚያቆሱሉ ከሆኑ ቁጣን፣ ቁጭትን፣ አልህን የሚቀስቅሱና የጠብ አጫሪነት ምልክቶች የሚሆኑበት አጋጣሚ ብዙ ነው። እንዲህ ሲሆን ያ መሪ ታላቅ ሳይሆን ጅብደኛና አምባገነን እንጂ ቅን መሪ ነው ተብሎ በታላቅነት አይመዘንም። ከዚህ መሠረታዊ ፅንሰ ሐሳብ ስንገሳ አቶ መለስ እውነት እንደሚጮህላቸው ያሉ “ታላቅ መሪ” የሚባሉ ነበሩ? ይህንን በተመለከተ ከጥላቻ በራቀ መልኩ ሚዛናዊ በሆነ ሌላ ሣንጨምር አሳቸው ብቻ ከተናገሯቸው እጅግ በጣም ጥቂቶቹን እየመዘዘን እንመዝናቸው።

ጠ/ሚንስትር መለስ ዜናዊ በዚህ 21 ዓመታት ውስጥ እንዳስተዋልናቸውና እንደምናውቃቸው ንግግራቸውም ሆነ ጋዜጣዊ መግለጫዎቻቸው እንዲሁም በተወካዮች ምክርቤት ሪፖርት በሚያቀርቡበት ወቅት የሚጠቀሙባቸው ቃላት ካንድ መሪ የሚጠበቁ አልነበሩም። ያቶ መለስ ንግግሮች አስደንጋጮች፣ አሸማቃቂዎችና አንገት አስደፊዎች ነበሩ። አጠቃላይ አነጋገራቸው በግልፍተኝነት ሳይሰለቁ በግርድፉ የሚለቀቁ ነበሩ። አስረጅ፡-

“ፍየል ከመድረሷ ቅጠል መቆንጠሷ” እንዲሉ ገና ከጫካ መጥተው ያገራቱ ፕሬዚዳንት እንደሆኑ ንግግራቸውን የሚሹት ወይንም ከሕዝብ ጋር የተዋወቁት ባንዲራን “ጨርቅ” በማለትና በማዋረድ ነበር። ከዚህ አገላለፅ ጋር በተያያዘ “ከጨርቁ በስተጀርባ” ሲሉም በቀልተኛነታቸውን ጨምረውበታል። እውነትም “ከጨርቁ በስተጀርባ” አለ ያሉትን ያማራ ሕዝብ እስከ አልፏት ሕይወታቸው ድረስ እየተከታተሉ ሲበቀሉትና

አድርገው ደረሰኔ ማርያም ላይ ዘውዳቸውን ከጫኑ በኋላ ወሎና ሸዋ በመሻገር ድል በድል በመሆን በመሳፍንት ተከፋፍላና ተዳከማ የነበረች ኢትዮጵያን አንድ ለማድረግ የመሠረት ድንጋይን አስቀምጠዋል። ታዲያ በዚያን ጊዜ ጎንደርች የወርቅ ዘር ነበሩ ማለት ነው? ጠይቁ።

ጊዜ የሰጠው ያሽንፋል፤ ጊዜ የጣለው ደግሞ ይሸንፋል። ከዚህ ውጭ አሸናፊውን በወርቅ ተሸናፊውን በጨርቅ መመሰል ግን በፍፁም ነውር ነው። ይህን ሁሉ የወረዱ ቃላት መጠቀም የተፈለገበት ምክንያት ኢትዮጵያዊነትን ላለመቀበልና ላለማድነቅ ነው። “እኛ ብቻ ነን ትልቆቹ፤ እኛ ብቻ ነን ጀግናቹ” ለማለት ነው። ያሳፍራል! ከጠ/ሚንስቴሩ ንግግር አንጨምርበት፡-

“... ዛሬ የሚሳደቡበት አፍ እንጂ የሚናከሱበት ጥርስ የላቸውም። ጥርሶቻቸውን አውልቀንላቸዋል። ማነው ያወለቀላቸው? እኛ ነን ያወለቀንላቸው። እንደ ቀድሟቸው ቢሆን ኖሮ ሀውዜን ላይ ሄደው ነበር የሚጨፈጭፉን። አሁን ግን ጥርሶቻቸውንና ጥፍሮቻቸውን ቀምተናቸዋል። ያረጀ ወሻ ጥርሶቹን አጥቶ ቢያላዝን ምናልባት ለወሻው ይታዘንለት እንደሆነ እንጂ አያሳዝንም። ወሻው እንደሆነ አይናከስም!!” (አንደላይኛው)

ወገን እንግዲህ ይህ ንግግር ያንድ “ታላቅ” መሪ ንግግር ነው ብሎ ለመናገር አያሳፍርም? እነማን ይሆኑ ጥርሶቻቸውን ያጡትና ጀግነው ሕወሓት ያወላለቀባቸው? ነፍጠኛ አማራዎች ወይንስ ደርጎችና የደርግ ሠራዊት? ወይንስ በጅምላ የኢትዮጵያ ሕዝብ? ጠይቁ። ሌላ ማሰረጃ ላክል፡-

“... ያነዬ ንግግሩ አንድ ነገር አስታወሰኝ። ከወትሮው በተለየ ሁኔታ በተመሰጠ አያየሁት ነበር። የግንቦት 20 በዓል በተከበረ ቁጥር የሚታዩ የደርግ ፊልሞች ነበሩ። ከነዚያ ውስጥ የኢሕአዴግ ሠራዊት ሰሜን ሸዋ የደረሰ ጊዜ መንግሥቱ ኃይለማርያም አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ተማሪዎችን ሰብስቦ ቁጣቸውን፣ በሣንጃ!... እያለ ነውረኛ ፉከራ ሲያሠማ የሚያሳይ ፊልም አንዱ ነው። መለስም <ጃኬታቸውን አስወልቀን...> እያለ ሲጮከር ያ የመንግሥቱ ፉከራ ትውስ ብሎኝ እጄን አነሳሁና ሐሰተያየትን አልኩኝና ሳይቅርታ አነጋገርህ መንግሥቱን፣ መንግስቱን መሰልከኝኝ አልኩት። ቤቱ በድንጋጤ ተናወጠ። በተለይም ከኔ ገን ተቀምጣ የነበረችው ገነት ዘውዴ ሐንዴት ከመንግሥቱ ጋር ታወዳድረዋለሁ። በማለት ስቅሰቅ ብላ አለቀሰች።” (የነጋሪ መንገድ ዳንኤል ተፈራ ገጽ 240)

መንግሥቱ ኃይለማርያም “ቁጣቸውን በሣንጃ...” እየወጋ ያባረራቸው እነ ጄኔራል ከበደ ጋሽን ይመስለኛል። አቶ መለስ በበኩላቸው “ጃኬታቸውን አያስወለቅን አባረርናቸው...” ያሉት እነ አቶ ሰየን ሣይሆን አይቀርም። በነገራችን ላይ ኮሎኔል መንግሥቱም ያቶ መለስን ያህል አይሁኑ እንጂ በተናደዱ ጊዜ የሚወረውሯቸው ቃላት አንገት አስደፊዎች ናቸው።

በ81 ዓ.ም መፈንቅለ መንግሥቱ እንደ ከሸፈ መስቀል አደባባይ የድጋፍ ሰልፍ (የትንፋሽ ማዳመጫ) በተደረገበት ወቅት ኮሎኔሉ አልህ እየተናነ ቃቸው “የኢትዮጵያ ህዝብ ወርቅ ቢያነጥፉለት ፋንድያ ነው ይላል!...” በማለት ከጉያው ለመሸገጥ የሚማፀኑትን ሕዝብ ዘልፈውታል። ሕዝቡ በበኩሉ “ፋንድያውን እግዚአብሔር ያውቀዋል!” እያለ በያቅጣጫው ተበትኗል።

በመሠረቱ ያቶ መለስን አጉራ ዘለል ንግግሮች አንድ ባንድ እንጻፍ ካልን አንዘልቀውም። ጥቂት ምሳሌዎችን ብቻ ከጠቀስን በቂዎች ናቸው። ሌላው ቀርቶ ጥቅምት 9 ቀን 2004 ዓ.ም በተወካዮች ምክርቤት ተገኝተው ለቀረቡላቸው ጥያቄዎች የሰጧቸው መልሶች አጅግ የሚያሳዝኑ ነበሩ፡-

“ሽብርተኞች! ፀረ ሰላም ኃይሎች! የቁራ ጩኸት ጫሂዎች!” ጋዜጠኞችን ደግሞ “የጋዜጠኝነትን ሀ ሁ ያልቆጠሩ! ጋጠዎጦች! ገተርስ! (gutters!)” በማለት እያንቋሸሹ ካንድ “ታላቅ” መሪ በማይጠበቅ አገላለጽ እያበሻቀጡ በምክርቤታቸው ገልፀዋቸዋል። ገተር ማለትም ቆሻሻ ትርኪ ምርኪ፣ ወድቅዳቂ እንደማለት ነው።

ሕወሓት ከሁለት እንደ ተሠነጠቀ ሰሞንም ይናገሩ የነበረው በስሜታዊነትና በደመ ፍሉነት ነበር። “የበሰበሰ! የተግማማ! የበከተ!...” ድርጅቱን ይመስለኛል፤ መታደስ አለበት ለማለት ሣይሆን አይቀርም። ብቻ ፀያፍ ቃላትን ነበር ይጠቀሙ የነበሩት።

እንግዲህ እነዚህ ሁሉ እንዲቀጥሉ ነው ሕዝብ ቃለ መሀላ የሚፈፅመው። ቀጥሉን ደግሞ በወሰኑት ውሳኔ ያለመፅናታቸውን እንመለከታለን።

በወሰኑት ውሳኔ ያለመፅናት

ጠ/ሚንስትር መለስ ጎልተው ከሚታወቁባቸው ባህሪያት መካከል አንዱና ዋናው ሥነ-ምግባር- የነደላቸውን ቃላት ከመወርወር ቀጥሎ

በቃላቸው ወይም በወሰኑት ውሳኔ መፅናት አለመቻላቸው ነው። አንድ መሪ ደግሞ “ታላቅ መሪ” ሊባል የሚችለው በወሰነው ውሳኔ መፅናት ሲችል ነው። አቋሙ የሚዋዥቅና ሁልጊዜ ከቅል ቀዳዳ ሲገባ መውጫ ፍለጋ ላይ ታች የሚረግጥና ትናንት የተናገረውን ሽምጥጥ አድርጎ ሲክድና ሌላ ሰው ሆኖ ሲቀርብ ያሳፍራል። ምንም ይሁን ምን፣ ጥሩም ይሁን መጥፎ አንድ መሪ የተናገረውን ቃል ማክበር ሲችል ነው። ከመወሰኑ በፊት ነው ደግሞ ደጋግሞ ማሰብ ያለበት። “አሥር ጊዜ ለካ አንድ ጊዜ ቁረጥ” የሚባለውም ያለምክንያት አይደለም። ርግጥ ነው ሐሳብ ግትርም መሆን አግባብ አይደለም። ይህ ሲባል ግን ከጊዜ ጋር መልጭልጭና ተንሸራታች መሆን የለበትም። ነውር ነው።

አቶ መለስ አምባገነን በመሆናቸው ለሚወሰኑት ውሳኔ ሰዎችን ማማከር ቀርቶ ከራሳቸውም ጋር የሚመካከሩ አይመስሉም። እንደመጣላቸው ይወስናሉ፤ እንደመጣላቸው ደግሞ ይሸራሉ። ይህንን በተመለከተ በመቶዎች የሚቆጠሩ ሰውየውን የሚፈታተኑና ግምት ውስጥ ያስገቡ ውሳኔዎችን መጥቀስ ይቻላል። ሌላው ቀርቶ ሰዎችን ለማጥቃትና ለመጉዳት ሲፈልጉ በ24 ሰዓት ሕግ የሚያስረቅቁ መሪ ናቸው። ጥቂት ምሳሌዎችን እነሆ፡-

እንደሚታወቀው በ83 ዓ.ም የሽግግር መንግሥቱ በግዮን ሆቴል ሲመሠረት ከየጎሳዎቹ የተውጣጡ ወይም ጥሪ የተደረገላቸው የጎሳ መሪዎችና የአድር ሰብሳቢዎች ሳይቀሩ እንዲመከሩና እንዲዘከሩ እድሉ ሲሰጣቸው አማራ ግን አገሩን ተዋግቶ እንዳስገነጠለና የባህር በር እንደዘጋ ወይም እየሸራረፈ ለባሉዳን የኮቴ ማረፊያ መሬት እንደሸጠ ተቆጥሮ፤ በዚች አገር ላይ ወሳኝ ሚና እንዳልተጫወተ ታሪክ ይቅር በማይለው ሁኔታ ተገልሎ፤ አንድም ተወካይ ሳይኖረው በሆያ ሆኖ ኤርትራን ለማስገንጠል ሁሉም አጨብጭቦ ያቶ መለስን ቡራኬ ተቀብሎ ተበተነ።

በዚህ ጉባዔ ላይ “ታላቁ መሪዎችን” ንግግር ባደረጉበት ወቅት “አማራ ለጊዜው ወኪል የለውም። ወደፊት ተደራጅቶ ወኪሉን እንደሚልክ ተስፋ እናደርጋለን” ሲሉ ምፀታዊ ንግግር አድርገው ነበር። ብዙም ሳይሆን በ84 ዓ.ም መጋቢት ወር ላይ መላ አማራ ሕዝብ ድርጅት (መአሕድ) ሲመሠረት ግን አቶ መለስ ወዲያውኑ የመአሕድን አባላት ማሳደድ ጀመሩ።

ሕወሓት በዚህም ሳይገታ ልክ ለአነግ ከጎኑ ኢሕዴድን እንዳቋቋመለት ሁሉ ለመአሕድም አዲስ ድርጅት እንኳን እስቲፈበርክ ጊዜ አልሰጥ ብሎት “ሁልህም ወደየ ወገንህ ቢባል ርኩት ወደ ቁርበት፤ አክንባሎ ወደ በረት

ተጠጉ” እንደሚባለው የኢሕዴድን አካላት ወደየ ጎሳቸው ከበተነ በኋላ ባህርዳር ላይ ብሔር አማራ ዲሞክራሲያዊ ንቅናቄ (ብአዴን) ተቋቋመ ተባለ። መሪውም በኋላ “ሰኳር ሲልሱ ተያዙ” የተባሉት አቶ ታምራት ላይኔ ተሾሙለት።

ተቃዋሚዎችን በተመለከተ ሲጠየቁ “ግማሽ መንገድ ድረስ ሕይወት በሆን እንቀበላቸዋለን” ብለው ነበር። በ97 ዓ.ም ካጠገባቸው ድረስ ሲሄዱላቸው ያጋዘን ጦር አዘው አስጨፈጨፏቸው! አመራሮቹንም ሊቃቅመው ወደ እስር ቤት አጎሯቸው። ይህ ትልቅ የቃል አብላትና በቃል ያለመፅናትን ነው የሚያመለክተን።

የጠ/ሚንስትር መለስን የቃል አብላትና በወሰኑት ውሳኔ ያለመፅናትን ሌላም ምሳሌ መጨመር ይቻላል። ይኸውም “የአሮሚያ ዋና ከተማ አዳማ ነው” ተብሎ ተወሰነ። ሐውልትም፣ ቤተመንግሥትም፣ የተለያዩ ግዙፍ ለዳራሾችም መጠነ ሠፊ ገንዘብ ፈሶ ተገነቡ። ይህንን ውሳኔ የአሮሞ ወጣቶችና ምሁራን “የአሮሚያ ዋና ከተማ ከዚሁ አዲስ አበባ (ፈንፊኔ) ነው” ሲሉ ተሟገቱ። በዚህ ምክንያትም ብዙዎች ተለጣፊ ስም ወይም በዚያው በአነግ እየተሳበበ የእስር ሰለባ ሆኑ። ከ300 የማያንሱ የአሮሞ የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች ከትምህርት ገበታቸው ታገዱ። ወይም ለጭራሹ ተባረሩ። የተወገዙ፣ ከሥራቸው የታገዱ፣ በማስጠንቀቂያ የታለፉ፣ ከደረጃቸው ዝቅ ያሉ ቁጥራቸው በጣም ብዙዎች ነበሩ።

የአሮሚያ ዋና ከተማ አዳማ ይሁን ከተባለና ለአሮሞ ሕዝብ ሁለንተናዊ እድገት ጠቃሚ ነው ከተባለ በውሳኔው መፅናት ተገቢ ነበር። ወይም ከመነሻው የብሔሩን አዛውንቶች፣ ምሁራን፣ ወጣቶችን ማማከርና ማሳመን ለግባብ ነበር። ይህ ባለመሆኑ 97 ዓ.ም የሕዝብ ንቅናቄ አገሪቱን ሲንጣት አቶ መለስ ከመቅፅበት እንደ ጋለ መደብ እጥፍ ብለው የተናገሩትንና የወሰኑትን ከምንም ሳይቆጥሩ፡- “የአሮሚያ ከተማ ወደ አዲስ አበባ ተመልሷል” በማለት አስታወቁ። ይህም ካንድ መሪ የሚጠበቅ አልነበረም።

አቶ መለስ የአሮሚያ ዋና ከተማ ካዳማ ወደ አዲስ አበባ ተመልሷል ሲሉ ሰልፏና የከፋት ሥንቁ የአሮሞን ሕዝብ ከቅንጅት ጋር ያስተናቁ መስፈቻው ነበር። በወቅቱ ግን ዶ/ር ብርሃኑ ነጋ “ደስታውን አንችለውም” ሲል እንጥላቸውን ዱብ አደረገው። የጠ/ሚንስትሩን አቋም ተለዋዋጭነትና በወሰኑት ውሳኔ የማይፀኑ መሆናቸውን የበረሃ ጓዳቸው የነበሩት አቶ ስዩ አብርሃ እንዲህ ይሏቸዋል፡-

“አቶ መለስ ሲከራከር ለመርህና ለእውነት ብዙም አይጨነቅም። በወቅቱ ለያዘው ክርክር ትንሽም ቢሆን ይረዳኛል ብሎ ካመነ መርህንና እውነትን ገልብጦ የሚያነብ ነው። . . .” (ነፃነትና ዳኝነት በኢትዮጵያ አቶ ሰዩ አብረሃ ገጽ 20-21) እንግዲህ “ታላቁ መሪዎችን” እንዲህ ያለ አቋም ያላቸው መሪ ነበሩ።

“የታላቁ መሪዎችን ራእይ!”

በመጀመሪያ ደረጃ ራእይ ምንድን ነው? የግዕዙ ቃል አንዲህ ይለዋል። “አትኩሮ መመልከት፣ ልብ ብሎ ማየት፣ በሕልምና በውን መሀከል በተመሥጦ አንድን ረቂቅ ነገር ለይቶ ማየት” ይላል። የእንግሊዘኛው (OXFORD English Dictionary) በበኩሉ “some thing seen in the imagination or in dream . . . wisdom in planning . . .” ይለዋል።

እንግዲህ ስለጽንሰ ሐሳቡ ይህን ያህል ካልን ወደ መሠረታዊ ጉዳዩ ስንገባ አያንዳንዱ ሰው ይነሰም ይብዛ እንዳቅሙ ያጭርና የረጅም ጊዜ እቅድ ይኖረዋል። ይህንን እቅድም ለማሳካት ለጊዜው ያልጨበጠው ነገር ግን ነገ አሳካዋለሁ የሚለው መልካም የሆነ ራእይ ይኖረዋል። ይህ ራእይም የተቀደሰና ከመንፈሳዊ ሕይወት ጋር የተቆራኘ በመሆኑ “የሐንሰ ወልደ ነገድጓድ ራእይ” እየተባለ እንደሚጠቀሰው ዓይነትም በተስፋ የሚጠበቅ ይሆናል።

ራእይ ባገር መሪ ደረጃ ሲሆን ደግሞ ሠፊና ጥልቀት ያለው ነው። የሚሉዮችን ራእይ አቅፎ ወይንም ጠቅልሎ ስለሚይዝ ያገር ራእይ ነው ተብሎ ይታመናል። መልካምና ቀና ራእይ ያላቸው መሪዎችም አገራቸውን ወደፊት ሊመጣና ሊደርስ ከሚችል ጥፋት አስቀድመው በመገንዘብ ሊታደጉ ይችላሉ። መጥፎና እኩይ ራእይ ያላቸው መሪዎች ከሆኑ ደግሞ እነሱ ራሳቸው የጥፋቱና የውድመቱ ምንጮች ወይንም መነሻዎች ይሆናሉ። ለዚህ ጥሩ ምሳሌ የሚሆኑን ሂትለርና የኢራቁ መሪ ሣዳም ሆሴን ናቸው።

የሂትለር ራእይ በዘር ላይ የተመሠረተ በመሆኑ የሌሎችን መብት እንዳለ ደፍጥጦ ጀርመንን የዓለም ኃያል አገር ማድረግ ነበር። ሣዳምም ራሳቸውን የዐረቡ ዓለም መሪ በማድረግ ኢራቅን ማግነን ነበር። በዚህ ምክንያትም ሁለቱም መሪዎች ብቻቸውን ሳይሆን አገራቸውንም ለውጭ ወራሪ ኃይሎች አጋልጠው ጠፍተዋል።

ስለራእይ ስናነሳ ካለፉት ነገሥታት መሀከል አፄ ቴዎድሮስ በግንባር ቀደም ይታወሱናል። አፄ ቴዎድሮስ ሦስት ታላላቅ ራእይዎች ነበሯቸው። እነሱም፡-

የመጀመሪያው ራእይቸው በመሣፍንት ተከፋፍላ እየታመሠች ያለችን አገራቸውን አንድ አድርገው ባንድ የማዕከላዊ መንግሥት ጥላ ሥር

ማጠቃለልና ገናን አገር መመሥረት የሚል ነበር። ቴዎድሮስ ይህንን ራእያቸው ሲያደርጉ ከባድ ተነሥተው አልነበረም። ያዘመን ቅኝ ገዥዎች አፍሪካንና ሌላውን ዓለም እንደ ቅርጫ ሥጋ እየተቀራመቱ የነበሩበት ወቅት ስለነበር ኢትዮጵያንም አንድ ቀን ሊወሯት ይችላሉ የሚል ሥጋት ነበራቸው። በመሆኑም አንድ ሆኖ መመከት እንደሚቻል አመኑ።

አፄ ቴዎድሮስ ሁለተኛው ራእያቸው ከውጭ የጦር መሣሪያ ገዝተው እነዚያን ቅኝ ገዥዎች መመከት እንደማይችሉ ግንዛቤ ነበራቸው። ከውጭ ገዝተው ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ቢያስቡ እንኳን ፈተናው ቀላል እንደማይሆንም ተረድተዋል። አንደኛ ወደቦቹ እንዳሁኑ በባዕዳን እጅ ተይዘውባት ነበር። ሁለተኛ አገራቸው በዐረቦች ዙሪያውን የተከበበች በመሆኗ ወደ መሀል አገር የጦር መሣሪያ ገዝቶ የማስገባቱ ነገር ተስፋ አሥቆራጭ እንደሚሆን አልተሠወረባቸውም።

ሌላው ችግር የጦር መሣሪያውን አምራችቹና ሻጮቹ እነዚሁ ቅኝ ገዥዎች መሆናቸው ነበር። እናም መገደያቸውን ለገዳዮቻቸው ያውም ቅኝ ለማድረግ እጩ ላደረጓት አገር በተፈለገ ጊዜና መጠን ሊሸጡላቸው እንደማይፈልጉ በማመናቸው ባገር ውስጥ፣ ባገር አፈር አስቀልጠው የጦር መሣሪያ ኢንዱስትሪ ለማቋቋም ቆርጠው ተነሱ።

ያሰቡትን ከግብ ሣይደርሱ የአእምሮ ረፍት የሌላቸው ቴዎድሮስ የሃይማኖት መልዕክተኞች ነን ይሉ የነበሩትን ምእራባውያን ሚሽኒሪዎችን በማባበልም፣ በማስፈራራትም፣ በማስገደድም ጋፋት ላይ የጦር መሣሪያ ማምረቻ ኢንዱስትሪ አቋቋሙ። ይህንንም ሲያደርጉ አበሻዎችን እንዲለማመዱ አብረው እንዲሠሩ አዘዙ። ይህ ራእያቸውም ተሳክቶላቸው ሰባቶፖልንና አነስተኛ አዳፍኔዎችን አሠሩ።

ሰባሰቶፖል ከጄኔራል ናፔር ጋር መቅደላ ላይ በመጨረሻ ሰዓት ሲዋጉ አንድ ጊዜ እንደተተኮሰበት መፈንዳቱ ይነገራል። የሚያሳዝነው ግን ውጥን ራእያቸው ወራሽ ወይንም አሥቀጣይ አጥቶ መከኖ ቀርቷል።

ያፄ ቴዎድሮስ ሦስተኛው ራእያቸው ኢየሩሳሌምን ከቱርኮች ነፃ ማውጣት የሚል ነበር። ቴዎድሮስ አንዳንድ ጊዜ ሞቅ ባላቸው ጊዜ፡- “የኢትዮጵያ ባል የኢየሩሳሌም አጮኛ!” ይሉ ነበር ይባላል። አድናቂዎቻቸውም በበኩላቸው፡-

“ታጠቅ ብሎ ፈረስ ካሣ ብሎ ስም አርብ አርብ ይሸበራል ኢየሩሳሌም!” እያሉ ያነቃቋቸው ነበር። “አርብ አርብ ኢየሩሳሌም ይሸበራል” ሲሉም

ጌታችንና መድኅኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለው ዓርብ ቀን ስለነበር ያንን ለመዘከር እንደነበር ይታወቃል።

ያቶ መለስ እውነተኛ ራእይ

አቶ መለስ እውነት አሁን አድናቂዎቻቸው እንደሚጮሁላቸው ያሉ ለኢትዮጵያ ራዕይ የነበራቸው መሪ ነበሩ? የሚል ጥያቄ ብንጠይቅ መልሱ ግርምትን የሚፈጥር ይሆናል። ለማንኛውም ራሳቸው የጻፉትን መጽሐፍ በመጀመሪያ በጥንቃቄ አንብቦ ትክክለኛና ሀቀኛ ፍርድ መሥጠት ነው። እነሆ፡-

«—አብዛኛው የኢትዮጵያ ሕዝብ በኤርትራ ጥያቄ ላይ ትክክለኛ አቋሙን እንዲወስድ ከሚያምታቱትና እንቅፋት ከሚሆኑበት ነገሮች መሀከል አንደኛው ጥያቄውን አስመልክቶ ያለው እውቀት ዝቅተኛ መሆኑ ነው። ይህም የኢትዮጵያ የገዥ መደቦች ሆነ ብለው የሚያስፋፉት የውሸት ታሪክና አጉል ፕሮፓጋንዳ ሰፊው የኢትዮጵያ ህዝብ የኤርትራን ህዝብ ጥያቄ ትክክለኛነት በሚገባ እንዳያነሳና እንዳይገነዘብ አድርጎታል። ...ኤርትራ የኢትዮጵያ አካል ነች። ይህቺን ከቀድሞ ጀምሮ የኢትዮጵያ አካል ሆና የቆየችን ክፍለ ሀገራችንን ኢምፔሪያሊስቶችና የዓረብ ሀገሮች ገንጥለው ሊወስዷት ነው። የነዚህ ኢምፔሪያሊስቶች ቅጥረኞች የሆኑ ጥቂት ኤርትራውያን ወንበዴዎችም ተሰብስበው ይወጉናል። የሚለው አጉል ፕሮፓጋንዳ በኢትዮጵያ ሕዝብ ጭንቅላት ውስጥ የፈጠረው ተጽዕኖ ዝቅተኛ ግምት የሚሰጠው አይደለም።

“ይህንና ይህን የመሳሰለውን መሠረተቢስ የውሸት ፕሮፓጋንዳና የታሪክ ትንታኔ በመፃረር (በመቃወም) ተጨባጩንና ሐቁን በማውጣት የኤርትራ ድርጅቶችና የኢትዮጵያ ዲሞክራቲክ ኃይሎች ጭምር (ሕወሓትን ለማለት ነው) ያደረጉት ጥረትና ትግል የማይናቅ ቢሆንም መደረግ ከነበረው ጋር ሲነፃፀር ግን መጠኑ በጣም አንስተኛ ነው። ሆኖም ይህን በመሳሰለው የገዥው መደብ የውሸት ፕሮፓጋንዳ ተጋርዶ በኤርትራ ሕዝብ ጥያቄ ላይ ትክክለኛና የጠራ አቋም ከመውሰድና ድጋፉን ከመሥጠት የተቆጠበበት ኢትዮጵያዊ ቁጥር ዛሬም ቢሆን ብዛት ያለው ሆኖ ይገኛል።

“ከፍ ሲል ከተጠቀሰው የውሸት ፕሮፓጋንዳ እምብዛም የማይለይና ብዛት ላላቸው ኢትዮጵያውያን በኤርትራ ጥያቄ ላይ አቋማቸውን

እንዲወሰዱ እንቅፋት ሆኖ የሚገኘው ሌላው ምክንያት ቢኖር በአንድነት ላይ ያላቸው አመለካከት የተሳሳተ መሆኑ ነው።

“የኢትዮጵያ ገዥ መደቦችና አነፍናፊዎቻቸው የሰፊውን ሕዝብ ሐቀኛና ትክክለኛ ያንድነት ፍላጎትና ስሜትን መሠረት አድርገው ኤርትራ ከተገነጠለች ወደብ አጥተን ጉረሯችን እንደዘለን (እንታነቃለን)፤ የኤርትራ መሬት ተገንጥሎ መውሰዱ ነው፤ የኢትዮጵያ አንድነት መናጋቱ ነው፤ ስለዚህ አስከመጨረሻው የደም ጠብታ ተዋግተን ኤርትራ የኢትዮጵያ አካል እንደሆነች ለዘለዓለም ማቆየት አለብን፤ የሚል አገል ፕሮፓጋንዳና ከፍተኛ ቅስቀሳ በማካሄድ ሰፊው ሕዝብ ባንድነት ጥያቄ ላይ የተሳሳተ አመለካከት እንዲወሰድ አድርገውታል።”

(የኤርትራ ሕዝብ ትግል ከየት ወደየት? ደራሲ ተጋዳላይ መለስ ዜናዊ ገጽ ከ29-31)

አቶ መለስ የምትፈረከሰዎን ኢትዮጵያ ዓይኖቻቸውን ጨፍነው በሕልናቸው ሲመለከቱ

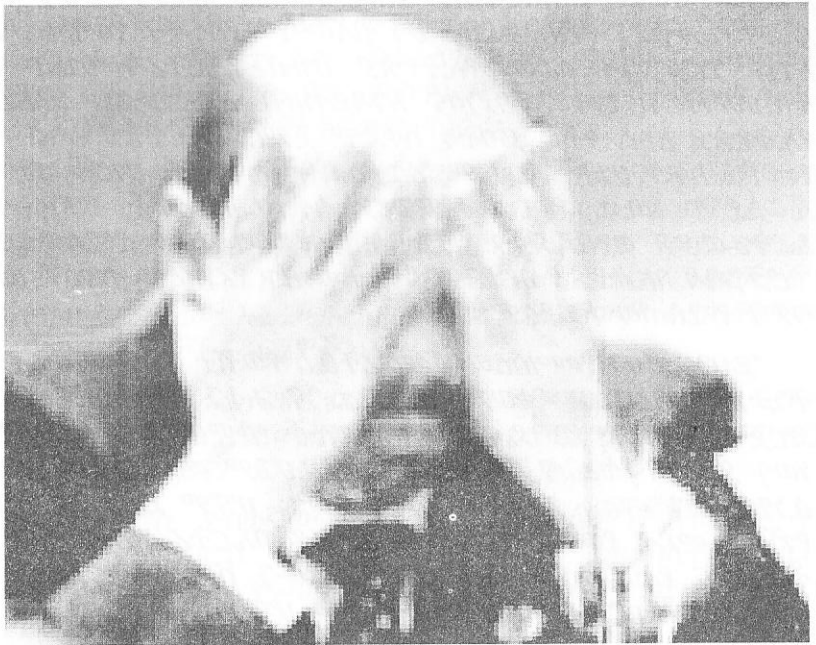
እንግዲህ ከዚህ በላይ እንደተመለከትነው አቶ መለስ ገና ከማለዳው በለጋ እድሜያቸው የዩኒቨርሲቲ ትምህርታቸውን አቋርጠው በረሃ የገቡት የኢትዮጵያን ሕዝብን ከጭቆና አገዛዝ ለማላቀቅ ሳይሆን የናት አገራቸውን አርትራን ከኢትዮጵያ ለማስገንጠልና ለማስገንጠል ነበር። ይህ እውነት ነው። አቶ መለስ ኤርትራን ካስገነጠሉም በኋላ እስከ አለተ ሞታቸው ድረስ ለዚያች ላስገነጠሏት የአናት አገር እጅግ አድርገው ታትረዋል። ሀቁና እውነተኛ ራእያቸውም ኤርትራን ከኢትዮጵያ አስገንጥለው ኢትዮጵያን ወደብ አልባ አድርጎ ወደ ድህነት አዘቅት ማዳፋት ስለመሆኑ ወደፊት ደረጃ በደረጃ የምናየው ይሆናል። በነገራችን ላይ የቋንቋ አጠቃቀማቸውም አብሯቸው ያደገና የጥላቻ መግለጫቸው መሆኑን ከዚህ ላይም ሥነ ምግባር በጎደለው ሁኔታ ሲጠቀሙበት እናስተውላለን። “አነፍናፊዎቻቸው! . . .” እያሉ ለወሻ በሚገለጹበት ቋንቋ መግለጻቸው ያስቅቃል። በተረፈ ግን አቶ መለስ ገና ከጧቱ ወደ በረሃ ሲገቡ ይዘውት የሄዱት ራእይ ኤርትራን ማስገንጠል ለመሆኑ ብዥታ በጭራሽ አይፈጥርብንም። በዚህ ጥራዙ ባበጠ መጽሐፍ ውስጥም አንዲት መሥመር እንኳን ስለኢትዮጵያ በጎ ነገር አልገፋም። ባንጻሩ ሰፍር የምናገኘው ነገሥታቱን እጅግ በወረዳና በቆሽሹ ቃላት ታሪካቸውን ማንቋሽሽና ማጥላላት፤ አንድነትንና ኢትዮጵያዊነትን የሚፈታተኑና ጨርሰው የሚገዱ ሐሳቦችን ነው የምናገኘው። ይህ ሁሉ ጥረታቸው ኤርትራን ለማስገንጠልና የግንጠላውን ድራማ ደግሞ ሕጋዊና እውነት ለማስመሰል ነው። እንዲህ ሲሉም ሊያሳምኑን ይሞክራሉ፡-

“የኤርትራ ችግር የቅኝ ግዛት ችግር ነው። ቅኝ ገዥዎም ኢትዮጵያ ነች” ይሉናል። (አንደ ላይኛው)

ሌላ ማስረጃ እነሆ፡- “ሕወሐት ደርግን ለመጣል ከሻዕቢያ ጋር መተባበሩ ይታወቃል። ከሻዕቢያ ጋር ተባብራችሁም የኢትዮጵያን ሠራዊት አፍርሳችኋል። አሁን ሌሎች ከሻዕቢያ ጋር ተባብረው እናንተን ቢገጥሟችሁ ለምን ይከፋችኋል?” የሚል ጥያቄ ቀርቦላቸው ሲመልሱ፡-

“ከሻዕቢያ ጋር አብረን የደርግን ሥርዓት ለመጣል የታገልንበት ሁኔታ እንዳለ የማይካድ ነው። የማይካድ ብቻ ሳይሆን የምንኮራበት ታሪካችንም ነው። . . .” ይሉናል። አሁንም መቆርቆራቸውን ሲነግሩን፡-

“የኤርትራ ሕዝብማ ነፃነት ካገኘ በኋላ ባርነት በላይ ላይ ተጭኖበታል። አሁን በገፍ ነው ወደ ኢትዮጵያና ወደ ሱዳን እያሸሸ ያለው” (መለስ ከልጅነት እስከ እውቀት ገጽ 73-76 በትኩረት ባህታ)

አቶ መለስ የምትረረክከሰዋን አትዮጵያ ዓይኖቻቸውን ጨፍነው በኤሲናቸው ሲመለከቱ

የሚገርም ነው፤ ተቀግቶ እስጃጥሎ ባርነት በላዩ ላይ ማስጫን? ኤርትራውያን ቢሆኑሱ ጠልተዋት፤ ንቀዋት ከተገነጠሉ በኋላ እንዴት ተመልሰው ቅኝ ትገዛቸው ወደ ነበረችው አገር ይመጣሉ? ማነን ተማምነው ነው?

በመሠረቱ አቶ መለስ ለኤርትራ የነበራቸውን ራእይ ከዚህ በላቀ መልኩም መመልከት ይቻላል። ኤርትራ በድፍረት ባድሜን በወረረችን ጊዜ ሳይቆረጡ የቆረጡ መስለው በተወካዮች ምክርቤት ፊታቸውን አልሀ የተናነቃቸው በሚመስል ሁኔታ አንዲት ወረቀት እያጠፉ እየዘረጉ እንደገና እየቀደዱ “ይች ወረቅት በመጀመሪያ ወደነበረችበት መመለስ አለባት” እያሉ ያዙኝ ልቀቁኝ ሲሉ ጨርሱ! ቀይ ባሕር የሚያቆማቸው አይመስሉም ነበር። ይህንን ሁሉ የደንፋታ ንግግር በተወካዮች ምክርቤት ፊት ያደረጉት ወደ ጦርነት ከመገባቱ በፊት ጉዳዩ በግልግል (በሽምግልና ይታይ) የሚል ሐሳብ ቀርቦላቸው ስለነበር ነው። ታዲያም ያን ሰሞን በሳቸው የደንፋታ ንግግር የተሞላች አንዲት ወይዘሮ ባንድ የባድሜን በግፍ መወረር በተደረገ የተቃውሞ ሰልፍ፡-

መሌ ምን አለ
አገሬን ለሰው አልሰጥም አለ!”

ሴትየዋም፣ ተቀባዩ ሰልፈኛም መሌ ኤርትራን ተዋግተው ያስገነጠሉና የባሕር በር ያሳጡ መሆናቸውን የሚያውቁ አይመስሉም። የሚገርም ነው። የኢትዮጵያ ሕዝብ ሁልጊዜ ባፈጮሌዎች የሚነዳ መሆኑ ግን ያሳዘናል። ከታሪክ ወይንም ካለፉ ድርጊቶች አለመማሩ ደግሞ የበለጠ ያናድዳል።

ኢጣሊያ በ1928 ዓ.ም በግፍ ወራን ባሸናፊነት አገራችን በተቆጣጠረችበት ወቅት እንዲህ እንዳሁኑ አንዳንድ ለሆዳቸው ቀድመው ያነበደዱ ባንዳዎች እንደ አሸን ፈልተው ነበር። እናም በሰላሙ ጊዜ ከጌቶቻቸው ፊት ተኮፍሰው በመቀመጥ ጠጅ በብርሌ ያንቆረቁሩ፤ ጮማ እንደ ጎመን ይቆርጡ የነበሩ ሁሉ ባንድ ጊዜ ግልብጥ ብለው አገራቸውንም ጭምር በመከዳት ለሞሶሊኒ ጭፍሮች የጌታ በማደር ሞሶሊኒንና አገዛዙን ማወደስ ጀመሩ። ለምሳሌ፡-

የባንዎድሩ (ያሁኑ ደቡብ ጎንደር) ገዥ የራስ ጉግሣ ወሌ አባ ደልድል (ደልድል የፈረሃቸው ስም ነው) ራስ ጉግሣ የንግሥተ ነገሥታት ዘውዲቱ ምኒልክ ባለቤት የነበሩት ናቸው። የኒህ ስመ ጥር ማሲንቆኛ (ቅምጥል) በዚያን ዘመን አጠራር “አዝማሪ” ቀኛዝማች ምስጋናው፤ ልብ እንበል፤

ቀኛዝማች ምስጋናው የተከበረና ባለማዕረግ (ባለቀሚስ) ነበር። ተራ አዝማሪ አልነበረም። እናም የሚከተለውን ማንነራነሩ ይነገርለታል፡-

“ገብሬ ገብሬ ነጭ እንጨቴ ወጣ
ከአንግዲህስ ወዲያ በገንዘቡ አዳሪ ሞሶሊኒ መጣ!
በሰማይ በራሪ በምድር ተሸከርካሪ
ሞሶሊኒ መጣ በገንዘቡ አዳሪ!” በማለት አሞካሽቶት ነበር።

ሊቀ መኳስ ቀኛዝማች ምስጋናው ሞሶሊኒን እንዳሞገሰው በገንዘቡ አዳሪም፣ ነፃ አውጭም አልነበረም። ኢትዮጵያን ለመውረር የመጣው ገንዘብ ለመዘረፍ፣ ጥሬ ሀብቷን ለመቀራመት ነበር። አዳሩ ግን አርበኞች እያየሉ ሲመጡ እነሱን ብርታትና ሞራል የሚሰጧቸው አዝማሪዎች ናቸው በተባለ ጊዜ ጀኔራል ናዚ (የሰሜን ኢትዮጵያ ገዥ የነበረው ነው) “አዝማሪዎችን ለቅማችሁ አምጡልኝ” ብሎ ቀጭን ትእዛዝ ባስተላለፈ ጊዜ ቀኛዝማች ምስጋናው 15 መስል ጓደኞቹን ይዞ፣ ማሲንቆውንና አጭር ባለሣንጃ መስኮቶውን አንግቦ በረሃ በመግባት ካርበኞች ጋር በመቀላቀል በሰላም ጊዜ አርበኞችን በማሲንቆው እያጫወተ በፍልሚያ ወቅት ደግሞ በመስኮቶው ብልቁባሾችንና ባንዳዎችን ማጫወቱ ይተረክለታል።

በመሠረቱ “መሌ ምን አለ አገሬን ለሰው አልሠጥም አለ!” የሚለው ሙገሳ ቀኛዝማች ምስጋናው ለሞሶሊኒ “በገንዘቡ አዳሪ!” ብሎ ካወደሰው ጋር የሚመሳሰል ነው። ስለ እውነት እንመስከር ካልን ፋሽሽትነታቸው እንደ ተጠበቀ ሆኖ “መንጌ ምናል አገሬን ለሰው አልሠጥም አለ!” ቢባል ሀቅ ነበር። ባጭር ጊዜ ውስጥ 300ሺ ሚሊሺያ ሠራዊት አሠልጥነው ዜብራ የመሠለ መለዩ አልብሠው የሰማሊያን ወራሪ ሠራዊት ረግጠው አስወጥተዋል። ኤርትራን ላለማስገንጠልም ከገንጣዮችና ካስገንጣዮች ጋር ተናንቀዋል። አቶ መለስ ግን መባል የነበረባቸው “መሌ ምን አለ? ኤርትራን ሳለስገነጥል አልተኛም አለ!” ቢባል ነበር እውነት የሚሆነው። የዚህን እውነተኛነት ቀጥለን ደግሞ እንመልከት።

ኤርትራ ባድሜን በድፍረት ወራ ከምሽግ ማጠናከር ጀምሮ አይደር ት/ቤትን በጦር ጀት በመደብደብ እጅግ ዘግናኝና ትውልድ ሊረሳው የማይችል አረመኔያዊ አሣፋሪ ድርጊት በአንቀቅላዎች ላይ ፈፀማለች። በዚህ ወቅት ለመከላከልም ሆነ መልሶ ለማጥቃት የጦር ጆቶች ከራሺያ ይዘዙ ወይንም እንግዘ ሲባሉ አቶ መለስ ሺረ እንዴት ተደርጎ በማለት ጆቶቹ እንዳይዘዙ አጥብቀው ተሟገቱ።

“ወዳጆቻችን አሜሪካኖች ይከፋቸዋል፤ ማዕቀብ ይጥሉብናል ወዘተ...” በማለት በቂ ያልሆኑ ምክንያቶችን እየደረደሩ የጦር ጀቶቹ እንዳይገዙ ተከራክሩ።

ያቀረቧቸው ምክንያቶች በቂና አጥጋቢ ባለመሆናቸው ሌላ አሳማኝ ምክንያት እንዲያቀርቡ ሲጠየቁ የሚከተለውን አቀረቡ:-

“አፄ ቴዎድሮስ የወቅቱ ልዕላ ጋያል ከነበረችው የእንግሊዝ መንግሥት ጋር መጠላታቸው ስህተት ነበር። ይህ ስህተታቸው ደግሞ ሕይወታቸውን ለማጣት ምክንያት ሆኗል። አፄ ምኒልክ ደግሞ ካድዋ ድል በኋላ ኤርትራን ለኢጣሊያ የሚለቅ ውል በመፈረም የኢትዮጵያን ሉዓላዊነት አሳልፈው ሰጥተዋል...” በማለት የተናገሩትን አቶ ሰዩ አብርሃ “ነፃነትና ዳኝነት በኢትዮጵያ” በተባለው መጽሐፋቸው በገጽ 20-21 ገልፀውታል።

“... አፄ ምኒልክ የውጫሌን ውል አልቀበልም ብለው ዓድዋ ላይ ያሰመዘገቡትን የነፃነት ድል አቶ መለስ ገልብጦ አቀረበልን። አፄ ቴዎድሮስ ለኢትዮጵያ ሥልጣን የነበራቸውን ራሳይ በዚህ ስብብ ከፈረንጅ ጋር የገቡትን አተካራ መቅደላ ላይ መሸንፋቸውን ሲገነዘቡ የኢትዮጵያ መሪ በፈረንጅ ተማረክ የሚል አሳሳቢ ታሪክ ላለመተው በገዛ ሽጉጣቸው ሕይወታቸውን ማጥፋታቸውን በኢትዮጵያ ሥነ-ልቦና የተወውን አይበገሬነት ትቢያ ላይ ጥሎ ባጥፍቶ ጠፊነት ፈረጃቸው...” ሲሉ በተጠቀሰው መጽሐፍ በተመሳሳይ ገጽ ገልፀውታል።

እንግዲህ “ታላቁ መሪዎችን” ለኤርትራ የነበራቸው እውነተኛ ስሜትና ራሳይ የተጠቀሰው ነበር። አገራችንን ከተቃጣብን ወረራ ለመከላከል ተዋጊ የጦር ጀቶች እንግዛ ተብለው ሲጠየቁ ዘመን ተሻግረው አፄ ቴዎድሮስንና አፄ ምኒልክን በመወንጀልና አግባብነት በሌለው ጉዳይ በመሠንቀር የጦር ጀቶቹ እንዳይገዙ ተከራክሩ። ይህንን ሀቅስ በምን ማስተባበል ይቻል ይሆን? ይህ ሁሉ ዙሪያ ጥምጥምና አሰጥኦባ የጦር ጀቶቹ ተገዝተው ኤርትራ እንዳትነካ ለማድረግ ነበር። ከተነካች ደግሞ ያፄ ቴዎድሮስና ያፄ ምኒልክ አጣ ይጠብቀናል ለማለት ነው።

በዚህም አሉ በዚያ በድምፅ ተሸንፏና ጀቶቹ ተገዙ። ኤርትራም ቀመሰች፤ አቅማንም አወቀች፤ ይሁን እንጂ አሁንም “ታላቁ መሪዎችን” አልተኙም ነበርና ያዛዥነት ሥልጣናቸውን ተጠቅመው ጦሩ ይዘታውን ለቆ እንዲመለስ ትእዛዝ ሠቁ፤ ጦሩም አንጄቱ እያረረ ተመለሰ። “የታላቁ መሪዎችን” ፕሮፓጋንዳስቶች ይህንንስ በምንና በነማን ያሳብቡት ይሆን? አሁንም

እንጠይቅ። “የታላቅነትና የጀግንነት” መስፈርቱ ምንድን ነው? አጥብቃችሁ ጠይቁ።

እንግዲህ “የታላቁ መሪዎችን” እውነተኛ ራሳይ ለእናት አገር እንጂ ላባት አገር እንዳልነበር እስካሁን በትንሹ የጠቃቀስኳቸው ከበቂ በላይ ማረጋገጫዎች ናቸው። ለኢትዮጵያ ራሳይ ነበራቸው ከተባለም የብተና ራሳይ እንደነበር ጣታቸውን የሚጠቡ ህፃናት ጠንቅቀው ያውቁታል። ያልተከሰተላቸው በጥቅም ናላቸው የዘረና ፍርፋሪ የሚለቃቅሙት ብቻ ናቸው።

“ዓባይን የደፈረ ጀግና!”

ዓባይ ዛሬ እንደ አዲስ ነገር ወይም እንደ ብሔር ብሔረሰቦች ከ83 ዓ.ም ግንቦት 20 ቀን ወዲህ ተፈልጎ እንደተገኘ ወይም እንደፈለቀ ተቆጥሮ ተራ ውደሳ በፕሮፓጋንዳ እንደሚሻገረው ያለ ወንዝ አይደለም። ዓባይ የወንዞች ሁሉ ንጉሥ፤ የኢትዮጵያ መልካምድር ሲፈጠር አብሮ የተፈጠረ ታላቅ ወንዝ ነው። በመሠረቱ ዓባይን ለማወደስና ስለዓባይ ለመተረክ ወይም በዓባይ ለመኩራት በቅድሚያ የመቶ ዓመትን ታሪክ ከአለም ልዩ ፍቆ አውጥቶ በኢትዮጵያዊነት ማመንን ይጠይቃል። አለበለዚያ የብልጦች ኩሸት ከመሆን አያልፍም።

ዓባይ ለግብፃውያን ደግሞ የተለየ ትርጉም አለው። ሕይወታቸው ነው። ለብዙ ሺ ዓመታትም እንደ ዓምላካቸው ይቆጥሩት ነበር። ከኢትዮጵያ ይዘት በሚሄደው ጥቁር በረቦር አፈር ምክንያት ነቢዩ ሙሐመድ ከሜካ ወደ መዲና እስከ ተሰደዱበት ጊዜ ድረስ የቀናቸው መቁጠሪያም ነበር። በፈርዖኖች ጊዜም እስከ 17ኛው ክፍለ ዘመን ድረስ ወይም የስኩቲቭ ተወላጅ ጀምስ ብሩስ ወደ ኢትዮጵያ መጥቶ የመነሻ ምንጩን እስካረጋገጠበት ድረስ በግብፃውያን ዘንድ የዓባይ መነሻ ምንጭ ከጨረቃ ተራሮች ሥር ነው ብለው ያምኑ ነበር። ለዚህም ነበር “ያምላክ ስጦታ” ብለው ያምኑ የነበረው።

ዓባይ ለግብፃውያን መዝናኛቸውም ነው። ከዚያ በረሃ ከዓባይ እየተጨለፈ የሚነፍሰው ርጥብታማ አዘል አየር ከምግብ የበለጠ ሕይወት ይሰጣቸዋል። የፈርዖን ልዕልታት መሸት ሲል ከፍቅረኞቻቸው ጋር ወይም ደንገጦሮቻቸውን እስከትለው በዓባይ ወንዝ ዳርለዳር ይንሸራሸራሉ፤

ይዘናናሉ፤ ድምፁን ሳይሠማ እየተገለመለመና በነፋስ ግፊት ሸቅብ ሸቅብ እየጋለበ፤ እየጋሸበ ሲነጥር ትንግርትን ይፈጥርባቸዋል፤ ይመስጣቸዋል፤ ጨረቃ ካለች በትዝታ ወይንም በሐሳብ ልጓም ተሰበው ወይንም ጠልቀው ወደ ሰማይ በማንጋጠጥ የመነሻ ምንጩን ለማየት የጨረቃ ተራሮች ብለው በሕሊናቸው የሣሏቸውን ይማትራሉ። በምሽት የከዋከብቶች፣ የጨረቃዎ ብርሃን ከውሃው እየነጠረ የሚፈጠረው ሕብረ ቀለም ሲንፀባረቅ የወርቅና የእንቁ ፍንጥቅጣቂ ወይንም ፍንጣሪ ጭብር ብርታ ያማልላቸዋል። ለዚህም ነበር የፈርዖን ልዕልት ደንገጦርቿን አስከትላ ስትንሸራሸር ህፃኑ ሙሴን በቅርጫት ተጥሎ ሲንገላፈፍ ያገኘቸው። በነገራችን ላይ ነፃ አውጭው ሙሴ ዲዳ ነበር።

ወደ አገራችን ስንመለስ ደግሞ ዓባይ ለኢትዮጵያውያን ልዩ ክብርና ሞገስ አለው። ኢትዮጵያ እንደ ሀገር ከተፈጠረች ጀምሮ ዛሬም ድረስ እጅግ የበዙ ውዳሴዎችና ሙገሳዎች ዘንበውለታል፤ እየዘነቡለትም ነው። ተቅራርቶለታል፣ ተፎክሮለታል፣ ተዘፍኖለታል፣ ተለቅሶለታል፣ ተመልከቦለታል፣ ተደግሶለታል፣ ዛሬም ይህ ክብር አልቀነሰበትም።

“ዓባይ ጉደል ብለው አለኝ በታህሣሥ
የማን ልብ ይቻላል እስከዚያው ድረስ!
አንች ዓባይ ማዶ
እኔ ወዲህ ማዶ አንገናኝም ወይ ገደሉ ተንዶ!”

የጥንት ነገሥታት ዓባይን ለመገደብ ያላለሙት ህልም አልነበረም። ዳሩ ግን “ዓባይን በጭልፋ” እየሆነባቸው ከምኞት አላለፉ።

አፄ ፋሲል ለመጀመሪያ ጊዜ በዘመናቸው በሞጣ በኩል ከቤጌምድር ጋር የሚያገናኛቸውን ግዙፍ ድልድይ አሠርተው ነበር። ይህ ድልድይ እስከ ዘመናችን ድረስ የዘለቀ ነበር። በጠላት ወረራ ወቅት የጎጃምና የቤጌምድር አርበኞች በጧት በማታ እንዳይገናኙ ወይንም ካንዱ ከ/ሀገር ወደ ሌላው እንደፈለጉ እየፋኑ ጠላትን እንዳያርበደብዱት የለየላቸው ባንዳዎች አፈረሱት። ዛሬ አሻራው ተጎርዶ ይገኛል።

ዓባይ ያነዩ አንኳን ምንም ዓይነት የቴክኖሎጂ ብልጭታ ባገራችን ባልታየበት ዘመን አፄ ፋሲል ድልድዩን በማስገንባታቸው “ዓባይን የደፈሩ ጀግና ንጉሥ” አልተባሉም። ለምን ቢባል በዚያን ጊዜ አንዳሁኑ ምላስ አልረዘመም ነበርና። ሕዝቡ የንጉሡ፣ ንጉሡም የሕዝቡ በመሆናቸው የድብብቆሽ ጨዋታ አልነበረም። ይህ ባይሆን ኖሮ አፄ ፋሲል “ዓባይን

የደፈሩ ጀግና ንጉሥ” ለመባል በዘመናቸው የድልድዩ መሠራት በቂ የሆነ ምክንያት ነበር። ያም ሆኖ ነገሥታቱ በየዘመናቸው ዓባይን ለመገደብ ሲያልሙ ኖረዋል። ዓባይ ግን ሰዎችን ጨምሮ እንስሳትን፣ አፈሩን፣ ሣር ቅጠሉን ግንዱን ከቋጢኝ ጋር እያላጋና እያተራመሰ፣ እያግበሰበሰ ወደ ሱዳንና ግብፅ ያጉዛል። ኢትዮጵያውያን ለዚህም ሥነ ቃል አላቸው።

“ዓባይ ማደሪያ የለው ግንድ ይዞ ይዘራል!” ይሉታል። ሜድትራኒያን ባሕር ገብቶ የሚተኛ መሆኑን በዚያን ዘመን አያውቁም ነበር።

ዓባይ ለኢትዮጵያውያን ምንም ጥቅም ባይሠጣቸውም ይከሩበታል፤ ይመኩበታል። በተለይ ጎጃሞች ከናትና ካባታቸው የበለጠ ሰለእውነት ለመናገር ሲፈልጉ “ግዮንን!” በማለት ይምሉበታል። ዓባይ ለጎጃሞች ኩራት ከመሆኑ የተነሣ በያመቱ ከግንቦት ወር ጀምሮ እስከ ሰኔ ወር መጨረሻ ከነጭ ዶሮ እስከ ነጭ ኮርማ ድረስ እንደየ አቅማቸው በወልና በተናጠል እያረዱ ያቋድሱታል። በነዚህ በተጠቀሱት ወራት ያባይ ዳርለዳር ትርምሱና ጫጫታው፣ ሁካታው፣ ለርዱ ማቋደሻ በያቅጣጫው ከላይ እስከታች የሚጨሰው ጭስ በራሱ የሀምሌን ጉም ይመስላል። ለእንግዳ ደራሽ ትእንግርት ነው የሚሆንበት።

ዓባይ ጀምስ ብሩስ እንዳረጋገጠው ከሆነ የመነሻ ምንጩ በምእራብ ጎጃም ስከላ ወረዳ ግሽ ከምትባል ትንሽ ተራራ ስር ነው።

ዓባይ ከመነሻው ተነስቶ የምዕራብን አቅጣጫ በመያዝ የጎጃም ምድርን እያቆራረጠ በዘጌ በኩል በስተሰሜን ታጥፎ ጣና ሐይቅ ይገባና የጣናን ሐይቅ ለሁለት እየከፈለ በባሕርዳር ከተማ በመውጣት የደቡብ ምስራቅን አቅጣጫ በመያዝ ቤጌምድርንና (ያሁኑን ደጎንደር) ከጎጃም ጋር እያካለለ፣ ሽዋ ምድር ሲደርስ ደግሞ ሰላሌንና የደጀን ወረዳን እያዋሰነ እንደገና ወደ ምዕራብ ኢትዮጵያ በመታጠፍ ወለጋንና ጎጃምን፣ ቤረኻንጉል ጉሙዝን ከጎጃም ጋር እያደናበረ ወደ ሱዳን አቅጣጫ ድምፁን አጥፍቶ እየተጠመለመለ ይፈላል። ዓባይ የጎጃም ምድርን እንደ ዘንዶ ነው የተጠመጠመባት። ጎጃም ያባይ ደሴት ነው ማለት ይቻላል።

ዓባይ ከመስከረም ጀምሮ እስከ ሰኔ ድረስ ኩል ባይመስልም የጠራ ነው። ሐምሌና ነሐሴን ግን ጎሽቶ አተላ ይመስላል። ኗሪዎቹ እንዲህ ይገልፁታል፡-

“ዓባይ ቆቆር ነበር ክሰል የመሰለ

አየቀላ ሄደ ደም እየመሰለ!"

ኢትዮጵያውያን ለዓባይ አክብሮታቸውንና ፍቅራቸውን የሚገልጹለት ኮርማ በማቋደስ ብቻም አይደለም። የልጆቻቸውን ስምም በመስጠት ጭምር ነው። "ዓባይ፣ አባይነህ፣ ዓባይነሽ" በማለት ታላቅነቱን ወይንም የወንዞች ሁሉ ንጉሥነቱን ይገልጹበታል።

እንግዲህ ስለዓባይና ስለ ኢትዮጵያውያን ጥብቅ ቁርኝት እጅግ በትንሹ ይህን ያህል ካልኩ ወደ ተነሳሁበት መሠረታዊ ጉዳይ ወይንም "ዓባይን የደፈረ ጀግና!" ተብሎ በንፅፅር ስለቀረበበት እንመልከት።

ጠ/ሚንስትር መልስ ዜናዊ ዓባይ ለኢትዮጵያውያን ኩራትና ሞገሳቸው መሆኑንና ግን ደግሞ በማንኪያ የምትጨለፍ ጥቅም አለመስጠቱንና ከትውልድ እስከ ትውልድ ሲቆጩበት መኖራቸውን ደህና አድርገው ያውቃሉ። በመሆኑም ባምስቱ ዓመት እቅድ ወይንም በትራንስፎርሜሽኑ ውስጥ ያልተካተተ ግን ደግሞ መካተት የሚገባው አብይ ጉዳይ በሌለበት ድንገት ተጣድፈው የመሠረት ድንጋይ በማስቀመጥ።

"መሐንዲሶች እኛው፣ የገንዘብ ምንጮች እኛው፣ ቀያሾች እኛው፣ ገንቢዎች እኛው ሆነን ዓባይን ገድቤን ሕዝባችንን ከርሃብ እናላቅቃለን!" ሲሉ ፐርፓጋንዳ ለቀቁ። ካድሬዎቻቸውና ጋዜጠኞቻቸው ይኸነኑ ተቀብለው አስተጋቡ። ደጋፊዎቻቸውም ደገፏቸው።

እንደ እውነቱ ከሆነ በዓባይ መገደብ ማንም ቅር አይሰኝም። ተግባሩም የተቀደሰና የሚደገፍ ነው። በራሳችን እንሞክረው መባሉም መልካም ሐሳብ ነው። ግን እንዴት? በነማን? መቸ? የሚሉት መሠረታዊ ጥያቄዎች ላይ ግን ከፍተኛ ልዩነት አለ። 97 ዓ.ም ምርጫ አያመጣው ጣጣ የለምና ልክ እንደ ውሃ ማቆሩ፣ ልክ እንደ ሚሊኒየሙ፣ ልክ እንደ ህዳሴው ተወዘፎ እንዳይቀር በሁሉም ዘንድ ዛሬም ድረስ ሥጋት አለ።

ሌላው ሣይጠቀስ መታለፍ የሌለበት ቁምነገር ሌሎቹን ሁሉ ትተን "የገንዘብም ምንጭ እኛው" ተብሎ የተስተጋባው መፈክር የቁጭትና የአልህ ቢመስልም ለምን? የሚል ጥያቄን ያጭራል። አበዳሪ አገሮች ለጥቃቅና ነገሮች ለኢሕአዴግ መንግሥት ብር የሚያስታቅፉት ዓባይን የሚያህል ወንዝ ሲደፈር ለምን ብድር ከለከሉ? በመደፈሩ አኩርፈው ይሆን? ወይንስ የዓለም ዓቀፉ የገንዘብ ድርጅት ለግብዎች አዳልቶ? ይህ ጉዳይ በግልፅ የሚታወቅ ነገር የለም? ሕዝብ ግን ሊያውቀው የሚገባ ጉዳይ ነበር። ሕዝቡ ሀቁን

ቢያውቅ ቁጭቱ ከዚህ የመነጨ ነው ማለት ይቻል ነበር። ከሁኔታዎች መረዳት እንደሚቻለው ግን ከፍ ብዬ ለመግለፅ እንደሞከርኩት ያባይ ግድብ ጉዳይ ድንገተኛና ጥድፈያ የሆነበት አቶ መለስ የሚያውቁት ሕዝብ የማያውቀው አንድ የተደበቀ ምስጢር ይኖራል። መንግሥት ራሱን ከጥርጣሬ ነፃ ማውጣት ደግሞ አልቻለም። በፐርፓጋንዳ ማሳመን ነው እየሞከረ ያለው። ዝንተ ዓለም ሲፈስ የኖረን ወንዝ ባጭር ጊዜ ውስጥ ሱሪ ባንገት አሹልኩ ማለትን ምን አመጣው? የሚል ጥያቄንም ማስነሳቱ አልቀረም? የሚስጥሩ ቋጠሮ ያለውም ከዚህ ላይ ነው። በዚህ ትልቅ አገራዊ ፋይዳስ ተቃዋሚዎችና የኢትዮጵያ ምሁራን ለምንድን ነው ያልተጋበዙት? ይህም ሌላው የምስጢር ቁልፍ ነው።

እንደ እውነቱ ከሆነ አቶ መለስ እንኳንስ ዓባይን የኢትዮጵያን ሕዝብ የደፈሩ ጀግና ናቸው። ታሪኩን በመቶ ዓመት የቋጩ፣ ከቡር ባንዲራውን "ጨርቅ" ብለው ያንቋሽሹ ናቸው። ዓባይን በዋናኩ አላቋረጡትም።

አቶ መለስ ከሻዕቢያ ጎን በመሰለፍ ወይንም በማበር በርዳ ተራዳ የኢትዮጵያን ሕዝብ በትጥቅ ትግል አንበርክከው ከሥልጣን ላይ የወጡ እንጂ የኢትዮጵያ ሕዝብ ወዶና አፍቅሮ በራእያቸው ይጠቅሙኛል ብሎ መርጦ ከሥልጣን ላይ አላስቀመጣቸውም። ሕዝቡን ደፍረውት፣ አንበርክከውት፣ ለ21 ዓመታት ተቀምጠውበት እያሉ "ዓባይን የደፈረ ጀግና!" መባላቸው ምን ዓይነት ትክለትበእናን ለመኳል ነው? በተረፈ ግን ቀደም ሲል ለመግለጽ እንደሞከርኩት ነገሥታቱ ዓባይን ለመገደብ ሲያልሙ መኖራቸው በየታሪኩ ተጠቅሶ ይገኛል። ሌላው ቀርቶ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ጊዜ ራሺያኖች ለግብዎች ያስዋገዱ ግድብ መሥራት ሲጀምሩ አሜሪካኖችም ለኛ አሁን እየተቆፈረ ካለበት አካባቢ በራሳቸው ወጭ ሁሉን ነገር ቸለው ለመሥራት ተዋውለው እንደነበር የሚጠቁሙ ሠነዶች አሉ። ዳሩ ግን ያሜሪካኖቹ ዓላማ ግብዎችን ከራሽያኖች ካምፕ ለመመንጨቅ እንጂ ለኢትዮጵያ አሥበውና ተቆርቁረው አልነበረም። በመሆኑም ከጥናት ያለፈ አንዲት ነገር ሣይሠሩ ራሺያኖቹና ግብዎች ያስዋገዱ ግድብ ተሠርቶ እንዳለቀ በመቃቃራቸው ሲፋቱ አሜሪካኖቹ ጓዛቸውን ጠቅልለው ግብፅ ሲገቡ ያባይ ግድብ ጉዳይ ህልም ሆኖ ቀረ።

ዛሬም አቶ መለስ ተንደርድረው ባምስት ዓመቱ እቅድ ውስጥ ያልተካተተን ፐርጂክት፣ ዓባይን የሚያህል ትልቅ ጉዳይ ድንገት ብድግ ብለው "ለመድፈር" የቻሉበት ምክንያት አሜሪካኖቹ ፈጥነው ካርድ እንዲመዙ ሣይጠቁሟቸው እንደሚታዩ ቆይቶ መጠርጠር ተገቢ ነው። ግብዎች

በለውጥ ማዕበል ውስጥ እየተናጡ ባሉበት ወቅት ዓባይን ያላንዳች ውይይትና ድርድር ርግጠኛ ሆነው ለመገደብ መነሳታቸው ጊዜው አሁን ነው የሚሉ ነው የሚመስለው። አሜሪካኖች ደግሞ ከራሳቸው የረጅም ጊዜ የጥቅም አንጻር ይህንን ከማድረግ አይመለሱም። አቶ መለስም ትንሽ ፋታ የሚያገኙበትን መንገድ ካገኙ ለዘለቄታ መፍትሄ የሚጨነቁ ሰው አይደሉም። ይህ ሁሉ ሆኖም አቶ መለስ በዘመናቸው ያባይ ግድብ መጀመሩ በራሱ ምስጋና አያስነፍጋቸውም። “ዓባይን የደፈረ ጀግና!” እየተባሉ መንቆላጸሳቸው ግን ከንቱ ውዳሴ ነው። ውደሳውና ሙግሳው ያስፈልጋል ከተባለም ተሠርቶ አልቆ ጥቅም መስጠት ሲጀምር ይደርስ ነበር። እንደ መጀመሩ መጨረሱ አሣር ነውና!

ጀግንነት እንዴት?

ፈረንጆቹ (Herism, a great courage, a very brave act doing something a great cost at to one self. . .) እያለ በምሳሌ እያስደገፉ ይተነትኑታል።

በመሠረቱ ጀግንነት በብዙ መልኩ ሊበየን ይችላል። የግድ በጦር ሜዳ ጀብዱ የፈፀመ ብቻ ጀግና ሊባል አይችልም። የሥራ ጀግና (ጎበዝ ገበሬ፣ ጎበዝ ወዛደር፣ ጎበዝ ነጋዴ፣ ጎበዝ መምህር፣ ጎበዝ የጤና ባለሙያ. . .) እያልን ልንተነትን ወይንም ልንዘረዝር እንችላለን። ከት/ቤት ባጠቃላይ ውጤት ከተመሳሳይ ክፍሎች አንደኛ የወጣ ተማሪ ጎበዝ፣ ጀግና ተብሎ ሊደነቅ ይችላል። ቁምነገሩ አብረውት የተሰለፉትን ከማሸነፍ ላይ ነው።

አትሌት ኃይሌ ገ/ሥላሴ አትሌት ቀነረህ በቀለ የ10 ሺ ሜትር ጀግኖች ሊባሉ ይችላሉ። ሌሎቹም አትሌቶቻችን በሰፖርቱ በኩል አመርቂ ውጤት አምጥተው ያገራቸውን ባንዲራ በዓለም አደባባይ ከፍ ብሎ እንዲውለበለብ በማድረጋቸው ጀግኖች ሊባሉ ይችላሉ። ከዚህ አውነታ ስንገሳ ያቶ መለስ ጀግንነት ከየትኛው ዘርፍ (ካታሪ) ነው የሚመደቡት? በጦር ሜዳ ውሎ እንዳይባል።

“ታጋዩ መለስ ለመጀመሪያ ጊዜ መቼና የት ተዋጋ?” ተብለው ለቀረበላቸው ጥያቄ ሲመልሱ፡-

“መጀመሪያ ውጊያን ያካሄድኩት በትውልድ ከተማዩ ዓድቀ ውስጥ ነበር። ዓድቀ የነበረውን ባንክ ለመቆጣጠር ያካሄድኩት አጥጋቢን ግን ሳይሳካ

ነበር የተመለሰው። ከዚያ በፊት አክሱም ላይ የተሳካ አጥጋቢን አካሂደን ነበር...” (መለስ ከልጅነት እስከ እውቀት ገጽ 8-9 በትኩላ ባሕታ)

እንግዲህ ባንክ መዝረፍም ጀግና ካሰባለ አነግ የለቀምቴን ባንክ፣ አብነግ የጅጅጋን ባንክ፣ ግንቦት 7 የውልቁጤን ባንክ ቢዘርፉ ጀግኖች ሊባሉ ነው ማለት ነው? በነገራችን ላይ ተጋዳሪዎቹ ያነዩ አክሱም የዘረፉት የብር መጠን 350 ሺ ብር እንደነበር በተጠቀሰው መጽሐፍ በጀግንነትና በኩራት የግርጌ ማስታወሻ ሆኖ ተቀምጧል። ጠያቂው ይቀጥልና፡-

“ሌላ የደረሰብዎ ትልቅ አደጋ ይኖር ይሆን?” ብሎ ላቀረበላቸው ጥያቄ ሲመልሱ፡-

“...በግሌ ከሌሎቹ ጓዶች ጋር ሳነፃፅረው እስከዚህም ለሞት የሚያበቃ የሚተረክለት አደጋ ያመለጥኩበት ጊዜ የለም። አንድ ጊዜ ደርግ ራሴን በጥይት ጨረፍ አድርጎኝ ነበር...” (በተመሳሳይ መጽሐፍ ገጽ 19)

እንግዲህ በጦር ሜዳ ውሏቸው ከዚህ የላቀ ጀብዱ አለማስመዝገባቸውን ራሳቸው እየመሠከሩ ነው። ታዲያ በየትኛው መስክ መድበን ጀግና እንበላቸው? በርግጥ ጀግንነቱ የተሠጣቸው ዓባይን በመድፈራቸው እንደሆነ ተደጋግሞ ተነግሮናል። ያባይ ጉዳይ ደግሞ ቀደም ሲል ለመግለጽ እንደሞከርኩት ተጀመረ እንጂ ያልተጠናቀቀ በመሆኑ ጀግንነቱ በይደር የሚቆይ እንጂ መሠረቱ ስለተጣለና ቁፋሮ ስለተጀመረ አስቀድሞ ማሞካሽቱ በኋላ ውርደት ሲመጣ ማጣፊያው ሊያጥር ይችላል።

በመሠረቱ አቶ መለስ በመሪነታቸው ከዚህም በላቀ መሥራትና መትጋትም ይጠበቅባቸው ነበር። ይህም ሆኖ ጥያቄው ታላቅነታቸውንና ጀግንነታቸውን ከኩሸትና ከተራ ፕሮፓጋንዳ ነፃ በሆነ መልኩ በምን እንግለጻቸው? ባንድ ወቅት የተከበሩ ዶ/ር አሸብር ወ/ጊዮርጊስ የተባሉ ምሁር “መተኪያ የሌላቸው” ሲሉ አሞካሽተኞቻቸው ነበር። እንዲሁም በ1994ዓ.ም ዶ.ር ገመቹ የተባሉ ምሁር ጠ.ሚንስትር መለስ የከፍተኛ ት.ቤቶችን ምሁራንን ሰብስበው ባወያዩበት ወቅት “ሺ ምሁር ቢጨፈለቅ አንድ መለስን አይሆንም” ብለዋቸው ነበር። ይህ አባባል በትክክል ይገልጻቸው ይሆን? ወይንስ የግል ውደሳ? እስቲ ጠይቁ።

መንግሥቱ ኃይለማርያምን የግል አድናቂዎቻቸው “ብልሁ፣ ቆራጡ!” ይሏቸው ነበር። እውነትም ቆርጠው ዝንምባቄ ሲገቡ እንደሚሆኑ ቆራጥ መሪ አጥተን ተዋረድን፤ ታላቁችንም ምስኑ እንደበላው ደረቅ እንጨት

ነኩተ። ዛሬም ሣናሰበው “ታላቁ መሪያችን” የውሃ ላይ ኩብት አድርገውን ዳግም ላይመለሱ በመሹለካቸው አብረዋቸው የተሰለፉት ጓዶቻቸው የሚይዙትን የሚጨብጡትን አጥተው ካረፉበት አለት ጀምረው በሳቸው ሙት መንፈስ አገር ሊመሩና ሊያስተዳድሩ ይዳዳቸዋል። “ራእያቸውን ባስቀመጡልን፤ በነደፉልን. . . መሠረት ሳይሸራረፍ አንቀጥላለን” እያሉ ሕዝቡን የእንጀራ መቁረሻ ጊዜ አሳጥተው በመሸ በነጋ እየሠበሰቡ ቃለ መሀላ በማስገባት እያመሱት ይገኛሉ። የነሱን ራእይ ከየት ያምጡት? “በታላቁ መሪያችን” ጫንቃ ታዘሎ ሆዱን ሲሞላ የኖረ ሁሉ ዛሬ ጉዳ ቢፈላ አያስገርምም። የሚያስገርመው ሕዝብን በቃለ መሀላ ለመግዛት መታሰቡ ነው።

እውነት እንገንገር ከተባለ አንኳን አቶ መለስ የቀድሞውን ሠራዊት እየነዳ አዲስ አበባ የገባው ጀኔራል ኃይለማርያም አርአያ ብሔራዊ ጀግና ሊባል ከቶ አይቻለውም። ኃይለማርያም የሕወሓት ጀግና እንጂ በምንም መመዘኛ የኢትዮጵያ ጀግና ሊባል አይችልም።

ጀኔራል ኃይለማርያም አርአያና መሰሎቹ ጠ/ሚንስትር መለስን ጨምሮ ራእያቸውና ዓላማቸው ትግራይን ገንጥሎ ነፃ አገር መመሥረትና ኤርትራን ማስገንጠል እንጂ የኢትዮጵያን ሕዝብ ከጭቆና አገዛዝ ለማላቀቅ አለመንቀሳቀሳቸውን በማያሻማ መልኩ ታሪካቸውና ተግባራቸው ቁልጭ አድርጎ ያሳያል። ሀቁ ይኸ ሆኖ እያለ በምን መሥፈርት ነው ኃይለማርያም አርአያ ብሔራዊ ጀግና ተብሎ ላገራቸው ስንት መስዋእትነት የከፈሉ ጀግኖች እያሉ አንጋፋው የጦር ት/ቤት (ሆለታ ገነት) በኃይለማርያም ስም የተሠየመው? ይህ ድርጊት ሕዝብን መናቅና ማን ይታዘበናል ብሎ አለመስጋትን ነው የሚያመለክተን።

አስፈላጊ ነው ተብሎ ከታመነበት ለጀኔራል ኃይለማርያም ትግራይ ውስጥ በሰሙ አንድ ት/ቤት ሊሰይሙለት ይችላሉ። ከዚህ ውጭ ግን ይህንን አንጋፋ የጦር ት/ቤት ስንት ጀግኖችን ያፈራ ባንድ ግለሰብ ስም መሰየም ከመጀመሪያውም ትልቅ ስህተት ብቻ ሳይሆን ትልቅ ድፍረትም ነው። አንድ ጀግና ብሔራዊ ጀግና ነው ተብሎ ብሔራዊ አርማና ያገር ውክልና ስያሜ ሊሰጠው የሚቻለውና የሚገባው የውጭ ወራሪን ጠላት ረግጦ ያስወጣ እንደሆነ ነው። ለምሳሌ አንደ አፄ ምኒልክ አድዋ ተራሮች እስከጎ ባለቤታቸው ወጥተው ወሰን ጥሶ የመጣን ጠላት መርቶና አዋግቶ ወይንም አንደ አፄ ዮሐንስ ጠረፍ ድረስ ወርዶ ላገሩ ዳርድንበር እንደ መጥምቁ ዮሐንስ አንገቱን የሠጠ ወይንም ደግሞ አልሆን ሲል በነጭ ወታደር ተማርኮ

ለትውልድ አሣፋሪ ታሪክ ላለማስቀመጥ ሲባል እንደ አፄ ቴዎድሮስ ጥይት እንደ ቆሎ ቆርጥመው ሕይወታቸውን ያሣለፉ ብሔራዊ ጀግኖች ተብለው ብሔራዊ ወይንም አገር አቀፍ የማስታወሻ ስያሜ ሊሰጣቸው ይችላል። እንደ ኃይለማርያም አርአያ ያሉ የጎጥ ጀግኖች ግን ለጎጣቸው እንጂ በምንም ታምር ብሔራዊ ጀግኖች ተብለው አንጋፋው የኢትዮጵያ የጦር ት/ቤት በስማቸው ሊሰየም አይገባም፤ ነውርም ነው።

ጀግንነታቸው በወንድማማቾች መሀከል በተካሄደ ፍልሚያ እንጅ ከውጭ አጥቂ ወራሪ ጋር ባለመሆኑ የሁሉንም ስሜት አይገዛም፤ አይማርክም። በርግጥ የትግራይ ጀግና ይሊባል ይችላል። ይህ ያስማማናል።

በመሠረቱ አገር በውጭ ወራሪዎች እንዳትደፈርና እንዳትገሠሥ የጀግኖች መኖር የግድ ነው። እነዚህ ጀግኖች ደግሞ የጎጥ ጀግኖች የሚባሉ ሳይሆኑ ብሔራዊ ጀግኖች ሊባሉ የሚችሉ መሆን አለባቸው። ለሥልጣን ሸሚያ ሲባል በታሪክ አጋጣሚ የገዛ ወገንን እያረዱና እየጨፈጨፉ ጀግና የሚያስብል ከሆነ ከወንድሙ አስከሬን ላይ ሐውልት እንደማቆም ይቆጠራል። በርግጥም የሕወሓት ጀግኖች በሕዝብ ልጆች አፅም ላይ በየቦታው የመሣለቂያ ሐውልቶችን አቁመውልናል። በኋላ እመለስበታለሁ።

በመሠረቱ ጀግኖችን ልናገኝና ልናፈራ የምንችለው ቀደምት ጀግኖች ለሠሩት ሥራ ዋጋና አክብሮት መሥጠት ስንችል ነው። ቀደምት ጀግኖች የሠሩትን ሀገራዊ ጀብዳ ትቢያ እያለበሰንና እነሱን እንደ ብሥራት አማራ ያሉ እየዘረጠጡ በመስደብና በማዋረድ ሕዝብን አንገት በማስደፋት ወይንም በቀልን በበቀል ለመመለስ የከፋት ስንቅን የምናስቋጥር ከሆነ ብሔራዊ ጀግኖችን የማግኘት እድላችን በጣም ሩቅ ነው።

ጊዜው የተገላበጠሽ ሆነና ያርበኞች ልጆችና የልጅ ልጆች እየተንቋሸሹና እየተዋረዱ የባንዳ ልጆችና የልጅ ልጆች እንዲሁም ምርኮኞች ሲወደሱና ሲንቆላጸሱ ማየትና መስማት በርግጥም ጨጓራን ይልጣል። እንዲህ ዓይነቱን ቅጥ ያጣ ምስቅልቅል ዘመን አበው <<ቀን የሠጠው ቅል ድንጋይ ይሠብራል!>> ይሉታል። ለማንኛውም ያቶ መለስን “ታላቅነትና ጀግንነት!” ለታሪክ ብናቆየው ነው የሚሻለው።

አንደበተ ርቱዕ

አቶ መለስን አድናቂዎቻቸው “አጃደበተ ርቱዕ” በማለትም ይገልፀዋቸዋል። ይህ አገላለፅም አንድም ያንደበተ ርቱዕነትን ፍች ጠንቅቆ

ካለማወቅ የመጣ ጣጣ ይመስለኛል። ተናጋሪ፣ ተሳታፊ፣ አሸማቃቂና አሸማግጭ የሆነ ሁሉ አንደበተ ርቱዕ ከተባለ እውነትም የፍች ችግር አለ።

ርቱዕ የግዕዝ ቃል ሲሆን ሲናገር የድምፁ ቅላጼ ያድማጭን ቀልብ ወይንም ሕሊና የሚገዛ፣ የሚመስጥ፣ የሚያማልል . . . ከሁሉም በላይ የሚጠቀምባቸው ቃላትና ሐረጎች የተመረጡና በልማዳዊ አነጋገር (ጋጠወጥ) ከምንላቸው በእጅጉ የራቁና ለባላንጣ ቀዳዳን የማይከፍቱ፣ ባንጻሩ የባለንጣን አንደበት የሚዘጉ መሆን አለባቸው ለምሳሌ፡-

ልደቱ ዓያሌው አንደበተ ርቱዕ ሊባል ይችላል። ሌላ ትርጉም ካልተሠጠው በስተቀር ዶ/ር ብርሃኑ ነጋም አንደበተ ርቱዕ ነው። ሲናገር ነጎድጓዳማ ድምፁ ተፅዕኖ ይፈጥራል። ከነዚህ አንጻር አቶ መለስ አንደበተ ርቱዕ ሊባሉ አይችሉም። በነዚህ 21 ዓመታት ውስጥ የሳቸውን ንግግር ላለማዳመጥ ስንቶች ናቸው ሬዲዮና ቴሌቪዥናቸውን ይዘጉ የነበረው? ወይንም ሌላ አማራጭ ጣቢያ ፍለጋ የሬዲዮ ኮርትና የቴሌቪዥን ቻናል ቅየራ መሥመር ጉርጎራ የሚገቡት? ይህንን ሀቅ የሚከድ አለ ብዬ አላምንም።

በደርግ ጊዜ አንድ አዋጅ ሲታወጅ አንጋፋው ጋዜጠኛ አሠፋ ደርጉ ገና “አዋጅ” ማለት ሲጀምር ዐይኖቹን ከቴሌቪዥን ላይ የማያፈጥ፣ ጆርዎቹን ከሬዲዮ ላይ አንደ አንቴና የማያቆም አንድም ዜጋ አልነበረም። ሁሉም ተመስጦ ያዳምጣል። የዚህ ምክንያቱ ያሠፋ ደርጉ የድምፅ ቅላጼ መረዋነትና ማራኪነት ቀልብ ገዥ በመሆኑ ነበር። ልደቱ ዓያሌውም ሲናገር በተለይም በከርከር ወቅት አፍን ያስከፍታል። ፈጣን መልሶቹ የባላንጣን አንደበት ወይንም ምላስ ከላንቃ የሚጣበቅ ተሰጥኦ አለው። ምን ይሆናል ታዲያ ተንሸራተተ!! “ተንሸራታች” ያልኩት ግን እኔ አይደለሁም። ሕዝቡ ነው። “ልደቱ ከሀደቱ!”ም ብሎታል። “ተንሸራታች” ብል አንድ ነገር ትዝ አለኝ። ያኑ ሰሞን ሞባይል ልዝ መርካቶ ሄጄ ሞባይሎች ከሚሸጡበት ሱቅ ጎራ ብዬ ዓይነታቸውን ማማርጥ የሱቁ ባለቤት ወጣት።

“ፋዘር፣ ልደቱ ይሻለዎታል፣ እሱን ይግዙ” አለችኝና አንዱን አንስታ ለኔ ለማሳየት ገፋ አድርጋ በማንሸራተት እንዳየው ሰጠችኝ። ተቀበልኳትና አገላብጫ እያየሁ፡-

“ልደቱ በስሙ ሞባይል አሠራ እንዴ?” ስል ጠየኳት። ሳቅ አለችና፡-

“አየ፤ አላሠራም። ስለተንሸራተተ የዚህ ዓይነት ሞባይል መጠሪያው ሆነ” አለችኝ።

“እንዲህ ከሆነ እንግዲያው እኔ የሚሸራተት ሞባይል አልፈልግም” ብዬ መልሼ ሰጠኳት። “እንግዲያውስ ሰሜ በለውን ይግዙ። እሱ ይሻለዎታል” ብላ ድጅኖ የሆነ ሞባይል አንስታ ሠጠችኝ።

“ይኸ ደግሞ ለምንድን ነው ሰሜ በለው የተባለው?” ስል ጠየኳት።

“ወድቆ ስለማይሠበር” አለችኝ።

“እንግዲያው ወድቆ የማይሠበረውን ነው የምገዛው” ብዬ ሰሜ በለውን ገዝቸ ከሱቁ ወጣሁ። እውነትም ሰሜ በለው ወድቆ አይሠበርም። ይኸውና ከ98 ዓ.ም ጀምሮ ከጄ ሣይወጣ አለ። ቢያንስ ካሥር ጊዜ በላይ ወድቋል። ግን ፍንክች አላለም። ደግሞ የሌቦችን ቀልብ አይሰብም።

እንግዲህ አቶ መለስ ከላይ ለማስረጃ ያህል ካቀርብኳቸው ጋር ሲነፃፀሩ አንደበተ ርቱዕ ሊባሉ የሚችሉ ዓይደሉም። በርግጥ ተናጋሪ ሊባሉ ይችላሉ። የባላንጣን ቅስም የመሰበርም ሆነ አሸማቀው አንገት የማስደፋት ልዩ ተሰጥኦ አላቸው። ይህ ግን ተሳታፊነትን እንጂ አንደበተ ርቱዕነትን አያመለክትም። ሲናገሩ በፊታቸው ላይ የሚታየው የከፋ የቁጣ የደም ሥር መገታተር ንግግራቸውን ለማድመጥ የሚጋብዝ አይደለም። እንደዘበት የሚወረውሯቸው ቃላትና የፊታቸው መኮሣተር ሲታይ “የቤት ቀጋ የውጭ አልጋ” የሚባሉት ዓይነት ናቸው።

አቶ መለስ ላምባሣደሮችና ለውጭ አገር ዜጎች የሚያሳዩት ፈገግታና በተወካዮች ም/ቤት ቀርበው ንግግር በሚያደርጉበት ወቅት ለተቃዋሚዎች የሚያሳዩት የፊታቸው መጨማደድና የሚወረውሯቸው ቅስም ሠባሪ ቃላት ጋር ተዳምረው በጭራሽ አንደበተ ርቱዕ ሊባሉ የሚችሉ አይደሉም። መባል ካለባቸው የፕሮፓጋንዳና የቅስቀሳ ሰው ናቸው። ስለዚህ ፕሮፓጋንዳስት ነበሩ ማለት ይቻላል።

በመሠረቱ ከመሰረቱ የተበላሸን ነገር ዛሬ በፕሮፓጋንዳ ጥቁሩን ነጭ፣ ነጭን ቀይ ቀለም በመቀባት መኳኳል አይቻልም። ሺ ጊዜ አብረቅራቂ ቀሚስ ቢያጎናፅፏቸው ቀሚሱ ሲገለጥ የምናገኛቸው የትግራይን ነፃ አውጭና ኤርትራን ተዋግተው ያስገነጠሉትን፣ ኢትዮጵያን የባሕር በር ያሳጧትን አቶ መለስ ዜናዊንን ነው።

አበበ ገላው በሬገን ማዕከል ያሰደነገጣቸው ሰሞን “በድንጋጤ አንገታቸውን ደፍተው ነበር” የሚለውን ለማስተባበል ወይንም “ድንጋጤ ሲያልፍም አይነካቸው” ለማለት ታንክ ላይ ተቀምጠው መጽሐፍ እንደሚያነቡ ተርከውልናል። ታንኩ በውጊያ ወቅት እንደተዋጊ በሬ መድፋን ወደ ጠላት አቅጣጫ ደግሞ አሳት እየተፋ ከላዩ ላይ ተቀምጠው አንብበው ከሆነ ድፍረት ሳይሆን ደመናስነት ነው። ወይንም ደግሞ ባንዳንድ ፊልሞች እንደምናያቸው መናፍስት ናቸው ማለት ነው። በሰላም ጊዜ ታንኩ እንዳይግል ወይንም በፀሐይ ጨረር አንፀባርቆ ለጠላት እይታ እንዳይጋለጥ ከዛፍ ሥር ቁም ከዚያ ላይ ተቀምጠው አንብበው ከሆነ ጊዜያቸውን በዋዛ ፈዛዛ ባለማሳለፋቸው ሊደነቁ ይገባቸዋል። አንባቢነታቸውም የኋላ ሥንቅ እንደሆናቸው መገመቱ አይከብድም። ከዚህ ውጭ ግን መጽሐፍ አንባቢ መሆን የፍርሃትና የድፍረት ማነፃፀሪያ ሊሆን አይችልም። ለመሆኑ ፋኖ ታንክና መድፍ አለው እንዴት ጠይቁ ።

ከጓደኞቻቸው ጋር ቁራሽ ፍለጋ ካንድ መንደር ውስጥ ገብተው በንባብ ተጠምደው እማውራዋን ሊጥ አላስበካ ማለታቸውንም <<መለስ ከልጅነት እስከ እውቀት>> የተባለው ስብስብ ሥራ አስነብዩናል። በዚህ አጋጣሚ አንድ ተረት መሠል ቁምነገር ትዝ አለኝ።

አንድ አዳኝ አደን ውሎ ሳይቀናው ይመለሳል። ጓደኛው ከመንገድ ያገኘውና “የዛሬው ውሎህ እንዴት ነው? አልቀናህም?” ሲል ይጠይቀዋል።

“አንዲት ድኩላ አግኝቶ አግሯንና ጀርዋን አነባብሬ ባንድ ጥይት መትቶ ገደልኳት” ይለዋል።

“ይህ እንዴት ሊሆን ይችላል?” በማለት ሲጠይቀው፡-

“በኋላ አግሮቿ ጀርዋን ስታክ ጠነበዝኳት” ሲለው፡-

“አሁን እውነት መሰለልህ” አለው ይባላል። ያቶ መለስ ፐሮፓጋንዲስቶች አቶ መለስን ልክ ሕዝብ እንደማያውቃቸው የተለየ ፍጡርና ለኢትዮጵያ መድሕን ሆነው የተፈጠሩ በማስመሰል ሲተርኩልን ትንሽ እንኳን ሕዝብ ምን ይለናል ብለው አለ መጨነቃቸው በራሱ ወደፊት ምርምር የሚያሻው ጉዳይ ነው። የሳቸውን ገድለታሪክ ለታሪክ አቆይቶ ወደ ሥራ ቢገባ እንዴት የተሻለና ያማረ በሆነ ነበር። ግን ማን ልበሙሉነት ይሰማው? ሁሉም ባለሥልጣናት በሳቸው ሙት መንፈስ በፍርሃት ተዘፍቀው እየበረገጉ ሥራ ትተው ሥራ እያሥተው ናቸው። ለማንኛውም የሚሻለው ልናስብ የምንችለውን ያህል ብናስብ ነው።

ያሱብ የባሕር በር

በቅድሚያ የባሕር በር ስንል ምን ማለታችን ነው? “በር” በጥሬ ፍቸው መግቢያና መውጫ ማለት ነው። “የባሕር በር” ስንል ደግሞ ባሕርን ወይንም እውቅያኖስን አቋርጠን ወደ የብስ የምንዘልቅበት ወይንም ከየብስ ወደ ባሕር የምንገባበት ማለታችን ነው።

“ያሱብ የባሕር በር” ስንልስ ምን ማለታችን ነው? ይህንን በተመለከተ ዶ/ር ያዕቆብ ኃይለማርያም የሚከተለውን ይላሉ፡-

“... የባሕር በር መብት ስንል ምን ማለታችን ነው?” በማለት ይጠይቁና “በተለምዶ አነጋገር <አሠብ> ሲባል ብዙዎች ወደቡን ብቻ የሚሸፍን አድርገው ይወስዱታል። በዚህ ጽሑፍ ሕሰብ ስንል ግን ከወደቡ ዓለም ዓቀፍ የባሕር በር ሕግ እንደ ሚደነግገው 12 ኖርቲካል ማይልስ ወደ ባሕር ዘልቆ (ገብቶ) ላይ ታቹን፣ የባሕርንና የመሬቱን አካባቢ የሚሸፍነውን ሲሆን፣ ባዴ ኃይለሥላሴ ያሱብ አውራጃ በደርግ ጊዜ ያሱብ ራስ ገዝ ይባል የነበረውን ውሃውንና መሬቱን፣ ደሴቶቹን ሁሉ ያጠቃልላል (አሠብ የማናት ገጽ 170 ዶ/ር ያዕቆብ ኃይለማርያም)

እንግዲህ ስለ አሠብ አውራጃና ራስ ገዝ አሥተዳደር ይህን ያህል ካልን ስለ ወደቡስ ምን እንላለን? ወደብ በጥሬ ፍቸው የሸቀጦች ማራገፊያ፣ መጫኛ፣ ማቆያና ማከማቻ ልንለው እንችላለን። ወደብ ላንዲት አገር ኢኮኖሚ ወሳኝ ሚና ይጫወታል። ወደብ ያላት አገር ምንም ያህል ትንሽና የባሕር ዳርቻ አገር ብትሆን እንኳን ወደቧን ወደብ ለሌላቸው አገሮች በማከራየት ሕዝቦቿን መግባ መኖር አይሳናትም። ባንፃሩ ወደብ የሌላት አገር ምንም ያህል በቆዳ ስፋቷና በሕዝቧ ብዛትና በኢኮኖሚያዊ የበረታች ብትሆንም የራሷን ጥሬ እቃዎች የማስወጫና የምትፈልጋቸውን የቴክኖሎጂ ውጤቶችን በፈለገችበት ጊዜ ማስገባት ስለማትችል ለወደብ ኪራይ የምትከፍለው ክፍያ ከምታመርተው እጥፍ ስለሚሆን የትልቅ ድኩማን መሆኗ የግድ ነው። ኢትዮጵያንና ጅቡቲን በማነፃፀር ሀቁን መረዳት ይቻላል። ዛሬ ጂቡቲ የትንሽ ትልቅ ስትሆን ኢትዮጵያ ግን የትልቅ ትንሽ ሆና የሷ ገባር ሆናለች። ያውም ተለማምጠን፣ መብራት ዘርግተን እሷ 24 ሰዓት ስትንቆጠቆጥ እኛ ግን መብራት በፈረቃ እንደ ጨረቃ።